

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra antropologie a zdravovědy

Diplomová práce

Bc. Michaela Jakšíková

Učitelství sociálních a zdravovědných předmětů pro střední a vyšší
odborné školy

Hodnoty a hodnotová orientace SŠ studentů

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a prameny uvedené v seznamu literatury.

V Nedachlebicích dne.....

.....

Bc. Michaela Jakšíková

Poděkování

Děkuji PaedDr. et Mgr. Marii Chráskové, Ph.D. za poskytování rad a vedení mé diplomové práce. Děkuji také své rodině za podporu a trpělivost při psaní mé diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍL PRÁCE	7
2 TEORETICKÉ POZNATKY	8
2.1 Hodnoty a hodnotová orientace	8
2.1.1 Vymezení pojmu hodnota.....	8
2.1.2 Hodnotový systém a hodnotová orientace.....	9
2.1.3 Funkce hodnot	11
2.1.4 Klasifikace hodnot.....	13
2.1.5 Pracovní hodnoty.....	16
2.1.5.1 Dělení pracovních hodnot	18
3 VYBRANÉ KONCEPTY HODNOT	20
3.1 Koncept M. Rokeache	20
3.2 Koncept R. Ingleharta.....	21
3.3 Koncept S. H. Schwartze	22
3.4 Koncept E. Sprangera	23
3.5 Koncept V. E. Frankla	24
3.6 Koncept Saka.....	24
3.7 Koncept D. E. Supera (modifikace Göbelová).....	26
3.7.1 Výzkum T. Göbelové.....	27
4 CHARAKTERISTIKA OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ	28
5 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ HODNOTY DOSPÍVÁNÍ	31
5.1 Rodina.....	31
5.1.1 Funkce rodiny	32
5.1.2 Hodnotová orientace rodiny.....	34
5.2 Hromadné sdělovací prostředky	35
5.3 Životní styl.....	37
5.4 Výchovně vzdělávací instituce	38
6 METODIKA PRÁCE	41
6.1 Cíle výzkumu.....	41
6.2 Výzkumné problémy, hypotézy a výzkumné předpoklady	41
6.3 Charakteristika zkoumaného souboru	43

6.4 Metody výzkumného šetření	43
7 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A JEJICH INTERPRETACE.....	45
8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ, VÝZKUMNÝCH PŘEDPOKLADŮ A DISKUSE VÝSLEDKŮ.....	85
ZÁVĚR.....	97
SOUHRN.....	99
SUMMARY.....	99
REFERENČNÍ SEZNAM	100
Seznam použitých zkratk a symbolů	103
Seznam tabulek.....	104
Seznam grafů	109
Seznam příloh	110

ÚVOD

Hodnoty jsou součástí života každého z nás. Ačkoliv si to vůbec nemusíme uvědomovat, doprovází nás a dávají směr a intenzitu našemu jednání. Hodnotová orientace je vytvářena během lidského života a má na ni vliv mnoho faktorů, které jsou v interakci s jedincem a působí na něj. Existuje mnoho hodnot, které se mohou vyznačovat společnými znaky. Např. jsou pro nás důležité v určité oblasti našeho života, a proto je lze kategorizovat do skupin. Můžeme se bavit o hodnotách rodinných, materiálních, duchovních, pracovních apod. Právě pracovní hodnoty jsou stěžejním tématem naší práce. Proč je toto téma stále aktuální a je důležité poznávat pracovní hodnoty mladých lidí?

Školní prostředí, rodina, vrstevníci a jiní další činitelé se podílejí na tom, jakým způsobem bude mladý jedinec přistupovat ke svému budoucímu zaměstnání, jak pro něj bude důležitá preference jednotlivých pracovních hodnot.

Pokud zjistíme preferenci určitých pracovních hodnot, můžeme tím přispět k rozvoji těch, jež pro žáky nemusí být zcela důležité, ale jsou významné pro jejich budoucí profesní uplatnění. Např. je vhodné utvářet v žácích studujících střední zdravotnickou školu altruismus. Obecně je dobré v žácích podněcovat pracovní hodnoty jako tvořivost a intelektuální stimulaci.

Jako budoucí pedagogové bychom měli být schopni žákům pomoci ve vytváření svých vlastních struktur pracovních hodnot. Výuka je vhodná doba na to, seznamovat žáky s různými problémy, jež je mohou potkat v budoucím profesním životě.

Např. během vyučovací hodiny jako základy společenských věd či občanská nauka je možné žákům předkládat situace, s kterými mohou být přímo konfrontováni ve své profesi. Tímto způsobem lze utvářet jejich schopnost umět se rozhodovat, co pro ně bude důležité a dát jim tím potřebné dovednosti takového rázu, aby byli schopni v budoucnosti volit takové pracovní hodnoty, které je budou naplňovat a rozvíjet jejich profesní kariéru.

1 CÍL PRÁCE

Práce je zaměřena na hodnotovou orientaci středoškolských studentů, studujících gymnázium, střední odborné učiliště a střední zdravotnickou školu. Cílem práce je zmapovat, které pracovní hodnoty jsou studenty jednotlivých škol upřednostňovány. Úkolem práce je také zjistit, zda se liší pracovní hodnoty u studentů studujících odlišné typy škol.

Dílčí cíle

- Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy podle typu navštěvované školy.
- Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy s ohledem na jejich pohlaví.
- Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy s ohledem na navštěvovaný ročník SŠ.

2 TEORETICKÉ POZNATKY

Následující kapitola se bude zabývat ústřední problematikou naší práce. Hodnoty a hodnotová orientace jsou stěžejním tématem, ze kterého vycházíme při stanovení základních teoretických poznatků a jejich vymezení.

2.1 Hodnoty a hodnotová orientace

Tato podkapitola se bude věnovat úsekům jako základní vymezení pojmu hodnota, hodnotovému systému, hodnotové orientaci, funkci a klasifikaci hodnot. Dále bude následovat úsek, který se bude zabývat pracovními hodnotami, jež jsou naším hlavním výzkumným objektem.

2.1.1 Vymezení pojmu hodnota

Hartl, Hartlová (2000, s. 192) definují hodnotu „*jako vlastnost, kterou jedinec přisuzuje určitému objektu, situaci, události nebo činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb a zájmů.*“ Dále zdůrazňují to, že hodnoty se liší a mění v průběhu socializace jedince. Za vyšší hodnoty jsou dle Hartla a Hartlové (2000) považovány takové, které nějakým způsobem souvisí s výchovou osobnosti člověka a kulturou, kterou si jedinec osvojuje během své socializace.

Hodnoty, k nimž se lidé hlásí, tvoří spolu s normami a hmotnými statky kulturu. Hodnoty jsou abstraktními pojmy a ideály. Jsou svébytné každému člověku. Normy jsou jistými zásadami, pravidly v dané společnosti. Společnost tudíž očekává, že se jimi bude jedinec řídit (Giddens, 1999).

Pedagogický slovník vymezuje hodnoty takto: „*hodnoty jsou v sociálně psychologickém pojetí subjektivní ocenění nebo míra důležitosti, kterou jedinec přisuzuje určitým věcem, jevům, symbolům nebo jiným lidem*“ (Průcha et. al., 2003, s. 74). Hodnoty jsou osvojovány v průběhu socializace a enkulturace. Mohou být sdíleny jen jedním člověkem nebo např. majoritní společností. Lze odlišovat hodnoty, které mají krátkodobé trvání od dlouhodobějších, které se v hierarchii hodnot člověka nemění (Průcha et. al., 2003).

V rámci pedagogiky a výchovně vzdělávacích institucích jsou důležité hodnoty a postoje, zakomponované ve výchovně vzdělávacím obsahu vzdělávání, dále vzdělávání jako velká společenská hodnota. Vzdělávání by mělo být považováno za jednu z důležitých

složek úspěšnosti člověka v budoucím profesním životě. Mělo by jej připravit nejen teoreticky, ale především prakticky na úskalí pracovního života.

„Hodnotová orientace je hierarchicky uspořádaný soubor hodnot, který odráží reálné pořadí hodnot, sdílených určitou skupinou populace v určitém období“ (Průcha et al., 2003, s. 74). Hodnotový systém mládeže v současnosti se velmi liší od hodnotového systému mládeže v období před rokem 1989. Tato změna je vyvolána především změnou politickou a ekonomickou.

„Pokud určitá osoba sdílí nějakou hodnotu, znamená to, že zastává určitý názor, jednání nebo cílový stav existence zasluhuje přednost před jinými“ (Rokeach, 1968, s. 375).

„Hodnota je implicitní nebo explicitní pojetí o tom, co je žádoucí, pojetí příznačné pro jednotlivce i pro skupinu, ovlivňující výběr příslušných prostředků a cílů jednání“ (Clyde et al. In Petrusek et al., 1996, s. 375).

„Hodnoty jsou všeobecné tendence k dávání přednosti určitým stavům skutečnosti před jinými“ (Hofstede, 2006, s.17).

2.1.2 Hodnotový systém a hodnotová orientace

Hodnotová orientace klade důraz zejména na intencionalitu, působnost, tendenci a zacílení hodnot. V rámci hodnotové orientace jde zejména o postupné utváření hodnot v čase, kdy hodnoty vytváří směr, kterým se budeme ubírat. Tento směr je patrný v lidském chování a dává mu určitý náboj a dynamiku. Lze říci, že právě hodnotová orientace nám určuje zaměření hodnot u lidského jedince. Z tohoto zaměření vyplývá i hodnotová typologie, kterou se zabývali někteří autoři (Prudký, 2009).

„Hodnotová orientace je „způsob jak a proč se určité jevy a předměty odrážejí u daného člověka coby hodnoty a hodnotové systémy a jak vzniklé hodnoty a hodnotové systémy orientují lidské chování určitým směrem“ (Grác, 1979, s. 48). Ve vztahu ke vzdělávání lze říci, že hodnotová orientace je součástí vyučování. Během vyučovacího procesu jsou hodnoty přítomny ve vztazích mezi žáky, žáky a učiteli, pedagogickým sborem, školou a vnějším sociálním prostředím.

V těchto vztazích jednotlivé subjekty získávají sociální zkušenosti, které také mají podíl na spoluutváření jejich hodnotové orientace. Chování a jednání žáků je ovlivňováno jejich preferujícími hodnotami (Horák, 1996).

V současné době však není zcela vyřešeno jak teoretické, tak metodické zkoumání hodnot. Dříve byly hodnoty a jejich problematika předmětem zkoumání filosofických a etických disciplín. Dnes se do popředí ve zkoumání hodnot dostávají převážně vědní obory jako psychologie, sociologie a pedagogika (Horák, 1996).

V historii i dnes lze spatřovat to, jakým způsobem je náš svět prostoupen hodnotami. Právě hodnoty lidí určují jejich činy, které se odrážejí na pozadí společensko – kulturním a ovlivňují tak přítomnost i budoucnost lidského života. Každá událost a čin má určitý smysl a hodnotu, kterou jí člověk přikládá na základě své hierarchie hodnot. Naplnění a uspokojování potřeb, zájmů a hodnot přináší člověku smysl života (Horák, 1996).

Pelikán (In Horák, 1996) zdůrazňuje to, že preference určitého objektu, nespadá jen do oblasti hodnot, ale zasahují sem i sociální vztahy. Jde tedy i o preferenci lidských typů. Právě od aspektu preference určitého typu lidí se odvíjí akceptace toho, jak jsme schopni a ochotni přijímat jejich postoje a názory.

Horák (1996) také předkládá pojem důležitost hodnot. Důležitost hodnot se dá změřit především našimi vnitřními pocity a stavy, které momentálně prožíváme. Faktor důležitosti vyjadřuje významnost hodnoty pro člověka a jeho přesvědčení o věcech, jevech a skutečnostech, které jsou součástí jeho života. Význam, který jedinec předkládá dané hodnotě, se odvíjí od důležitosti vztahu ke směřovanému cíli jeho jednání.

Během lidského života si člověk utváří systém názorů na svět. Tímto způsobem vzniká soustava hodnotové orientace člověka. Hodnotová orientace se utváří a je ovlivňována v sociálních skupinách, ve kterých jedinec figuruje. Jedinec si jako individuum vytváří své životní hodnoty, které jsou doplňovány a obohacovány o zájmy, potřeby, hodnotovou orientaci sociálního prostředí a skupin, ve kterých participuje (Brožík, 1984).

Hodnotový systém bývá definován často jako: „*souhrn hodnot, které člověk uznává a hodnotovou orientaci jako komplementární proces, který je podmínkou utváření lidské individuality*“ (Horák, 1996, s. 41).

V hodnotovém systému si jedinec vytváří a užívá hodnoty jemu blízké. U dospívajících je to dle aspektu pedagogicko - psychologického příprava na profesi, utváření sociální role ve společnosti. Právě v tomto období se hodnoty a hodnotová orientace dostávají do popředí jako důležité složky osobnosti adolescenta (Horák, 1996).

„Hodnotový systém a hodnotová orientace jsou složitě uspořádanými systémy různých druhů přesvědčení a postojů, které člověk ve vztahu ke skutečnosti zaujímá. Pojem hodnotová orientace byl vytvořen, aby dokázal vysvětlit příčiny lidské činnosti, příčiny lidského jednání“ (Horák, 1996, s. 41).

Pokud chceme zkoumat hodnotovou orientaci současné mládeže musíme se zaměřit také na zkoumání celé společnosti a její dynamiky. Poznáním adolescenta, jeho hodnot a hodnotové orientace, poznáváme i vývoj společnosti. Hodnoty člověka vyjadřují jeho vlastní subjektivitu, jeho jednání a postoje vůči svému okolí. Hodnotový systém zahrnuje průnik vývoje ekonomického, kulturního, sociálního, duchovního a politického, který ovlivňuje představu subjektu o svém vlastním chování. Tato představa, kterou má jedinec vytvořenou určitou svébytnou hierarchii hodnot, je prakticky spatřována v jeho skutečném jednání (Sak, 2000).

Lze říci, že vývoj hodnotového systému středoškolských studentů není ještě zcela uzavřen. Jejich hodnotová orientace se neustále vytváří a reorganizuje pod vlivem nových životních zkušeností a změn ve společnosti. Můžeme si také povšimnout, že současná mládež podléhá hodnotám konzumní společnosti a často přijímá její postoje, názory a hodnoty. V minulosti tomu bylo jinak. Mladí lidé stáli za svými hodnotami a přesvědčením. Jako příklad můžeme uvést boj proti komunistickému režimu a následný převrat v roce 1989. Tehdejším motivem byla nespokojenost s politickou situací a touha po změně, která se nakonec stala skutečností (Kraus, 2006).

2.1.3 Funkce hodnot

1) Hodnoty jako stavební kameny kultury

Při pojetí a definic kultur se ukazuje, že mají mnoho rysů společných. Jedním z definičních znaků jsou také hodnoty, které patří neodmyslitelně ke kultuře a jistým způsobem ji i vymezují. Ve všech lidských seskupeních (tlupy, rody, národy) se vždy vyskytoval jakýsi druh kultury. Kultura se předává z generace na generaci. Není tedy vrozená, ale získaná prostřednictvím sociálního učení a sociálními interakcemi.

Hodnoty lze řadit do symbolů kultury. Jelikož jsou hodnoty součástí kultury, jsou také předávány, a to zejména prostřednictvím socializace a akulturace (Prudký, 2009).

2) Funkce hodnot jako součástí utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů

Hodnoty jsou úzce spojeny se sociálními interakcemi, sociálními rolemi a společenskými vztahy. Hodnoty sdílené společností pomáhají lidem chápat obsahy chování jednotlivců, skupin, institucí. Hodnoty jsou v tomto smyslu chápány jako součást kultury (Prudký, 2009).

3) Funkce hodnot jako jednoho z definičních znaků osobnosti

Hodnoty mají velmi blízký vztah k jednotlivým složkám osobnosti jako chování, motivace, potřeby, vlohy, temperament apod. Hodnoty také mají podíl na utváření osobnosti jedince (Prudký, 2009).

4) Hodnoty jako zdroj motivace a chování

Hodnoty jsou zdrojem motivační struktury jedince, preference chování v určitých situacích (Prudký, 2009).

5) Hodnoty jako součásti identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo institucí

Musil (In Prudký, 2009) říká, že identita je jednota vnitřního psychického života a jednání. Jde zejména o sdílení hodnot, ideálů skupinou nebo společenstvím. Krejčí (2002) zdůrazňuje, že pouze personální identita může udávat osobní či národní cíle, ale také smysl života. V tomto smyslu jsou hodnoty chápány jako zdroj identity. Důležité je poznat hodnoty jednotlivých skupin a etnik. Bez pravého poznání hodnot sdílených skupinou, etnikem, národem nelze identity rozpoznat.

6) Hodnoty jako zdroje sociální a kulturní soudržnosti

Musil (In Prudký, 2009) uvádí, že soudržnost je spojena s šesti oblastmi. Soudržnost, spojená s hodnotami a způsobem života. Soudržnost tvořena byrokratickými prvky státu. Soudržnost založena na obraně, diskriminaci, pronásledování obyvatel během války a komunismu. Soudržnost obyvatel, kteří akceptovali cíle a záměry komunistického režimu a soudržnost založena na společných zájmech transformace společnosti po roce 1989.

7) Hodnoty jako zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti

Hodnoty v tomto případě určují místo jedince či skupiny ve společnosti. Jde o stratifikaci jednotlivých vrstev společnosti. Hodnoty slouží v procesu stratifikace společnosti jako zdroj obsahu chování, sociálních rolí, zdroj globalizace či naopak homogenizace uvnitř sociálních vrstev, zdroje vzestupu nebo pádu ve společnosti a zdroje procesů ve změně sociálních statusů a rolí jedinců (Prudký, 2009).

8) Hodnoty jako atribut morálky

Morálka je „*soubor hodnot, norem a vzorů chování*“ (Petrušek et al., 1996, s. 648). Hodnoty člověka v tomto smyslu spolurozhodují na tom, jak se jedinec rozhoduje. Hodnota dobra a zla je velmi relativní pojem, který je každým jednotlivcem chápan odlišně. Právě na tom, jak jsou tyto pojmy chápány, spolurozhoduje právě hodnotová hierarchie jedince. Hodnoty a morální vědomí člověka spolu velmi úzce souvisí. Jednání je regulováno mnoha okolnostmi. Ovlivňuje jej kolektivní vědomí, normy, hodnoty společnosti, ale také individuální morálka (Prudký, 2009).

9) Hodnoty jako základy politických filozofií a ideologií

Promítání těchto hodnot můžeme spatřovat zejména ve společnostech, které procházely velkými celospolečenskými změnami v oblastech vládnutí a manipulace společnosti (Prudký, 2009).

2.1.4 Klasifikace hodnot

Klasifikace nám umožňuje „... *redukci velkého množství dat do tříd, a to podle těch hledisek, která jsou pro daný problém relevantní*“ (Osecká, 2001, s. 12).

Každá vědní disciplína má svou vlastní terminologii, ale také klasifikaci. V naší klasifikaci budeme nyní vycházet z více autorů. Je důležité, abychom byli schopni vnímat více pohledů a perspektiv na klasifikaci hodnot od odlišných autorů. Např. Světlý (1978) rozlišuje a třídí následující hodnoty:

A) Objektivistické hodnoty

Podstatou objektivistického pojetí hodnot je to, že hodnoty se považují za souhrn objektivních vlastností věcí. Hodnoty existují nezávisle na vůli člověka a jeho vlastní existence. Jsou prioritně dávány do vztahu k jiným věcem (Světlý, 1978).

B) Subjektivistické hodnoty

V subjektivistickém pojetí hodnot lze spatřovat hlavní myšlenku a cíl v tom, že hodnoty jsou považovány za něco, co je vlastní člověku. Jde zejména o to, že hodnoty začínají existovat právě až v procesu hodnocení a díky vůli člověka hodnotit předmětný subjekt (Světlý, 1978).

C) Relacionistické hodnoty

V relacionistickém pojetí hodnot spočívá podstata hodnot převážně v předmětných věcech nebo v duchovních skutečnostech. Hodnota předmětu obsahuje složku kvalitativní i kvantitativní (Světlý, 1978).

D) Instrumentalistické hodnoty

Podstatou instrumentalistického pojetí hodnot je uspokojování lidských potřeb. Za určité hodnoty můžeme považovat pouze atributy věcí, které mohou uspokojovat lidskou potřebu. Pokud chce být člověk ve svém životě úspěšný, musí si vytvořit jakousi hierarchii hodnot a životních cílů (Světlý, 1978).

Kučerová (1996) rozděluje hodnoty dle aspektů vzhledem k člověku, perspektivě člověka na sebe a vnější svět:

1. Přírodní hodnoty – do této kategorie hodnot řadíme ještě dvě další subkategorie.

1. a) Hodnoty vitální – patří sem všechny hodnoty, které dávají člověku možnost jeho vlastní existence. Mezi podmínky života řadíme např. zdraví, tělesné blaho, uspokojení potřeb a smyslů člověka. Tyto hodnoty patří mezi nejvýznamnější. Člověk pociťuje tyto hodnoty nejvíce. Vitalita a životní blaho jsou jedním z nejdůležitějších předpokladů kvalitního života a vytváření struktury hodnot a hodnotové orientace.

1. b) Hodnoty sociální - řadíme k nim hodnoty, které souvisí s interakcí jedince a jeho sociálním okolím, přírodou. Souvisí s potřebami socializace, sdružování, touhou milovat a být milován. Jde zejména o hodnoty související s city a mezilidskými vztahy.

Hodnoty vitální a sociální patří do velké kategorie hodnot přírodních, které mají živočišný základ.

2. Civilizační hodnoty – do těchto hodnot lze zařadit společenské uspořádání (rody, právní zřízení, národy), komunikaci (řeč, písmo), poznání civilizační (věda).

3. Duchovní hodnoty – do duchovních hodnot řadíme především autoregulaci (morálka, mravnost), sebevýraz (vlastní formování) a sebereflexi (vlastní názory, způsoby uvažování). Řadíme sem především sebevyjádření, etické a estetické hodnoty, tvořivou práci, emocionální bohatství a vzdělanost (Kučerová, 1996).

Pokud jsou hodnoty vnímány jako konečné stavy skutečnosti a způsoby jednání, lze říci, že rozlišujeme 6 skupin hodnot. Teoretické hodnoty, ekonomické hodnoty, estetické hodnoty, sociální hodnoty, politické hodnoty, náboženské hodnoty. Všechny námi zmiňované hodnoty jsou odvozeny od jednotlivých hodnotových typologií člověka, kterými se zabýval Schwartz. V rámci profesního života, který je úzce spojen s firemní kulturou, jsou důležité hodnoty pracovní jako např. peníze, práce, profesionální růst, společenské postavení, kolegové, nadřazení a podřízení, firma (Prudký, 2009).

Cakirpaloglu rozlišuje hodnoty dle specifických měřítek a kritérií, které jsou vlastní pro určitou skupinu hodnot.

A) Kdo je nositelem hodnot

Rozděluje hodnoty na individuální, skupinové a univerzální. Určitý vliv mají dle tohoto kritéria také faktory historické, společensko - kulturní, skupinové a individuální, které působí a rozvíjí lidskou přirozenost. Prudký (2009) se zmiňuje o hodnotách individuálních a sdílených. Individuální hodnoty jsou dány dědičnými možnostmi jedince a jeho zkušenostmi, jež získává během svého života. Sdílené hodnoty jsou projevy chování, které se ve společnosti uplatňují a zajišťují tak fungování společnosti.

B) Původ hodnoty

Z tohoto hlediska můžeme rozlišovat hodnoty individuální a institucionální. Individuální hodnoty jsou spíše subjektivního charakteru a vyjadřují vnitřní hodnoty každého jednotlivce. Institucionální hodnoty reprezentují obecná pravidla, která jsou závazná pro všechny členy specifických skupin. Dále můžeme rozlišovat operativní a uznávané hodnoty.

Operativní hodnoty představují hodnoty, které vychází z libých pocitů, jež člověku přináší příjemné požitky a zážitky např. pocit nasycení jídlem, spánek apod. (Čížková, 2000). Uznávané hodnoty reprezentují požadavky, které jsou kladeny na příslušného jedince jeho sociálním okolím (Nakonečný, 1995).

C) Role hodnoty

Rokeach rozpracoval toto kritérium do tzv. instrumentálních a terminálních hodnot (Cakirpaloglu, 2009). Prudký (2009) říká, že terminální hodnoty se vztahují k cílovému stavu bytí člověka. „*Může jít o hodnoty zaměřené na osobnost (moudrost, sebeúcta, atp.), nebo na společnost (rovnost, svoboda atd.)*“ (Prudký, 2009, s. 87). Jedná se o hodnoty, o které má člověk během své existence usilovat.

Mezi instrumentální hodnoty patří jednání a chování člověka. Jde tedy o prostředky, kterými dosahujeme cílové hodnoty. „*Jde o hodnoty morální (čestnost, užitečnost druhým apod.) a o hodnoty spjaté se sebeuplatněním a inteligencí (ambicióznost, schopnost, tvořivost apod.)*“ (Prudký, 2009, s. 87).

D) Pozice v hierarchii

Nejnámější kategorizací, kterou řadit do tohoto kritéria je Maslowova hierarchie potřeb. Dle ní můžeme rozlišovat D - hodnoty nebo B - hodnoty. D - hodnoty jsou charakteru biologického. Cílová hodnota těchto D - hodnot je buď, fyziologický nedostatek nebo naopak přebytek. Po vykonání dané potřeby vyhasínají. B - hodnoty představují vyšší potřeby člověka jako seberealizaci a sebeaktualizaci. Dalším významným představitelem je Frankl, který rozlišuje hierarchicky tři pro něj významné hodnoty. Hodnotový systém člověka tvoří hodnoty zážitkové, které se nachází nejnižše, uprostřed leží hodnoty tvůrčí a na nejvyšší pozici se nachází postojoyé hodnoty (Cakirpaloglu, 2009).

V dalším úseku se budeme zabývat konkrétními hodnotami v oblasti pracovního působení člověka. Tato podkapitola je velmi důležitá zejména proto, že praktická část této práce se zaměřuje právě na profesní hodnoty středoškolských studentů.

2.1.5 Pracovní hodnoty

Každý jedinec má určitou hodnotovou orientaci, do které mohou patřit i profesní hodnoty. Tyto pracovní hodnoty mají svou specifickou důležitost. Pro každého z nás je snaha o dosažení a zkvalitnění dané hodnoty odlišná.

Např. někdo preferuje dostatečně vysokou mzdu za svou práci, jiný považuje za důležité v povolání pomáhat jiným lidem bez nároku na vyšší finanční ocenění. (Nord et al., 1990)

Pracovní hodnoty mají přinášet jedincům jistá očekávání od svého budoucího povolání. Můžeme sem zařadit hodnoty, které lidem přináší na půdě pracovního života pocity štěstí a naplnění. Tyto hodnoty mohou být významným ukazatelem spokojenosti člověka s jeho povoláním. Pokud jsou v profesi pracovní hodnoty naplňovány a stimulovány dostatečným způsobem, lze říci, že člověk prožívá jistý druh satisfakce a pocity radosti z činnosti, kterou v zaměstnání plní. Hodnoty a zájmy, které člověka nenaplnují, ale které jsou přítomny právě v jeho profesní kariéře, mohou vést k osobnostním rozporům a konfliktním situacím. Za významné pracovní hodnoty, které jsou v současnosti preferovány řadou lidí, považujeme:

1) Výkon – tato hodnota je nejčastěji vyjádřena v podobě schopností, jež přináší člověku pocit, že dělá významné věci, které jsou užitečné i pro druhé. Například kovář, který dokáže ze železa vyrobit nádherné výrobky a je hrdý na to, co dokázal.

2) Status – jedná se o hodnotu projevující se ve vnímání člověka svým okolím. Povýšení nebo i jiná ocenění za dobře odvedenou práci zvyšují status zaměstnance.

Vyšší pracovní postavení může mít důležitý význam. I tato hodnota ovlivňuje volbu povolání. Například mnoho lidí se domnívá, že za svou dlouholetou dobře odváděnou práci mohou získat vyšší pracovní pozici. Bohužel však často i přes svou snahu nepostupují výše v kariéře. Pocit nedocenění může vést ke stagnaci a nezájmu o dosažení jakéhokoliv pracovního úspěchu.

3) Altruismus – tato hodnota se týká toho, jakým způsobem může člověk pomoci ostatním lidem, aniž by očekával zisk. Ve své podstatě se jedná o nesobecký způsob myšlení a jednání ve prospěch druhých lidí.

4) Nezávislost – vyjadřuje potřebu jednat a pracovat jako samostatný element. Mohou to být lidé, kteří chtějí uplatňovat své kreativní myšlení a snahu rozhodovat se samostatně, tudíž přejímají i určitou zodpovědnost za svá rozhodnutí (Vendel, 2008).

2.1.5.1 Dělení pracovních hodnot

1) Hodnoty vyplývající z obsahu vykonávané pracovní činnosti – tělesná a mentální namáhavost, míra možnosti samostatně pracovat, různorodost práce. Rozhodně není vhodný stereotyp, který je viděn v pracovní činnosti velmi často.

2) Hodnoty související s odměňováním za práci – základní mzda, odměny, prémie, různé platové odlišnosti v rámci pozic v pracovní skupině, nehmotné odměny např. pochvala.

3) Hodnoty vyjadřující technicko-organizační podmínky práce – pracovní doba, organizace práce, pracovní podmínky.

4) Hodnoty dané fyzickým prostředím, tam kde je pracovní činnost vykonávána – hluk, osvětlení, klima apod.

5) Hodnoty dané zdravotními a hygienickými podmínkami pracoviště – bezpečnost práce, stav hygienických zařízení, čistota pracoviště.

6) Hodnoty vyjadřující sociální prostředí – interpersonální vztahy uvnitř skupiny, vztahy mezi nadřízenými a podřízenými.

7) Hodnoty související s péčí podniku o lepší životní podmínky – závodní stravování, zdravotnická péče (Nový et al., 2006).

Dle Vendela (2008) můžeme pracovní hodnoty dělit do 3 významných skupin:

A) Vnitřní hodnoty, které se týkají pracovní činnosti, jsou: tvořivost (představivost, vynalézavost), altruismus (nezištná pomoc jiným), práce dle zájmu, seberealizace (pocit, že dělám něco významného)

B) Vnější hodnoty jsou spjaty s návratností výsledků z práce. Řadíme sem: dobrý plat, vysoký status v povolání, pohodlí (klidná práce bez stresových podnětů).

C) Průvodní hodnoty, které vyvstávají v rámci pracovního působení: udržet si stálou práci, mít dobré pracovní vztahy s nadřízenými, zachovat si nezávislost apod.

Nytrová et al. (2011) definují několik hodnot, které mohou být přítomny v pracovním životě:

1) Hodnota lásky a přátelství – její podstatou je snaha o to, aby člověk nebyl vnímán jen jako pouhý pracovní mechanismus, který nemá své city. Člověk je lidská bytost, která i v profesním životě potřebuje vycházet s kolegy a nadřízenými, mít pocit akceptace a své úlohy v pracovním procesu. Příkladem projevů lásky v zaměstnání může být i např. to, že pokud někdo ze zaměstnanců byl na dovolené, přiveze svým nejbližším kolegům z práce nějakou maličkost. V takovémto prostředí je nerozpoznatelné, kdo je v pozici nadřízeného a kdo podřízeného.

2) Hodnota naděje – tato hodnota dává zaměstnanci pocit, že může změnit své snažení v práci v lepší vyhlídky. Pracovník si může stanovovat cíle práce a mít určité vize do budoucna. To v něm posiluje naději, že dosáhne stanovených výsledků své práce.

3) Hodnota zodpovědnosti – tato hodnota je vyžadováno od budoucích zaměstnanců jako jedna ze základních. Rozlišujeme dva druhy zodpovědnosti. Odpovědnost za vlastní chování a odpovědnost za ostatní lidi.

„Vše se děje v kruhu. Jsme odpovědni za své činy. Vráť se k nám“ (Nytrová et al., 2011, s. 91).

4) Hodnota poznávání – pro člověka je důležité poznávat a zkoušet nové věci. Hledat nové způsoby řešení a možné cesty, které vedou ke stanovenému cíli. V dnešním pracovním životě je důležité sebevzdělání, které prohlubuje potřebnou kvalifikaci zaměstnanců. Poznávání je důležitou složkou profesního života.

5) Hodnota svobody – svoboda jde ruku v ruce spolu se zodpovědností. Je základem pro pracovní úspěch. Pokud člověk vykonává práci dle svého samostatného rozhodování, je současně zodpovědný za jeho výsledek.

3 VYBRANÉ KONCEPTY HODNOT

Mezi významné koncepty, které jsou dodnes používány v rámci kvantitativního výzkumného zkoumání, patří zejména následující: koncepty M. Rokeache, R. Ingleharta, G., H. Schwartze, E. Sprangera atd.

3.1 Koncept M. Rokeache

Rokeach přišel na počátku 70. let 20. století s myšlenkou zkoumání hodnot, které budou empiricky uchopitelné samy o sobě. Vycházel zejména z Parsonovského pojetí hodnot a Maslowovy hierarchizace potřeb. Rokeach chápe hodnoty jako něco, „*žádoucího, explicitního nebo implicitního, distinktivního pro jednotlivce nebo charakteristického pro skupinu, které ovlivňuje výběr z dosažitelných způsobů, prostředků a cílů činnosti*“ (Rokeach in Prudký, s. 74). Rokeach uvádí, že společensky vhodné chování a jednání pomáhá jedinci či skupině k lepší prezentaci a je mnohem výhodnější než jednání opačné. Hodnoty v pojetí tohoto autora představují směr, preferenci určitého cílového stavu, kterého chce jedinec dosáhnout.

Rokeach vymezuje 3 hlavní složky hodnot. Za prvé jsou to hodnoty kognitivní, díky nimž jedinec směřuje k určitému chování, a to dle toho, které cíle preferuje. Za druhé jde o složku afektivní. Jde o emocionální vztah k danému objektu, a to buď negativní či pozitivní. Jako třetí zmiňuje složku behaviorální. Tato složka obsahuje záměr, zdroj, aktivizaci určitého jednání (Prudký, 2009).

Rokeach také vymezuje základní funkce hodnot. Dle jeho pojetí mají hodnoty plnit funkci standardů, plánů na řešení rozporů, projektů, které pomáhají v rozhodování jedince. Hodnoty pomáhají zejména náboženské a politické ideologii. Slouží k přesvědčování druhých a ovlivňování jejich současných hodnot.

Rokeach rozděluje hodnoty člověka na dva základní druhy. Hodnoty instrumentální a hodnoty cílové. Cílové hodnoty souvisí s tím, o co má člověk usilovat během svého života a také konečný stav jeho úsilí. Instrumentální hodnoty jsou definovány jako prostředky, metody, díky kterým může jedinec dosáhnout konečného cílového stavu. Jedná se především o různé způsoby chování a jednání, kterými se daná osobnost vyznačuje.

Rokeach vytvořil na základě výzkumné činnosti test, který obsahuje celkem 36 hodnot, rozdělených do dvou souborů po 18 položkách. V první části jsou uvedeny hodnoty cílové a ve druhé části hodnoty instrumentální.

Úkolem respondenta je seřadit jednotlivé soubory do hierarchie a očíslovat zadané hodnoty od 1 do 18. Přičemž číslo 1 má pro dotazovaného nejvyšší význam. Kvůli jednoduchosti a rychlejšímu vyplnění může být test modifikován a to tak, že respondenti seřadí nejdříve pro ně nejdůležitějších 6 hodnot a poté přeškrtnou 3 nejméně významné hodnoty (Prudký, 2009).

Tabulka č. 1 – Cílové a instrumentální hodnoty M. Rokeacha (Nakonečný, 1999, s. 142)

Cílové hodnoty	Instrumentální hodnoty
Pohodlný život	Ambice (cíle, aspirace)
Vzrušující život	Tolerance (otevřenost)
Pocit, že bylo něčeho dosaženo	Kompetence (schopnost, účinnost)
Svět v míru	Radost (lehké srdce, účinnost)
Rovnost (stejně příležitosti)	Čistota (pořádný, milý)
Jistota pro rodinu	Odvaha (stát za přesvědčením)
Svoboda, nezávislost	Shovívavost (promíjet jiným)
Šťěstí	Pomoc druhým (starat se o blaho druhých)
Vnitřní harmonie	Čestnost (upřímnost, pravdivost)
Zralá láska	Fantazie (smělost, tvořivost)
Národní jistota	Nezávislost (soběstačnost)
Příjemnost	Intelekt (inteligentní, reflexivní)
Spasení	Logičnost (konzistentní, racionální)
Sebeúcta	Láskyplnost (něžný, oddaný)
Společenské uznání	Poslušnost (vědomý povinnosti)
Pravé přátelství	Zdvořilost (dobře vychovaný)
Moudrost	Odpovědnost (spolehlivý)
Disciplinovanost – ovládající se (zdrženlivý)	

3.2 Koncept R. Ingleharta

Tento koncept navazuje přímo na již zmiňovaný koncept M. Rokeache a je také založen na Maslowově hierarchii potřeb.

Právě dle Maslowovy hierarchie potřeb se rozhodl Inglehart rozčlenit hodnoty na dvě základní skupiny, a to na materialistické a postmaterialistické. Mezi hodnoty materialistické nepatří pouze hodnoty hmotné, ale také hodnoty jako bezpečí, jistota, boj proti kriminalitě, boj proti zvyšování cen apod.

Do postmaterialistických hodnot lze řadit svobodu projevu, participaci na moci, blízké sociální vztahy apod. V 70. letech 20. století byl Inglehartův metodologický přístup využíván zejména k mapování a srovnání hodnotových struktur celých národů v mnoha zemích. Výzkum spočíval v tom, že respondenti měli vybírat ze čtyř charakteristik, které se týkaly budoucnosti jejich země a zvolit od nejdůležitějších po ty nejméně důležité. Později byla Inglehartova koncepce rozšířena do více charakteristik (Prudký, 2009).

3.3 Koncept S. H. Schwartz

Schwartzova koncepce navazuje na již předešlé zmiňované autory. Především na M. Rokeache. Schwartz na základě několika hledisek rozlišuje několik typů hodnot. Tato strukturální typologie hodnot byla mnohokrát rozšiřována jak samotným autorem, tak jeho následovníky (Prudký, 2009).

Např. Dvořáková (2008) předkládá deset hodnotových typů. První z nich je moc, která je charakterizována sociální rolí a statusem jedince ve společnosti. K moci se také vztahuje snaha kontrolovat a dominovat nad ostatními lidmi. Dalším hodnotovým typem je výkon, jenž vychází z našeho osobního úspěchu, kterého jsme dosáhli na základě našich kompetencí. Hédonismus je prezentován radostí a vědomou saturací sebe sama. Čtvrtá hodnota je reprezentována v podobě stimulace, která sebou přináší změnu v životě člověka, a tím jej zbavuje stereotypnosti. Následující hodnoty jsou sebeřízení a univerzalizmus. V sebeřízení jde hlavně o to, že člověk má možnost myslet a jednat nezávisle na ostatních. Samozřejmě v rámci určitých sociálních norem. Univerzalizmus se váže k hodnotám jako je porozumění a tolerance druhých lidí. Posledními hodnotami, které výše zmiňovaná autorka předkládá, jsou benevolence, tradice, konformita a bezpečí. Benevolence a konformita jsou chápány jako ochrana společnosti např. před nežádoucím chováním a snaha o zvýšení vhodného, akceptovatelného a dobrého jednání v interpersonálních vztazích.

Tradice preferuje úctu a respekt k odlišným kulturám a náboženstvím. A v neposlední řadě je zde bezpečí. Tato hodnota v sobě zakotvuje stabilitu a jistotu jedince ve společnosti i v sobě samém.

Hodnoty dle Schwartze představují důležité podmínky lidského bytí. Jedná se hlavně o hodnoty biologické a sociální. Schwartz vychází ze dvou dimenzí hodnotových typů, které předkládá. První z dimenzí klade důraz na snahu uvažovat nezávisle a také tak jednat. Naproti ní stojí hodnoty, které se naopak snaží uchovat jistou stabilitu a tradiční praxi. Druhá dimenze upřednostňuje vlastní prospěch a snahu o získání absolutní dominance nad ostatními oproti hodnotám snažící se o akceptaci druhých a jejich prospěch (Dvořáková, 2008). Hodnoty jsou pro Schwartze základními stavebními kameny lidské společnosti (Prudký, 2009).

3.4 Koncept E. Spranger

V roce 1931 byl vytvořen Allportem, Vernonem a Lindzeyem test hodnot, který vycházel ze Sprangerovy typologie. Tento test byl cílen tak, aby obsahoval hodnoty vztahující se k šesti kategoriím, které jsou v konceptu Sprangerova obsaženy. Spranger vymezuje následující typy lidí dle předpokladu jimi preferovaných konkrétních hodnot: typ teoretický, typ ekonomický, typ estetický, typ sociální, typ politický a typ náboženský. Pro typ teoretický je charakteristické poznání pravdy, kognitivní postoj. Zájmy spadají do oblasti kritického a racionálního zkoumání. Smysl jeho života spočívá v systémovém uspořádání poznatků. Typem ekonomickým je označován člověk, který se snaží naplnit své tělesné potřeby v co největší možné míře. Zajímá se především o materiální potřeby života a usiluje o co největší prosperitu a zisk. Člověk vyznačující se typově esteticky má rád soulad. Jsou pro něj důležité nové zážitky a zkušenosti, které mu přináší radost. Jako typ sociální můžeme označit jedince, pro kterého jsou nejvyššími hodnotami láska a vzájemné dobré interpersonální vztahy. Takovýto člověk je laskavý, altruistický, nesobecký. Typ politický je charakteristický pro svůj postoj k životu tím, že hledá a usiluje o získání nebo alespoň částečné participaci na moci. Touží především po vlivu a slávě. Jako poslední je typ člověka náboženského, pro kterého je nejvyšší hodnotou jednota a pochopení vesmíru.

„Spranger akceptuje fakt, že konkrétní člověk nemusí nutně patřit do některého z uvedených typů, avšak „smíšené“ typy nepopisuje“ (Svoboda et. al., 2009, s. 338).

3.5 Koncept V. E. Frankla

Viktor E. Frankl rozlišuje hodnoty na:

Tvůrčí hodnoty jsou prezentovány prostřednictvím povolání. V práci může jedinec nabývat smysluplnosti. Pokud člověk není prací naplněn a nepřináší mu pocit smysluplnosti, může být problém v jeho postojích. Člověk by si měl uvědomovat, že v povolání je důležité to, jakou do práce vnáší tvůrčí sílu a že svou individuální osobností může působit na chod své práce.

Zážitkové hodnoty jsou realizovány především různými druhy lásky. Hodnoty zážitkové jsou spojeny s vnímáním přírody, krásy a umění.

Postojové hodnoty nám předkládají prožívání lidského života nejen ve štěstí, ale také v utrpení a strasti. V utrpení však dle Frankla rosteme a vyvíjíme se. Trápit se problémy je zbytečné a nesmyslné. Smrt je součástí života a neodmyslitelné k němu patří. Sebevraždu a eutanázii Frankl razantně odmítá. Utrpení dává člověku možnost pocítit, co je a co má být. Hodnoty postojové uskutečňujeme v každodenních situacích života. Např. truchlení pozůstalého slouží jako pomoc člověku, který přišel o milovanou osobu, adaptovat se na novou situaci a jako prevence před duševní apatií. Utrpení a smrt patří k životu člověka, pokud má být jeho život smysluplně naplněn (Frankl, 1996).

3.6 Koncept Saka

Sak vytvořil metodu párového srovnání. Při vytváření hodnotových orientací je dle tohoto autora nutný předpoklad, že *„hodnotový systém jedince, skupin či generací je vnitřně konzistentní, má svou systémovou logiku, vycházející z hodnotové orientace subjektu“* (Sak, 2000, s. 78). Cílem autorova výzkumu bylo abstrahovat stěžejní hodnotové orientace při použití faktorové analýzy, která vycházela z jednadvaceti hodnot. Výzkumem bylo zjištěno sedm základních hodnotových orientací:

1. Egoisticko – materialistická hodnotová orientace

Tato oblast obsahuje hodnoty jako plat, prestiž, úspěšnost v povolání. Pro osoby, vyznávající tyto hodnoty je důležitý vlastní zisk a úspěch. Nemyslí tedy na blaho a prospěch ostatních. Materiální zisky jsou u nich na prvním místě.

Jejich cílem je shromažďování majetku a možných prostředků k jeho dalšímu získávání. Jedná se o lidi, kteří jsou rádi středem veškerého dění kolem nich.

2. Profesně – rozvojová hodnotová orientace

Další okruh je tvořen hodnotami představující rozvoj osobnosti člověka, vzdělávání, profesní úspěch a práce, která člověku dává smysl a ztotožňuje se s ní. Lidé prezentující tyto hodnoty jsou kreativní zejména ke svému vlastnímu seberozvoji, který spojují s pracovním nasazením. Jejich práce v nich probouzí aktivní přístup, který podporuje jejich komplexní rozvoj. Takový člověk se díky poznávání dokáže správně seberealizovat.

3. Reprodukční hodnotová orientace

Do třetího faktoru spadají hodnoty rodina, děti, láska a životní partner. Lidský rod má geneticky zakódovanou svou reprodukci, která nám zaručuje, že lidstvo nevymře. Rodina představuje stabilitu a bezpečí, kterou někteří lidé vyhledávají a je pro ně základní a významnou hodnotou.

4. Globální hodnotová orientace

Do této hodnotové orientace lze zařadit hodnoty jako zdraví, pacifismus a zdravé životní prostředí. V mnoha výzkumech vztahujících se k hodnotám je uváděno zdraví na prvních příčkách jako základní a důležitá hodnota v životě člověka. Pro celou společnost je pak nejdůležitější hodnotou právě mír ve světě a životní prostředí, ve kterém budou vyrůstat další generace, a které nebude podléhat devastaci, ale bude představovat místo pro jejich spokojený život.

5. Liberální hodnotová orientace

Je tvořena hodnotami jako svoboda, podnikání a demokracie. Podnikání a demokracie jsou spojeny především s ekonomickým a politickým životem společnosti. Svoboda je stěžejní hodnotou, která vyjadřuje liberální hodnotovou orientaci. Soukromé podnikání v této hodnotové orientaci není spojeno s materiálními zisky, ale ideologií, která je vyznávána v systému daného státu.

6. Sociální hodnotová orientace

Zde jsou zvýrazněny hodnoty jako altruismus, veřejně prospěšné práce, participace v politickém dění a společenská prestiž. Člověk je přirozeně společenská bytost, která se často střetává „tváří v tvář“ s ostatními lidmi. Dochází tedy ke vzájemným interakcím mezi lidmi a k vytváření sociálních skupin, jež mají v životě člověka také jistý význam. Dává pocit sounáležitosti a pospolitosti. Takovýto jedinec se nezaměřuje jen na sebe a uspokojování svých vlastních potřeb, ale na snahu pomoci i ostatním lidem. Tato hodnotová orientace představuje několik rovin. První rovinou je vztah člověka k jinému člověku (altruismus), druhá rovina souvisí s komunální pomocí (veřejně prospěšné práce) a třetí rovina je prezentována v politickém systému (angažovanost v politice).

7. Hédonistická hodnotová orientace

Do sedmého faktoru autor řadí přátelství, lásku, koníčky a zájmy. Tato teorie je pravým opakem hodnot jako rodina, společnost, politická participace, práce a zisky. Tato teorie je orientována na sociální vztahy, které představují určitou svobodu a nejsou nijak zavazující. Aktivita jedince nevyžaduje odpovědnost a kooperaci s ostatními lidmi (Sak, 2000).

3.7 Koncept D. E. Supera (modifikace Göbelová)

Jedná se o standardizovaný dotazník pracovních hodnot, který obsahuje 15 druhů pracovních hodnot obsažených ve 45 dotazovaných položkách. Mezi typy pracovních hodnot lze řadit dosažitelnost – dává člověku pocit dobře odvedené práce. Altruismus – pomoc druhým, která nepřináší žádný zisk. Způsob života – povolání, ve kterém se nemusíme přetvařovat, ale jsme tím „kým chceme být“. Vztahy s nadřízenými – zaměstnání, ve kterém s vámi vaši nadřízení jednají na rovinu. Tvořivost – člověk přináší do svého povolání inovativní nápady a je schopen řešit nové problémy. Vztahy s kolegy – pocit, že je člověk plnohodnotnou součástí pracovního týmu. Pracovní prostředí – práce, kde jsou vytvořeny vhodné podmínky pro její vykonávání. Nezávislost – člověk má svobodu v rozhodování na poli pracovní působnosti. Bezpečí – povolání, které vám dá jistotu stálého zaměstnání. Stimulace intelektu – profese, jež podněcuje intelektuální stránku osobnosti člověka. Zahrnuje řešení nových problémů, nové způsoby myšlení. Prestiž – vysoký společenský status jedince na základě jeho povolání a pracovní pozice. Různorodost - práce, která přináší nové podněty a změny. Ekonomická návratnost - obsahuje např. povýšení v zaměstnání, které je spojeno se zvýšením platu.

Estetičnost – profese, jež dává člověku pocit, že vytváří něco krásného a rozvíjí jeho umělecké dovednosti (hudba, kresba, tanec apod.) Management – v této složce pracovní hodnoty jde zejména o to, že člověk může rozhodovat o plánování a organizování práce svým podřízeným. Škála posouzení obsahuje 5 stupňů. Od nejdůležitějších po nejméně důležité pracovní hodnoty (Göbelová, 2011).

3.7.1 Výzkum T. Göbelové

Göbelová (2011) realizovala výzkum profesních hodnot u studentů učitelství 1. stupně ZŠ. Výzkum byl smíšený a obsahoval jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkum. Nás však bude zajímat spíše kvantitativní část, kde autorka výzkumu použila standardizovaný dotazník Work Values Inventory, který zkonstruoval D. E. Super (1970).

Na základě zkoumaných dat bylo zjištěno, že studenti učitelství pro 1. stupeň ZŠ považují za nejdůležitější pracovní hodnotu dosažitelnost práce, která dává člověku pocit, že svou práci dobře vykonává. Na druhém místě se umístila profesní hodnota altruismus. Třetí pozici obsadila pracovní hodnota způsob života, což představuje povolání, ve kterém se člověk nemusí přetvařovat, ale může „být sám sebou“.

Jako třetí nejméně důležitá hodnota byla nejčastěji vybírána ekonomická návratnost, která je spojena s dostatečným finančním ohodnocením v zaměstnání. Předposlední pozice v důležitosti byla obsazena profesní hodnotou estetičnosti, která dává člověku pocit, že rozvíjí ve svém povolání umělecké dovednosti. Jako nejméně důležitá byla označována pracovní hodnota řídicí činnost, což je plánování a organizování práce ostatním lidem v zaměstnání.

4 CHARAKTERISTIKA OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ

„V žádném jiném fázi životního cyklu nestojí tak blízko sebe naděje na nalezení vlastního já a strach ze ztráty sebe samého“ (Dorotíková, 1998, s. 191).

Období pubescence – od 11 - 15let

a) fáze prepuberty – tato fáze se biologicky projevuje prvotně sekundárními pohlavními znaky a také rychlým výškovým růstem. Tato fáze končí s nástupem menarche u dívek. U chlapců je to první noční poluce. U dívek trvá většinou prepubertální fáze od 11-13 let. U chlapců je to o 1- 2 roky později.

b) fáze vlastní puberty – její počátek je spjat s koncem prepuberty a končí zralostí reprodukčních orgánů (Langmeier et al., 2008).

V období pubescence dochází k četným biologickým změnám:

- 1) Prudký tělesný růst vztahující se také k dostatečnému přijímání potřebných živin
- 2) Častý je nedostatek potřebných živin, jako je železo, hořčík, vápník, selen, jód a vitamínů C, A, B.
- 3) Hormonální změny, růst a zrání pohlavních žláz
- 4) Změny v imunitním systému (Hrodek, Vavřinec et al., 2002)

Období adolescence navazuje na pubescenci a je druhou fází dospívání. Věkové rozmezí adolescence je od 15 do 20 let. Toto rozmezí je přibližné. Může trvat déle nebo i méně. Záleží především na individuální psychické a somatické zralosti člověka. Biologicky je fáze adolescence charakterizována pohlavním dozráváním. V průběhu adolescence však nedochází jen k somatickým změnám. Velmi důležité jsou změny sociální. U dospívajícího jedince se postupně mění vztahy k rodině, vrstevníkům i k sexuálním partnerům. V rámci generalizace lze říci, že vztahy jsou stabilnější a nabývají na intenzitě. Také se velmi zřetelně mění sociální role člověka. Na konci této fáze někteří adolescenti vstupují do zaměstnání (Vágnerová, 1999).

Adolescence je stádium, ve kterém se dokončuje motorický vývoj člověka a je zde patrná vysoká koordinace motorických dovedností. Ukončuje se tělesný růst. Z biologického hlediska dochází k ukládání tuku. U chlapců po celém těle a u dívek často v oblasti hýždí, stehen a břišní oblasti. U mužského pohlaví spatřujeme nárůst svalů (Hrodek, Vavřinec et al., 2002).

„V mládí se člověk ocitá na křižovatce dějin – vytváří si svou vlastní identitu a mladí svým způsobem života regenerují společnost“ (Ericson in Nytrová, 2011, s. 191).

Období adolescence je charakterizováno několika zásadními událostmi v životě:

- 1) První pohlavní styk (možnost i předčasné gravidity)
- 2) Významné sociální mezníky - ukončení povinné školní docházky, ukončení přípravy na povolání, ekonomická nezávislost spojená s nástupem do zaměstnání
- 3) Plnoletost souvisí s přiznáním práv jedinci, ale také plné zodpovědnosti jedince za své jednání

Přechod mezi adolescencí a dospělostí dle Eriksona souvisí s termínem psychosociální moratorium. Tento termín je založen na předpokladu toho, že dospívající jedinec se snaží o oddálení dospělosti. Pro adolescenta není vidina dospělého života a vše, co s ním souvisí dosti přitažlivá. Z tohoto důvodu chce své dospívání, co nejvíce prodloužit. Dospělost je pro adolescenta spojena s mnoha povinnostmi, zodpovědností a závazky.

Budoucnost evokuje u dospívajících jedinců frustraci a nejistotu, proto raději myslí na přítomnost. Adolescence je přechodné období, které má jedinci poskytnout čas a možnost stát se rovnocenným dospělým členem společnosti (Vágnerová, 1999).

V 18 letech si někteří adolescenti již volí své povolání. V tomto období však ještě u adolescenta není zcela vyvinuta vlastní identita a jeho schopnosti. V současnosti lze říci, že volba povolání se u některých adolescentů posouvá, jelikož se rozhodují pro další studium např. na vysokých školách. Při volbě povolání se vzájemně střetávají postoje a zájmy mladého člověka s představami jeho rodiny, zejména rodičů. Většinou tak člověk volí své povolání na základě přání rodičů, protože se dostává pod jejich vnější tlak anebo není zcela rozhodnut, proto se podvolí. Jen menší skupina adolescentů se rozhoduje na základě vlastního úsudku a rozhodnutí.

U chlapců je volba povolání mnohem obtížnější než u děvčat. U chlapců se předpokládá vyšší status a ekonomická nezávislost, zatímco u dívek jde v první řadě o plnění role partnerské a mateřské. I když můžeme poznamenat, že mateřství a partnerský život je pro mladou dívku důležitý, většinou se v současné době posouvá na později. Přednost je dána vzdělávání a profesionálnímu růstu (Šimíčková et. al., 2005).

5 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ HODNOTY DOSPÍVÁNÍ

V této kapitole se budeme věnovat faktorům, které významně ovlivňují hodnoty mladých lidí. Zejména rodina představuje nejdůležitějšího činitele, jímž se v následujících podkapitolách nejvíce zabýváme. Avšak nesmíme opomíjet i ostatní skupiny, které také nejsou zanedbatelné a mají podíl na vytváření hodnotové struktury u dospívajících.

5.1 Rodina

V literatuře najdeme mnoho definic tohoto pojmu. Dle Pedagogického slovníku je to následující: Rodina je „nejstarší společenská instituce. Plní socializační, sexuálně-regulační, reprodukční a další funkce. Vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu. Z hlediska sociologického je formou začlenění jedince do sociální struktury. Nejběžnějším modelem rodiny je tzv. nukleární rodina, kterou tvoří nejbližší příbuzní, tj. oba rodiče a děti. V posledních desetiletích se model rodiny, který je flexibilní, výrazně proměňuje. Zvyšuje se variabilita rodinných typů, zahrnujících nejen rodinu vlastní a úplnou, ale také rodinu neúplnou, nevlastní a náhradní. Současné pojetí tenduje k chápání rodiny jako sociální skupiny nebo společenství, žijícího ve vlastním prostoru – domově, uspokojující potřeby, poskytující péči a základní jistoty dětem“ (Průcha et al. 2001, s. 202).

Rodina je považována za základní jednotku lidského společenství. Pomáhá člověku začleňování do jeho vlastní kultury a má nenahraditelnou socializační funkci. Každá rodina má svůj vlastní specifický systém hodnot. Tyto hodnoty jsou v rodinách předávány z generace na generaci. Rodina je primární socializační činitel, který předává sociální zkušenosti svým potomkům (Matoušek, 2003).

Hodnoty výrazně působí na celkový život a chování lidí. Existují lidé, kteří preferují hodnoty jako úspěch, prestiž, kariéru a svou práci. Většinou tito lidé odkládají založení rodiny do pozdějšího věku nebo rodinu nikdy nemají. Práce pro ně není jen zdrojem obživy a materiálního zabezpečení, ale představuje pro ně jistý pocit sebenaplnění a seberozvíjení. Oproti tomu jsou lidé, kteří upřednostňují rodinu před prací a růstu své kariéry. V rodině mohou být předávány odlišné hodnoty, a to dle upřednostňované hodnotové hierarchie právě rodičů, kteří jsou základními činiteli v procesu socializace. Někteří rodiče kladou důraz na materiální zabezpečení dětí, jiní naopak dbají na jejich skromnost.

Dětem by v rodině měly být předávány především morální a etické hodnoty, které jsou nejen důležité pro člověka samotného, ale také pro jeho vzájemné soužití se společností. Hodnoty v rodině mohou být ve shodě nebo se mohou lišit. Zejména v období adolescence jsou odlišné od těch rodičovských. Tato skutečnost je způsobena působením vlivů mimo rodinné prostředí např. vrstevnické skupiny (Šilerová, 2003).

Provazník ve své knize: Aktuální problémy sociologie rodiny definuje rodinu jako „*společenský subsystém, který zabezpečuje primárně individuální a celospolečenské zájmy a potřeby. Překonávání a neustálá reprodukce rozporů mezi individuálním a společenským určuje postavení rodiny v systému společenských vztahů. Rodina má sice vlastní zdroje pohybu, ale jejich kvalita je stále více závislá na složitějších a řadově vyšších strukturách* (Provazník et al., 1989, s. 52).

5.1.1 Funkce rodiny

Biologicko - reprodukční funkce - tato funkce má velký význam i pro stát jako celek, protože jedině dostatečná reprodukce obyvatel daného státu může zabezpečit jeho perspektivní rozvoj, proto také stát velmi často zasahuje různými sociálními opatřeními do péče o rodinu jako takovou. Biologicko- reprodukční funkce má za úkol naplňovat jak sexuální, tak biologické potřeby jedince. Zajímavostí však je také to, že v dnešní společnosti tato funkce u některých jedinců ustupuje do pozadí. Existuje mnoho žen, které záměrně chtějí zůstat bezdětné. Důvody mohou být různé: profesní kariéra, negativní zkušenosti z vlastní orientační rodiny, špatná ekonomická situace, ale také negativní vztah k dětem (Kraus et al., 2001).

Sociálně – ekonomická funkce – v současné době je právě rodina významným systémem, který ovlivňuje ekonomickou sféru státu. Její členové jsou součástí výrobní i nevýrobní sféry, která představuje současný i budoucí potencionální rozvoj země. Nynější ekonomický trh je také závislý na rodině jako na spotřebiteli jeho produktů.

Rodina má za úkol uspokojovat zájmy a potřeby dítěte i po materiální stránce. V rodině se přerozdělují materiální a finanční prostředky mezi jednotlivými členy – zde můžeme spatřovat prvky sociálního citění, které by mělo být v plně funkční rodině přítomno (Kraus et al., 2001).

Sociálně – výchovná funkce rodiny - tato funkce rodiny je především důležitá tím, že učí dítě osvojovat si různé praktické dovednosti a návyky pro praktický život. Rodina je prvním socializačním činitelem, s kterým se dítě setkává. Dítě přejímá od své rodiny v průběhu socializace mnoho informací, které zpracovává na základě svého psychického a biologického potenciálu. Setkává se s mnoha zkušenostmi, hodnotovým systémem své rodiny, které může a nemusí přijmout za své vlastní. V plně funkční rodině si dítě v procesu socializace vytváří svou vlastní identitu a sociální zkušenosti. Ve výchově dítěte záměrně působíme na jeho osobnost takovým způsobem, abychom co nejvíce stimulovali jeho optimální a zdravý vývoj s co nejvíce pozitivními změnami. V současné době se na výchově a socializaci nepodílejí pouze rodiče dítěte, ale mohou to být také prarodiče, kteří na něj v tomto směru působí (Kraus et al., 2001).

Společenský význam rodinné socializace u dětí můžeme definovat následovně *„je daný nejen tím, že vytváří jejich aktuální sociabilitu, tj. účast na sociálních činnostech a vztazích, ale hlavně tím, že klade základy této jejich schopnosti vstupovat do sociálních vztahů a vytvářet nové, které jsou rozhodující podmínkou produktivní sociální aktivity člověka v rozvojových procesech společnosti, a tím i jeho vlastního sociálního rozvoje“* (Provazník et.al.,1989, s.74-76).

Velmi důležitou se v procesu socializace dítěte stává sociální role rodičů, která pro dítě představuje prvotní vzory v sociálním procesu. V dnešní době však vyvstávají problémy v podobě toho, že tyto role nemusí být přítomny v rovnocenném vztahu k dítěti. Např. matka tráví více času s dítětem a je více svázána s domácností. Otec je naopak více svázán kvůli ekonomickému zajištění rodiny se svou pracovní kariérou. V tomto případě může docházet k poklesu autority otce. Role otce však zůstává nenahraditelná a dítě v něm může spatřovat motivaci k dosažení vyšších cílů a nároků. Velmi důležitým se stává identifikace dítěte s osobami obou pohlaví, jak ženy, tak muže. Často vyvstávají problémy v tomto procesu, pokud dítě žije pouze s osamělou matkou nebo je umístěno do ústavní péče. V ústavní péči se mohou neustále střídat v okolí dítěte lidé, kteří se podílejí na jeho výchově. Pokud s nimi dítě netráví dlouhodobější čas, nemá možnost se s nimi identifikovat. V tomto případě může dojít i k poruše vývoje jeho identity nebo k dezintegraci jeho osobnosti (Kraus et al., 2001).

Sociálně - psychologická funkce rodiny – tato funkce má za úkol podporovat členy své rodiny v této oblasti. Významným se stává pocit sounáležitosti – sdílení určitých názorů a postojů, pocit skupinové příslušnosti, identifikace s rodinnými příslušníky, pocit, že jsem druhými chápán a podporován ve svém přesvědčení. Uznání a akceptace jedince ve skupině je důležitá pro jeho vlastní sebezvoje a citové naplnění. Sociálně-psychologická podpora však nemusí být vždy realizována. Při konfliktech v rodině mohou vznikat situace, kdy tuto potřebu není možné uspokojit (Kraus et al., 2001).

Matoušek (1997) uvádí, že tuto potřebu není možno naplnit v rodinách s dítětem týraným nebo postiženým. Dále se jedná o rodiny, kde se vyskytla nějaká duševní či tělesná porucha, rodiny s mladistvými delikventy, svobodné matky či patologické rodiny. Citová funkce je jedinou funkcí z výše jmenovaných, která je nenahraditelná a nemůže ji nikdy zastoupit žádná ze sociálních institucí státu.

5.1.2 Hodnotová orientace rodiny

Hodnotová orientace vychází vždy z historického vývoje dané společnosti. Každá společnost vymezuje svým příslušníkům určitý mrav, který je vhodný dodržovat. Lidé si ani nemusí uvědomovat, že vlastně dodržují určité mravní ideály společnosti, ve které žijí. V období do roku 1899 jsou hodnotami pro společnost především dodržování mravní kázně a poslušnosti dítěte. Projev sexuality dětí byl v této době značně utlačován a nebylo vhodné dávat jí najevo. Vykání rodičům bylo samozřejmostí. Převažoval patriarchální přístup k dítěti. Na počátku 20. století se mění struktura hodnot v rodině – dochází k emancipaci ženského pohlaví. Výchovný ideál je spatřován v rozumu a vzdělání dítěte. Jedná se o „zlatou střední cestu“, kdy nemá docházet k nadměře lásky k dítěti, ale ani k přemrštěnému autoritativnímu přístupu k němu. Je kladen důraz na rozvíjení dobrých stránek dítěte. Po roce 1918 se prosazují zdravotní hlediska ve vztahu k dítěti. Rodiče nemusí podněcovat intelektuální stránku dítěte, protože je schopno vyhledávat si podněty, kterou vedou k jeho intelektuální stimulaci samo. Nedoporučuje se přílišná náklonnost k dítěti např. mazlení. Výchovnými hodnotami jsou pro majoritní společnost v této době pořádek, klid, pravidelnost. Pokud dítě křičí a rodič usoudí, že nepotřebuje potřebný podnět k tomu, aby přestalo, nevšímá se těchto jeho projevů. Až po roce 1950 se zdůrazňuje potřeba naplnění rodičovské lásky k dítěti. V tomto období vědci přicházejí na to, že citové projevy dětí jsou patrné již od útlého věku.

Dítěti má být ponechána volnost k experimentování a k prozkoumávání svého sociálního okolí, kde může získávat stimulační podněty. V 60. letech 20. století dochází k postupnému liberálnímu přístupu ve vztahu k dětem. V současné době se postoje a hodnoty společnosti ve vztahu k výchově a rodině značně proměnily. Postoj k rozvodům se stává více liberálním, toleruje se předmanželské soužití, tabem přestává být homosexuální soužití či homosexuální sňatek. Každá rodina má své vlastní hodnoty, které jsou obsaženy v tzv. „rodinném kodexu“. Tento „rodinný kodex“ se významně podílí na ideologických představách rodiny a řídí její chování. Právě trávení volného času členů rodiny nám ukazuje její hodnotový systém a propagaci určitých hodnot (Matoušek, 2003).

5.2 Hromadné sdělovací prostředky

„Sdělovací (především znakové) systémy, akty a prostředky, pomocí nichž jsou zprávy zakódované v těchto systémech předávány konzumentům – velkému, anonymnímu a heterogennímu souboru adresátů“ (Casimir, 1991, s. 92).

Hromadné sdělovací prostředky a druhy jejich sdělení mohou být prezentovány v různých podobách televize, řeč, tisk, internet, písemný záznam. V současnosti je nejrychlejším sdělovacím prostředkem internet. Většinou jsme díky internetu pouze pasivními příjemci, ale pokud chceme, tak si můžeme díky internetu informace vzájemně sdělovat, a tudíž se stáváme také aktivními komunikátory (Kraus, 2001).

Internet však může představovat i negativní stránku, a to v podobě kyberšikany, která je v současnosti ožehavým problémem. Velký problém spatřujeme v tom, že rozmach virtuálních komunikačních prostředků je natolik rozšířen, že se mnohdy opomíjí vzájemný sociální lidský kontakt. Komunikace probíhá zejména přes sociální sítě, a tudíž pro některé jedince není potřeba společenského kontaktu mimo bezpečí vlastního pokoje. Bohužel si však tito lidé neuvědomují, že přicházejí o sociální zkušenosti, které jim mohou pomoci v jejich dalším vývoji především po stránce emocionální a mentální. A i když žijí v domnění, že je izolace od ostatních uchrání nebezpečí, kterého se tolik obávají, tak na ně na sociálních sítích mohou mnohdy čekat ještě větší životní nástrahy.

Přenos informací je zajištěn dvěma druhy prostředků: verbální (mluvená, psaná řeč) a nonverbální (mimika, gesta, proxemika, posturologie apod.).

V procesu předávání informací, je sled fází, které mohou mít jistou strukturu např.: odesílatel (přenašeč informace) – záměr sdělení – formulace sdělení - realizace sdělení – adresát (příjemce sdělení) – interpretace obsahu sdělení – reakce příjemce (Kraus, 2001). Hromadné sdělovací prostředky mají mnoho funkcí, kterými ovlivňují charakter přenosu informací. Mezi jejich základní funkce můžeme řadit:

A) Funkce informativní – média jsou chápány jako nositele informací, které mají za úkol předávat adresátovi sdělení, které je ovšem zakódované např. ve zprávě. Informace může určitým způsobem, ať už si to adresát uvědomuje nebo ne, ovlivňovat jeho myšlení, hodnoty, postoje, názory. Informativní funkce vyčleňuje další podfunkce jako např. hodnotovou, kdy nám určitá zpráva či sdělení představují spirituální hodnotu. Další z podfunkcí je hodnotící, která je reprezentována formou a způsobem podání sdělení (televizní zpráva, umělecké dílo). Kognitivní funkce - masmédia jsou schopna zprostředkovat informace i v jejich složitých strukturách velké mase lidí. Na kognitivní funkci navazuje funkce vzdělávací, díky níž mají lidé možnost řešit a diskutovat předložené poznatky. Prezentovaná sdělení mohou být předmětem etických a morálních dilemat, která vyvolávají v člověku rozpory a konflikty. Schopnost uchovávat obraz vnějšího světa a doby je charakteristická pro funkci petrifikační.

B) Komunikativní funkce – spočívá v předávání informací, událostí a situace směrem k jejímu adresátovi. Tato funkce se v současném světě stala nezbytnou. Do komunikativní funkce lze řadit také další podfunkce jako např. socializační – média zprostředkovávají nejrůznější názory, postoje a pocity, a tím ovlivňují své adresáty ve vytváření jejich identity a sociálních zkušeností. Podněcují smysly a city člověka, takže obsahují i stimulační funkci. Masmédia také předávají kulturní vzorce, chování a normy society. Ukazují nám různé perspektivy a pohledy na jiné kultury. Představují tedy i funkci kulturní. Kompenzační funkce nám pomáhá naplnit potřebu fyzického či duševního odpočinku. Dalšími významnými komunikativními podfunkcemi jsou formativní, humanizační a výchovné.

C) Rekreativní funkce – tato funkce má adresátovi přinést pocity odpočinku a regeneraci sil. Má navodit příjemné pocity relaxace. Podfunkcí této funkce je funkce zábavná, která nám pomáhá navodit pocity bezstarostnosti a rozptýlení (Kraus, 2001).

5.3 Životní styl

Životní styl představuje souhrn činností člověka, které představují subsidiaritu vůči jeho hodnotám a hodnotové orientaci. Právě chování a jednání člověka je významně ovlivněno hodnotami, které tvoří jeho preferující životní styl. Životní styl se vztahuje k člověku jako takovému. Představuje určitou identifikaci a internalizaci hodnot ve struktuře osobnosti člověka. Utváření hodnot adolescentů je obrazem jejich postoje ke světu. Životní styl je vnějším a viditelným odrazem hodnot, které mladí lidé vyznávají. Životní styly jsou již od 20. století značně zkoumány. Jsou ovlivněny mnoha faktory, dle kterých můžeme klasifikovat následující čtyři základní tendence.

Pracovně orientovaný životní styl – tito lidé jsou zaměřeni především na svou profesi a kariéru. Jen velmi málo svého volného času věnují odpočinku a rekreaci. I ve svém volném čase jsou schopni pracovat na svém kariérním růstu. Veškerá jejich energie je soustředěna pouze na jejich profesi. Volný čas pro ně představuje nezbytný odpočinek pro regeneraci organismu. Výraznou hodnotou, kterou staví do popředí, je práce.

Hedonistický životní styl - tento člověk upřednostňuje hodnoty jako rodina a volný čas. Práce pro něj představuje pouze zdroj obživy a materiální zabezpečení rodiny. Neztotožňuje se s prací. Nepřináší mu radost. Veškeré potěšení a radost mu přináší jen jeho rodina. Práce je pro něj nutností.

Celistvý životní styl – jde o vyváženost a propojení mezi prací a volným časem člověka. Je zde patrná snaha o integraci „ potřebného a užitečného s radostným a potěšujícím“. V některých případech se může také stát, že práce, aniž si to jedinec uvědomí, pohlcuje většinu jeho volného času. Stává se to v krajních situacích, kdy profese představuje pro člověka radost a zábavu, nejen snahu uživit sebe a svou rodinu.

Volnočasově kulturní životní styl – styl, který představuje snahu člověka pracovat na svém optimálním komplexním rozvoji. Zde je upřednostňován aktivní přístup, který směřuje k obohacení struktury osobnosti. Všechny tyto životní zkušenosti poté může člověk využít v rámci svého profesního zaměření (Vážanský, 2001).

5.4 Výchovně vzdělávací instituce

Pojem výchovná zařízení je velmi široký. Do výchovně- vzdělávacích zařízení lze zařadit na prvním místě školská zařízení všech možných typů a stupňů – „*mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky*“ (zákon č. 561/2004Sb., §7, odst.3). Dále sem patří dětské domovy, domovy mládeže, střediska volného času.

Většina z těchto zařízení má určité poslání, které je spatřována v naplňování jejich cílů a funkcí. Dříve byl ve školách kladen velký důraz na vzdělání a předávání poznatků jako na základní hodnotu, kterou má škola žákům předávat. Encyklopedismus a memorování žáků bylo upřednostňováno před vytvářením vlastních kognitivních struktur, které žáka mohli posunout na vyšší úroveň jeho mentálního vývoje. Kladl se přílišný důraz na rozvoj kognitivní stránky žáka. V současné době se klade důraz nejen na kognitivní rozvoj žáků, ale díky pedagogickým dokumentům a tendencím změnit situaci se pedagogové zaměřují také na rozvoj v oblasti emotivní a konativní složky jedince (Kraus, 2001). Bohužel však i dnes lze souhlasit s tvrzením Příkladky (1987, s. 13) „*Současná škola je příliš scientická, nauková, která nemá čas a ani společensky nedoceňuje práci výchovnou*“.

Funkce školy jsou právě tím opěrným bodem, na kterém je postavena výchova a vzdělání, a které mají být plněny z důvodů optimálního vývoje jejich žáků. Můžeme rozlišovat následující funkce:

A) Socializační funkce - Výrazným socializačním činitelem je na prvním místě škola. Jejím hlavním úkolem je předávat svým svěřencům všechny důležité dovednosti, návyky a postoje, které budou potřebovat v další etapě svého života a připravovat je na budoucí profesní život. V dnešní společnosti je téměř nutností připravit mladou generaci na schopnost flexibilně reagovat, předávat jim sociální zkušenosti a pomáhat jim v prevenci různých nástrah života (drogy, alkohol, hrací automaty). Mladý člověk by si měl uvědomit, že je zodpovědný za své jednání a činy (Kraus, 2001).

B) Pečovatelská funkce – tato oblast zahrnuje uspokojování potřeb biologických až po výchovně - vzdělávací procesy. S touto funkcí souvisí hygienická oblast, která ve školách ani v současných podmínkách není příliš dobrá (nedostatek toalet, umyvadel apod.).

V oblasti lékařské péči se už jen velmi zřídka setkáme s preventivními prohlídkami a očkováním na školách. V rámci školního dne by žáci měli mít možnost relaxovat během přestávek, aby nedocházelo k jejich přetěžování (Kraus, 2001).

C) Rekreační funkce – oblast této funkce spadá do trávení volného času žáků. V současné době však některé školy úplně upouští od možností nabízet žákům volnočasové aktivity (zájmové kroužky) a nechávají tuto funkci na jiných specifických zařízeních (střediska volného času, domovy dětí a mládeže apod.) (Kraus, 2001).

D) Poradenská funkce – tato funkce je značně omezena, a to především na poradenství v rámci profesního zaměření žáků. Většinou tuto funkci vykonává pedagog, který nemá potřebnou kvalifikaci. Zřejmě z důvodů financí není na školách často přítomen psycholog, který je potřebně kvalifikovaný. Poradenství by nemělo být orientováno pouze na žáky, ale i na rodinu žáka a celý pedagogický sbor. Poradenská činnost má velkou spojitost se sociální prací a tvoří hlavní náplň práce např. sociálního pedagoga (Kraus, 2001).

E) Profesionalizační funkce – škola má za úkol připravit a profilovat žáka budoucí profesní dráhu. Toto se uskutečňuje zejména na středních a vysokých školách. „*Značná část rodičů si od školy slibuje, že výrazně přispěje k úspěchu na profesní dráze jejich dítěte*“ (Kraus, 2001, s. 88).

F) Selektivní funkce – žák má určitou společenskou prestiž, sociální pozici dle toho jaký stupeň a typ školy navštěvuje a jakých výsledků ve škole dosahuje (Kraus, 2001).

G) Výchovná – tato funkce je patrná především v takových zařízeních, jako jsou výchovné ústavy či dětské domovy. V minulosti převládaly názory, že škola je místem, kde jsou žákům pouze předávány informace, které uplatní v dalším studiu či svém budoucím profesním zaměření. Dnes je škola místem, kde se formuje člověk jako osobnost, a to zejména po stránce emotivní a konativní. Současná vzdělávací strategie v sobě zahrnuje především zprostředkování a předávání kulturních a společenských tradic svým žákům. Jde jí o optimální rozvoj jedince po všech jeho stránkách (Spousta, 1996).

V této souvislosti lze zmínit i Rámcové vzdělávací programy, které jsou dále rozpracovány do školních vzdělávacích programů. Nesou v sobě myšlenku komplexní výchovy člověka. Jejich cílem je aktivní zapojování žáků do pochopení vzdělávacího obsahu.

Jsou zde využívány různé organizační formy učení jako např. otevřené vyučování, projektové vyučování či kooperativní a mnohé další snaží se o celkový vhled do problematiky vyučovacího obsahu a jeho úspěšné osvojení žáky. Dále je zde kladen důraz na integraci poznatků v rámci mezipředmětových vazeb, které mají za úkol celkově rozvíjet osobnost žáka po všech jeho stránkách.

6 METODIKA PRÁCE

6.1 Cíle výzkumu

Cílem našeho výzkumu je zjistit důležitost a preferenci jednotlivých pracovních hodnot v rámci odlišných typů škol. V našem výzkumu se zaměřujeme na střední zdravotnickou školu, střední odborné učiliště a gymnázium. Naším úkolem je tedy zmapovat vnímání důležitosti pracovních hodnot u žáků daných škol.

Dílčí cíle

- 1) Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy podle typu navštěvované školy.
- 2) Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy s ohledem na jejich pohlaví.
- 3) Zjistit rozdílnost v preferenci pracovních hodnot studentů gymnázia, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy s ohledem na navštěvovaný ročník SŠ.

6.2 Výzkumné problémy, hypotézy a výzkumné předpoklady

V rámci studia odborné literatury, konzultacemi s příslušnými pedagogy jsme stanovili následující **výzkumné problémy**:

P₁: Liší se vnímání důležitosti pracovních hodnot žáků studujících gymnázium od žáků studujících střední odborné učiliště a střední zdravotnickou školu?

P₂: Liší se vnímání důležitosti pracovních hodnot žáků studujících střední odborné učiliště od žáků studujících gymnázium a střední zdravotnickou školu?

P₃: Liší se vnímání důležitosti pracovních hodnot žáků studujících střední zdravotnickou školu od žáků studujících gymnázium a střední odborné učiliště?

P₄: Liší se vnímání důležitosti pracovních hodnot u středoškolských žáků v závislosti na jejich pohlaví?

P₅: Liší se vnímání důležitosti pracovních hodnot u středoškolských žáků v závislosti na navštěvovaném ročníku SŠ?

Poté, co jsme formulovali výzkumné problémy, tak jsme následně určili následující **hypotézy**:

H₁ Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

H₂ Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední odborné učiliště.

H₃ Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující gymnázium.

H₄ Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

H₅ Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující gymnázium.

H₆ Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující střední odborné učiliště.

H₇ Při výběru povolání je pro chlapce důležitější dostatečně vysoké finanční ohodnocení, než je tomu u dívek.

H₈ Při výběru povolání je pro žáky z vyšších ročníků středních škol důležitější jistota stálého zaměstnání, než je tomu u žáků z nižších ročníků středních škol.

Na základě stanovených výzkumných problémů a hypotéz si stanovíme také **výzkumné předpoklady**:

VP₁: Pro žáky studující gymnázium je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota prestiže a ocenění.

VP₂: Pro žáky studující střední odborné učiliště je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota dobrých pracovních vztahů s kolegy.

VP₃: Pro žáky studující střední zdravotnickou školu je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota altruismu.

VP₄: Pro chlapce je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota dostatečně vysokého finančního ohodnocení.

VP₅ Pro žáky z vyšších ročníků je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota jistoty stálého pracovního místa.

6.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Základní soubor je tvořen žáky z prvních a posledních ročníků gymnázií, středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy. Záměrně jsme poté vybrali z každého zmiňovaného typu škol jednu školu. Šlo o záměrný výběr z toho důvodu, že výzkum byl realizován specificky na školách ve Zlínském kraji, kde by se realizátorka výzkumu v budoucnu chtěla ucházet o zaměstnání, a tudíž by mohlo být přínosem seznámit se s pracovními hodnotami, jež žáci preferují. Do výzkumného šetření se zapojilo 46 žáků z gymnázia, 50 žáků ze středního odborného učiliště a 52 žáků ze střední zdravotnické školy.

Jednalo se tedy, jak již bylo řečeno o první a poslední ročníky SŠ. Důvodem výběru těchto typů škol a ročníků je srovnání toho, zda mají na vnímání důležitosti pracovních hodnot vliv faktory jako typ navštěvované školy, navštěvovaný ročník a pohlaví. Kvůli anonymní povaze šetření nebudeme blíže charakterizovat jednotlivé školy.

6.4 Metody výzkumného šetření

V našem výzkumu byla využita metoda dotazníkového šetření. Dle Chrásky (2007, s. 163) je dotazník „*soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně*“. Náš dotazník byl zkonstruován částečně na základě konceptu D. E. Supera, který jsme měli pouze zprostředkovaný díky výzkumu, jež realizovala T. Göbelová (viz kap. 2.7.1), částečně byl upraven i námi, aby byl přizpůsoben našim respondentům. Dotazník se skládal z otázek, jež sloužily ke zjištění našich stanovených výzkumných problémů, hypotéz a výzkumných předpokladů.

Otázka č. 1) obsahovala výroky ve vztahu k pracovním hodnotám, s kterými žáci vyjadřovali pomocí kroužkování na Likertově škále intenzitu svého souhlasu. Hypotézy, jež jsme si stanovili, budeme zkoumat na základě tohoto škálování. Otázky č. 2), 3) a 4) se vztahují k řazení pracovních hodnot. Žáci přiřazovali jednotlivým hodnotám čísla od 1 až po 5 dle jejich vnímání důležitosti dané pracovní hodnoty.

Jelikož jsme chtěli takto seřadit 15 pracovních hodnot, museli jsme kvůli přehlednosti pro žáky tyto hodnoty zařadit do 3 skupin. Tyto skupiny jsme rozdělili dle teoretických poznatků příslušné problematiky (viz kap. 1.5.1, Vendel, 2008). Na základě tohoto řazení jsme zkoumali námi stanovené výzkumné předpoklady. Dále následovaly otázky, které zjišťovaly demografické údaje.

První strana dotazníku seznamovala respondenty se základními informacemi, pro koho vlastně dotazník vyplňují a k čemu dotazník slouží. Respondenti byli v úvodu dotazníku také seznámeni s tím, že je zcela anonymní. U jednotlivých otázek dotazníku jsou vždy uvedeny instrukce, jak pracovat s jednotlivými otázkami. Pokud škola svolila, byli jsme při vyplnění dotazníku vždy přítomni. Jestliže nebylo možné, abychom byli přítomni, tak od nás příslušné instrukce obdržel pedagog, který žákům předal dotazník a v případě nejasností jim poskytl vysvětlení.

7 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A JEJICH INTERPRETACE

V této kapitole se budeme věnovat analýze a interpretaci získaných dat z našeho výzkumného šetření. Pro přehlednost uvádíme tabulky s jednotlivými daty a grafická znázornění.

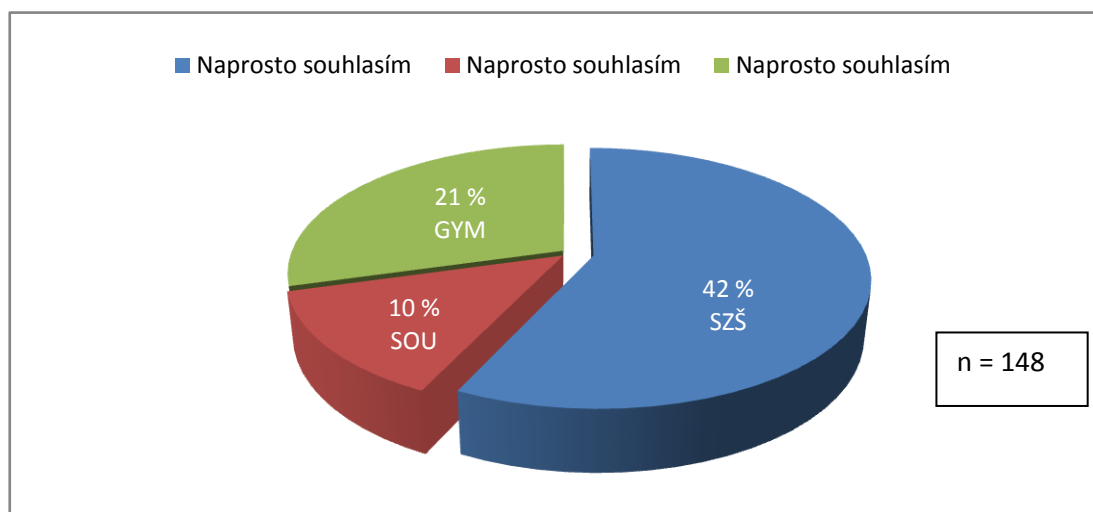
Tabulka č. 2: Odpovědi žáků na otázku č.1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprostou souhlasím	22	42,31	5	10,00	10	21,74	37
Spíše souhlasím	22	42,31	24	48,00	20	43,48	66
Nevím	1	1,92	14	28,00	9	19,57	24
Spíše nesouhlasím	5	9,61	6	12,00	6	13,04	17
Naprostou nesouhlasím	2	3,85	1	2,00	1	2,17	4
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 2.

Tabulka vyjadřuje četnost odpovědí na otázku číslo 1a). Pro respondenty střední zdravotnické školy je ochota pomáhat druhým lidem velmi důležitá. Dokazuje to fakt, že 42,31 % žáků ze střední zdravotnické školy naprosto souhlasí s tvrzením, že při výběru a výkonu povolání budou klást důraz právě na pomoc ostatním lidem. Naproti tomu žáci ze středního odborného učiliště a gymnázia s daným tvrzením spíše souhlasí. Zajímavostí je, že 3,85 % respondentů ze zdravotnické školy s tvrzením naprosto nesouhlasí.

Názorně můžeme shlédnout v grafu, kolik respondentů s tvrzením na otázku č.1a) naprosto souhlasilo.

Graf č. 1: Otázka č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem

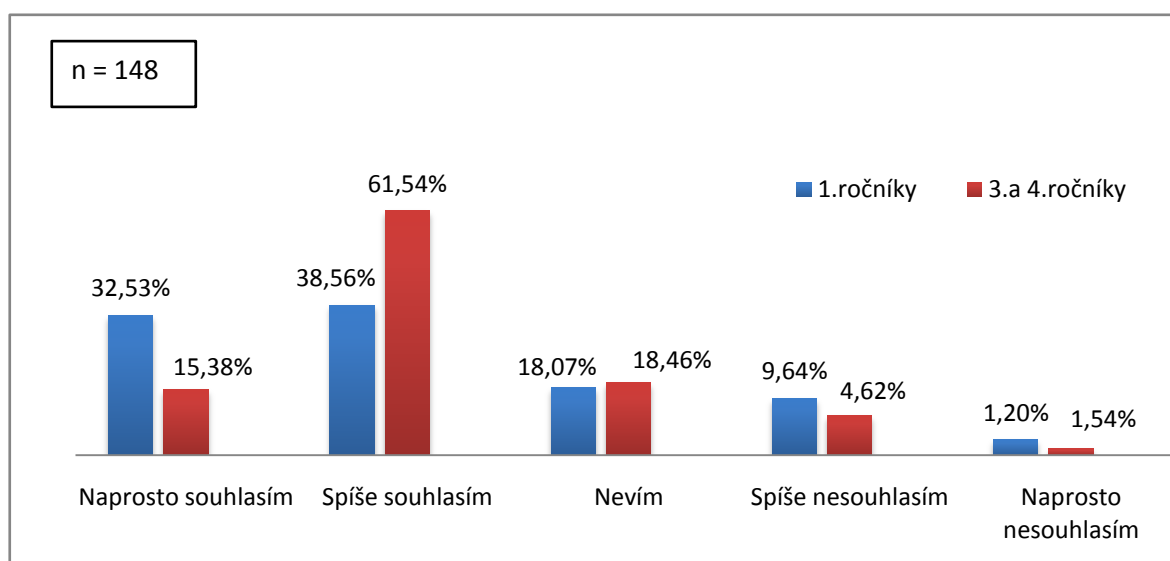
Tabulka č. 3: Odpovědi žáků na otázku č. 1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	27	32,53	10	15,38	37
Spíše souhlasím	29	34,94	37	56,92	66
Nevím	13	15,66	11	16,92	24
Spíše nesouhlasím	11	13,25	6	9,23	17
Naprosto nesouhlasím	3	3,62	1	1,54	4
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 3.

Odpovědi respondentů na otázku č.1a) z hlediska ročníku střední školy, kteří žáci navštěvují. 32,53 % žáků z 1. ročníků s otázkou zcela souhlasí. U žáků z 3. a 4. ročníků naprosto souhlasí s tvrzením 15,38 % z nich. Zhruba stejný počet žáků z 1., 3. a 4. ročníků odpovědělo, že neví, zda je pro ně ochota pomáhat lidem ve svém zaměstnání důležitá.

Následující graf nám přibližuje odpovědi žáků z daných ročníků

Graf č. 2: Otázka č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem

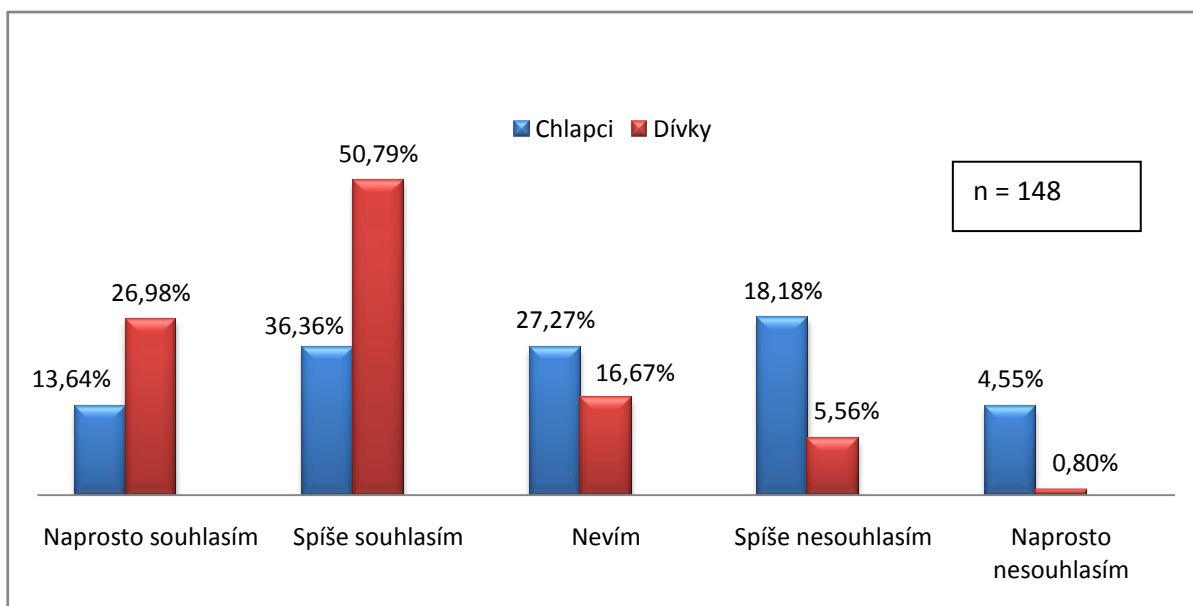
Tabulka č. 4: Odpovědi žáků na otázku č.1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	3	13,64	34	26,98	37
Spíše souhlasím	5	22,73	61	48,41	66
Nevím	5	22,73	19	15,08	24
Spíše nesouhlasím	6	27,26	11	8,73	17
Naprosto nesouhlasím	3	13,64	1	0,80	4
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 4.

Z hlediska rozdílného pohlaví můžeme říci, že pro dívky je důležitější ochota pomáhat ostatním lidem ve svém povolání. Odpověď - naprosto souhlasím, označilo 26,98 % dívek a 13,64 % chlapců. S možností - spíše souhlasím, se ztotožňuje 22,73 % chlapců a 48,41 % dívek. U chlapců převažují odpovědi - spíše nesouhlasím (27,26 %) a naprosto nesouhlasím (13,64 %).

Pro lepší znázornění uvádíme následující graf s odpověďmi chlapců a dívek.

Graf č. 3: Otázka č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem

Tabulka č. 5: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – typ navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost	SOU Četnost	SOU Relativní četnost	GYM Četnost	GYM Relativní četnost	Celková četnost
Naprosto souhlasím	5	9,62	17	34,00	17	36,96	39
Spíše souhlasím	17	32,69	25	50,00	17	36,96	59
Nevím	18	34,62	5	10,00	9	19,56	32
Spíše nesouhlasím	11	21,15	2	4,00	2	4,35	15
Naprosto nesouhlasím	1	1,92	1	2,00	1	2,17	3
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 5.

V otázce, jak moc bude pro žáky důležité uplatňovat v jejich budoucím zaměstnání své nápady a inovace se žáci se středních zdravotnických škol ztotožňovali s odpovědí neví (34,62 %) a spíše souhlasím (32,69 %). U žáků ze středního odborného učiliště dominuje odpověď - spíše souhlasím (50,00 %). Žáci studující gymnázium nejčastěji označovali odpověď - naprosto souhlasím (36,96 %) a spíše souhlasím (36,96 %).

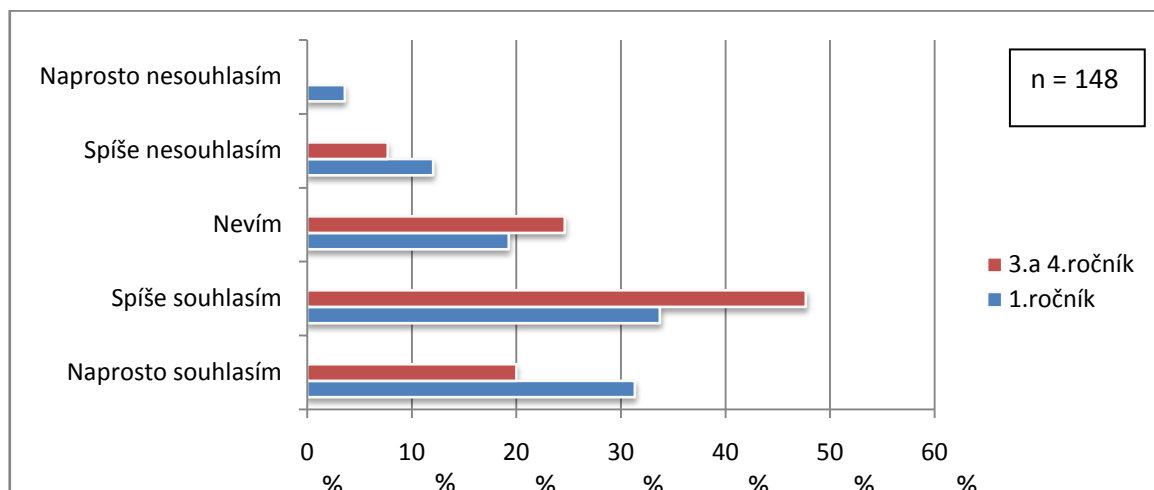
Tabulka č. 6: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – navštěvovaný ročník

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	26	31,33	13	20,00	39
Spíše souhlasím	28	33,73	31	47,69	59
Nevím	16	19,28	16	24,62	32
Spíše nesouhlasím	10	12,05	5	7,69	15
Naprosto nesouhlasím	3	3,61	0	0,00	3
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 6.

V otázce důležitosti využívat své nápady a inovace ve svém povolání žáci z 1. ročníků volili nejčastěji odpovědi, jako spíše souhlasím (33,73 %) a naprosto souhlasím (31,33 %). Žáci z vyšších ročníků, tedy 3. a 4. ročníků se přikláněli k odpovědím - spíše souhlasím (47,69 %) a nevím (24,62 %).

Pro znázornění odpovědí uvádíme i graf.

Graf č. 4: Otázka č. 1c) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace

Tabulka č. 7: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	7	31,82	32	25,40	39
Spíše souhlasím	5	22,73	54	42,86	59
Nevím	6	27,27	26	20,63	32
Spíše nesouhlasím	2	9,09	13	10,32	15
Naprosto nesouhlasím	2	9,09	1	0,79	3
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 7.

Četnost u otázky 1c) je největší u chlapců s odpovědí naprosto souhlasím (31,82%). U dívek převládá odpověď - spíše souhlasím (42,86 %).

Tabulka č. 8: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením - v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost</u> <u>hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	10	19,23	9	18,00	7	15,22	26
Spíše souhlasím	18	34,61	21	42,00	20	43,48	59
Nevím	12	23,08	13	26,00	12	26,09	37
Spíše nesouhlasím	12	23,08	5	10,00	6	13,04	23
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	2	4,00	1	2,17	3
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 8.

U otázky 1) d) žáci ze zdravotnické školy volili nejvíce odpověď - spíše souhlasím (34,61 %), dále pak odpověď nevím (23,08 %). Žáci ze středního odborného učiliště vybírali také nejčastěji odpověď - spíše souhlasím (42,00 %), poté nevím (26,00 %). U žáků z gymnázia byla četnostně nejvíce zastoupena odpověď spíše souhlasím (43,48 %), a poté nevím (26,09 %). Lze tedy říci, že zde se jednotlivé školy velmi shodovaly.

Tabulka č. 9: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením - v závislosti na typu navštěvované školy – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	19	22,90	7	10,77	26
Spíše souhlasím	30	36,14	29	44,62	59
Nevím	21	25,30	16	24,61	37
Spíše nesouhlasím	11	13,25	12	18,46	23
Naprosto nesouhlasím	2	2,41	1	1,54	3
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 9.

Důležitost setkávání se s novými situacemi a jejich řešením je žáky z prvních ročníků nejvíce zastoupena v odpovědi - spíše souhlasím (36,14 %). Totéž platí i pro žáky z vyšších ročníků. Odpověď - spíše souhlasím (44,62 %) je u nich také na první pozici.

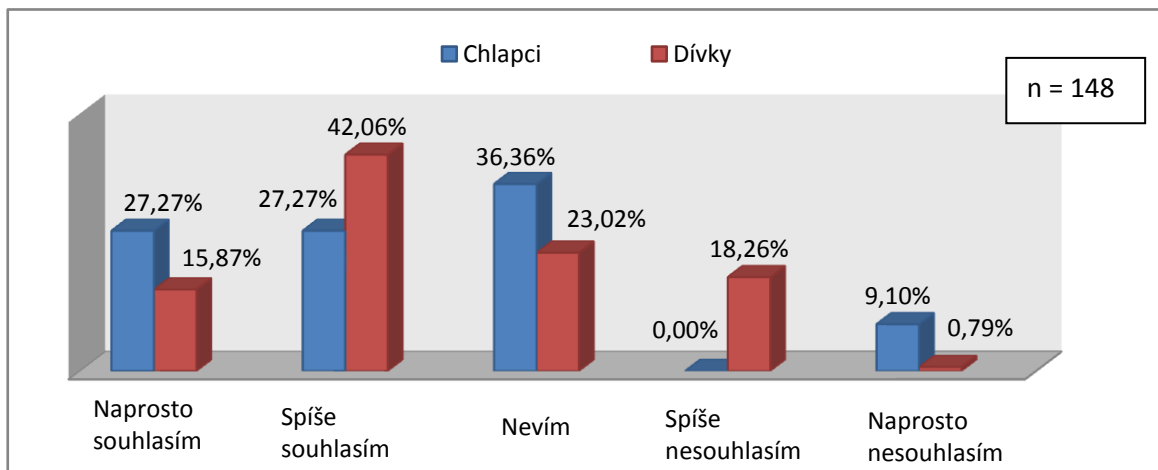
Tabulka č. 10: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením -- v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	6	27,27	20	15,87	26
Spíše souhlasím	6	27,27	53	42,06	59
Nevím	8	36,36	29	23,02	37
Spíše nesouhlasím	0	0,00	23	18,26	23
Naprosto nesouhlasím	2	9,10	1	0,79	3
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 10.

U otázky 1d) chlapci vybírali nejvíce odpověď' nevím (36,36 %). Dívky odpověď' - spíše souhlasím (42,06 %).

Zde uvádíme i grafické znázornění odpovědí respondentů

Graf č. 5: Otázka č. 1c) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením

Tabulka č. 11: Odpovědi na otázku č. 1e) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprostou souhlasím	34	65,38	39	78,00	34	73,92	107
Spíše souhlasím	18	34,62	9	18,00	10	21,74	37
Nevím	0	0,00	0	0,00	1	2,17	1
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	2	4,00	1	2,17	3
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 11.

Pocit dobře odvedené práce je pro žáky studující střední zdravotnickou školu velmi důležitý. Toto naše tvrzení vyplývá z odpovědi, kterou žáci nejčastěji označovali. Odpověď - naprosto souhlasím, zvolilo 65,38 % žáků. Stejně tak je však odpověď - naprosto souhlasím důležitá pro žáky ze středního odborného učiliště a gymnázia. Četnost u žáků ze středního odborného učiliště je u této odpovědi 78,00 %. U žáků z gymnázia je to 73,92 %.

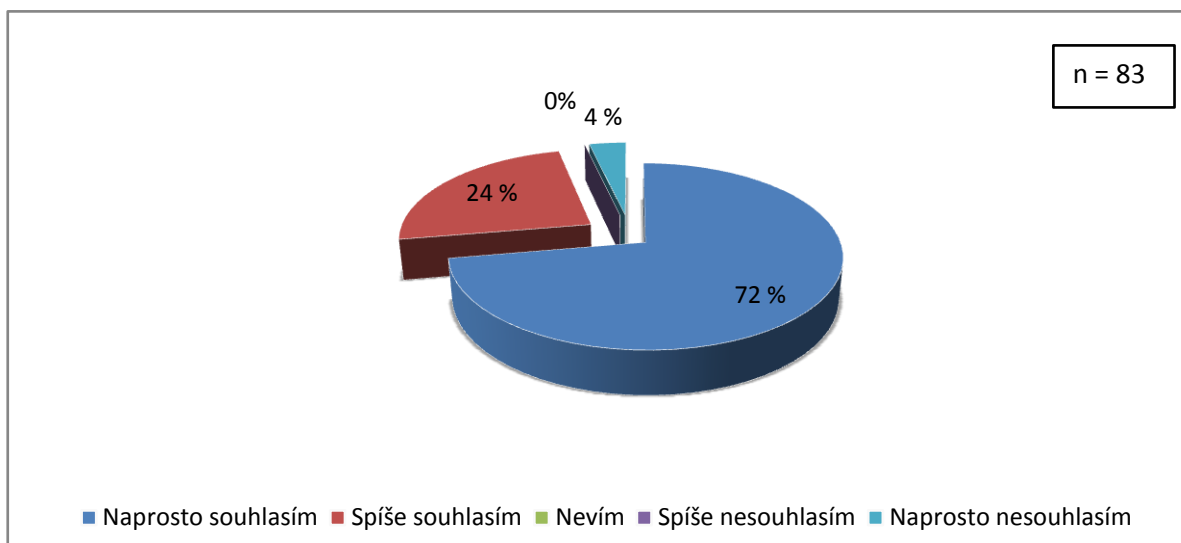
Tabulka č. 12: Odpovědi žáků na otázku č. 1e) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	60	72,29	47	72,31	107
Spíše souhlasím	20	24,10	17	26,15	37
Nevím	0	0,00	1	1,54	1
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Naprosto nesouhlasím	3	3,61	0	0,00	3
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 12.

U této otázky, která souvisí s pocitem dobře vykonané práce a její důležitosti pro žáky je nejčastěji, jako u prvních ročníků, tak u třetího a čtvrtých označována odpověď naprosto souhlasím. Konkrétně u nižších ročníků je to 72,29 % a u vyšších ročníků 72,31 %.

Pro znázornění odpovědí uvádíme graf, který se vztahuje k prvním ročníkům SŠ.

Graf č. 6: Otázka č. 1e) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce - 1. ročník

Tabulka č. 13: Odpovědi žáků na otázku č. 1e) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprostou souhlasím	12	54,54	95	75,40	107
Spíše souhlasím	7	31,82	30	23,81	37
Nevím	1	4,54	0	0,00	1
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Naprostou nesouhlasím	2	9,10	1	0,79	3
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 13.

Četnost na otázku 1e) je u odpovědi naprostou souhlasím 54,54 % u chlapců.

U dívek vybralo tuto odpověď 75,40 % z nich.

Tabulka č. 14: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	3	5,77	15	30,00	13	28,26	31
Spíše souhlasím	22	42,31	24	48,00	18	39,13	64
Nevím	22	42,31	7	14,00	9	19,57	38
Spíše nesouhlasím	5	9,61	4	8,00	6	13,04	15
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 14.

V otázce 1f) jsou u žáků ze střední zdravotnické školy nejvíce voleny odpovědi - spíše souhlasím (42,31 %) a nevím (42,31 %). U žáků ze středního odborného učiliště jsou nejčastěji označovány odpovědi, jako naprosto souhlasím (30,00 %) a spíše souhlasím (48,00 %). U žáků z gymnázia je jasně patrná preference odpovědi - spíše souhlasím (39,13 %) a naprosto souhlasím (28,26 %).

Tabulka č. 15: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	22	26,51	9	13,85	31
Spíše souhlasím	33	39,75	31	47,69	64
Nevím	20	24,10	18	27,69	38
Spíše nesouhlasím	8	9,64	7	10,77	15
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 15.

U prvních ročníků na otázku 1f) stejně jako u třetího a čtvrtých ročníků byla nejvíce zastoupena odpověď - spíše souhlasím.

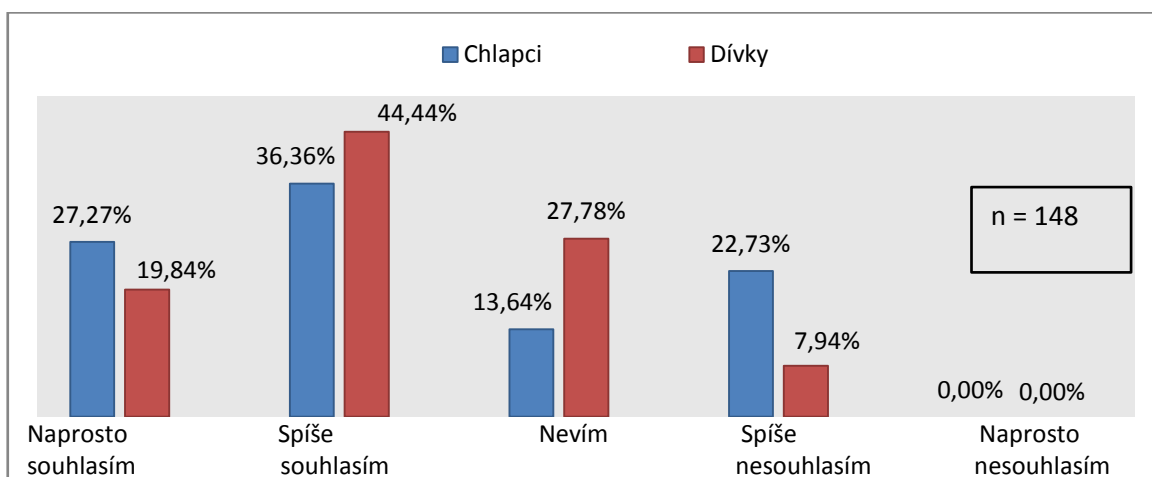
Tabulka č. 16: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	6	27,27	25	19,84	31
Spíše souhlasím	8	36,36	56	44,44	64
Nevím	3	13,64	35	27,78	38
Spíše nesouhlasím	5	22,73	10	7,94	15
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 16.

Z tabulky je jasné patrné, že chlapci nejvíce upřednostňují odpověď - spíše souhlasím (36,36 %) a poté odpověď naprosto souhlasím (27,27 %). U dívek je tomu takto, odpověď - spíše souhlasím (44,44 %). Druhá nejčastější odpověď je nevím (27,78 %).

V následujícím grafickém přehledu je uvedena četnost odpovědí dívek a chlapců.

Graf č. 7: Otázka č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost

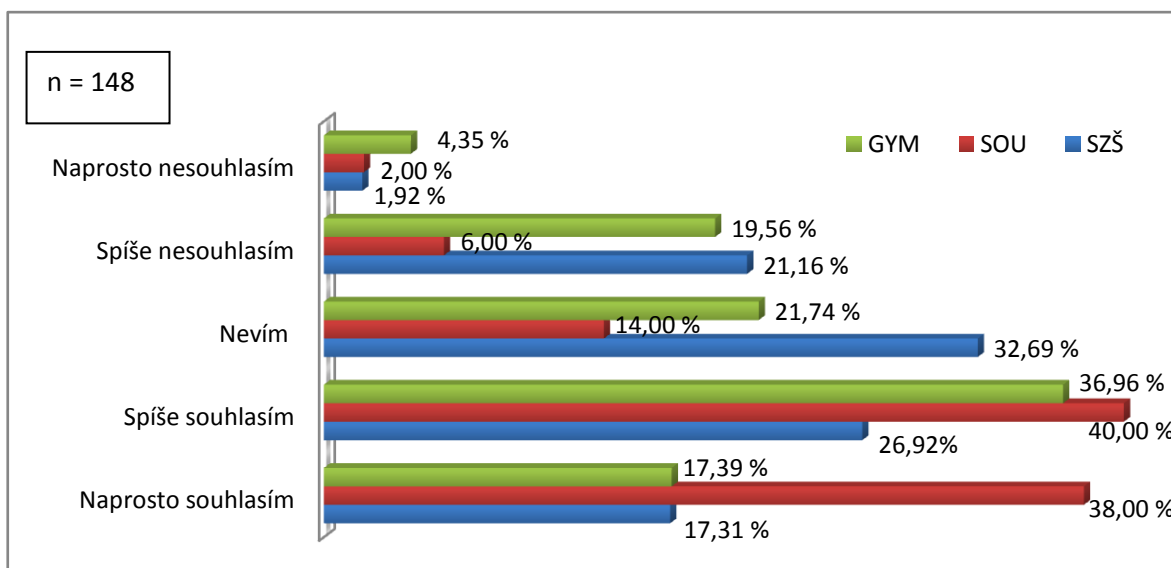
Tabulka č. 17: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	9	17,31	19	38,00	8	17,39	36
Spíše souhlasím	14	26,92	20	40,00	17	36,96	51
Nevím	17	32,69	7	14,00	10	21,74	34
Spíše nesouhlasím	11	21,16	3	6,00	9	19,56	23
Naprosto nesouhlasím	1	1,92	1	2,00	2	4,35	4
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 17.

V otázce důležitosti prestiže a ocenění v rámci budoucího povolání byla žáky ze střední zdravotnické školy nejčastěji vybírána odpověď nevím (32,69 %) a poté odpověď spíše souhlasím (26,92 %). Žáci ze středního odborného učiliště volili odpovědi jako - spíše souhlasím (40,00 %) a naprosto souhlasím (38,00 %). Četnost u gymnázia je u odpovědi - spíše souhlasím 36,96 % a naprosto souhlasím 17,39 %.

Kvůli přehlednosti odpovědi prezentujeme i grafické ztvárnění.

Graf č. 8: Otázka č. 1g) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění

Tabulka č. 18: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	21	25,30	15	23,07	36
Spíše souhlasím	23	27,71	28	43,08	51
Nevím	20	24,10	14	21,54	34
Spíše nesouhlasím	16	19,28	7	10,77	23
Naprosto nesouhlasím	3	3,61	1	1,54	4
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 18.

U otázky 1g) žáci z prvních ročníků označovali nejčastěji odpovědi - spíše souhlasím (27,71 %) a naprosto souhlasím (25,30 %). U žáků z třetího a čtvrtého ročníku tomu bylo obdobně u odpovědí - spíše souhlasím (43,08 %) a naprosto souhlasím (23,07 %).

Tabulka č. 19: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	6	27,27	30	23,81	36
Spíše souhlasím	3	13,64	48	38,10	51
Nevím	8	36,36	26	20,63	34
Spíše nesouhlasím	4	18,18	19	15,08	23
Naprosto nesouhlasím	1	4,55	3	2,38	4
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 19.

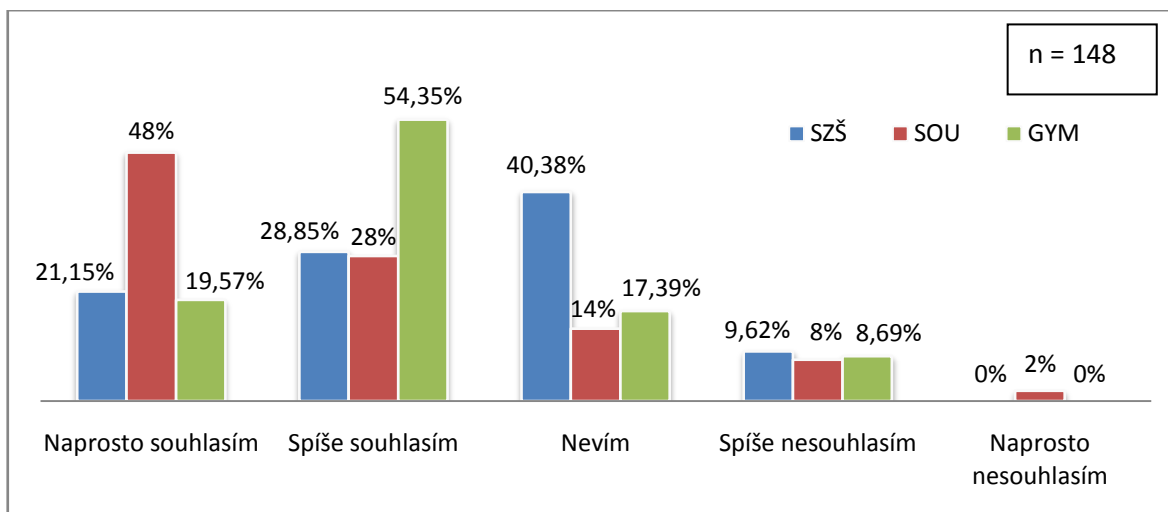
Při výběru a výkonu povolání je důležitost prestiže pro chlapce nejčastěji zastoupena v odpovědi nevím (36,36 %), poté naprosto souhlasím (27,27 %). U dívek je preference v odpovědích - spíše souhlasím (38,10 %) a naprosto souhlasím (23,81 %).

Tabulka č. 20: Odpovědi žáků na otázku č. 1h) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	11	21,15	24	48,00	9	19,57	44
Spíše souhlasím	15	28,85	14	28,00	25	54,35	54
Nevím	21	40,38	7	14,00	8	17,39	36
Spíše nesouhlasím	5	9,62	4	8,00	4	8,69	13
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	1	2,00	0	0,00	1
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 20.

V otázce číslo 1h) žáci ze střední zdravotnické školy při výběru odpovědi upřednostňovali odpověď nevím (40,38 %). U žáků z gymnázia byla preferována odpověď - spíše souhlasím (54,35 %). Odpověď - naprosto souhlasím, volilo ze středního odborného učiliště 48,00 % žáků.

Graf č. 9: Otázka č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu

Tabulka č. 21: Odpovědi žáků na otázku č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	25	30,12	19	29,23	44
Spíše souhlasím	28	33,74	26	40,00	54
Nevím	19	22,89	17	26,15	36
Spíše nesouhlasím	10	12,05	3	4,62	13
Naprosto nesouhlasím	1	1,20	0	0,00	1
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 21.

V rámci jednotlivých ročníků byly odpovědi na otázku, jak moc je pro žáky důležitá při výběru a výkonu povolání vyšší pracovní pozice a možnost být autoritou následující. Žáci z nižších ročníků volili odpověď - spíše souhlasím (33,74 %). První pozici obsadila tato odpověď také u žáků z posledních ročníků střední školy (40,00 %).

Tabulka č. 22: odpovědi žáků na otázku č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	10	45,45	34	26,98	44
Spíše souhlasím	4	18,18	50	39,69	54
Nevím	5	22,73	31	24,60	36
Spíše nesouhlasím	3	13,64	10	7,94	13
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	1	0,79	1
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 22.

Z hlediska pohlaví nutno podotknout, že chlapci označovali nejvíce odpověď - naprosto souhlasím (45,45 %), kdežto dívky spíše souhlasím (39,69 %).

Tabulka č. 23: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková Četnost
Naprosto souhlasím	12	23,08	17	34,00	19	41,30	48
Spíše souhlasím	17	32,69	9	18,00	12	26,09	38
Nevím	12	23,08	16	32,00	8	17,39	36
Spíše nesouhlasím	9	17,30	6	12,00	4	8,70	19
Naprosto nesouhlasím	2	3,85	2	4,00	3	6,52	7
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 23.

Žáci ze střední zdravotnické školy nejvíce označovali odpověď - spíše souhlasím (32,69 %). Žáci ze středního odborného učiliště, nejčastěji vybírali odpověď - naprosto souhlasím (34,00 %). Žáci studující gymnázium preferovali odpověď - naprosto souhlasím (41,30 %).

Tabulka č. 24: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	24	28,92	24	36,92	48
Spíše souhlasím	23	27,71	15	23,08	38
Nevím	20	24,10	16	24,61	36
Spíše nesouhlasím	13	15,66	6	9,24	19
Naprosto nesouhlasím	3	3,61	4	6,15	7
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 24.

28,92 % respondentů z prvních ročníků a 36,92 % respondentů z posledních ročníků SŠ uvádělo možnost - naprosto souhlasím. Relativní četnost byla u odpovědi nevím téměř shodná – žáci z prvních ročníků (24,10 %) a žáci z posledních (24,61 %).

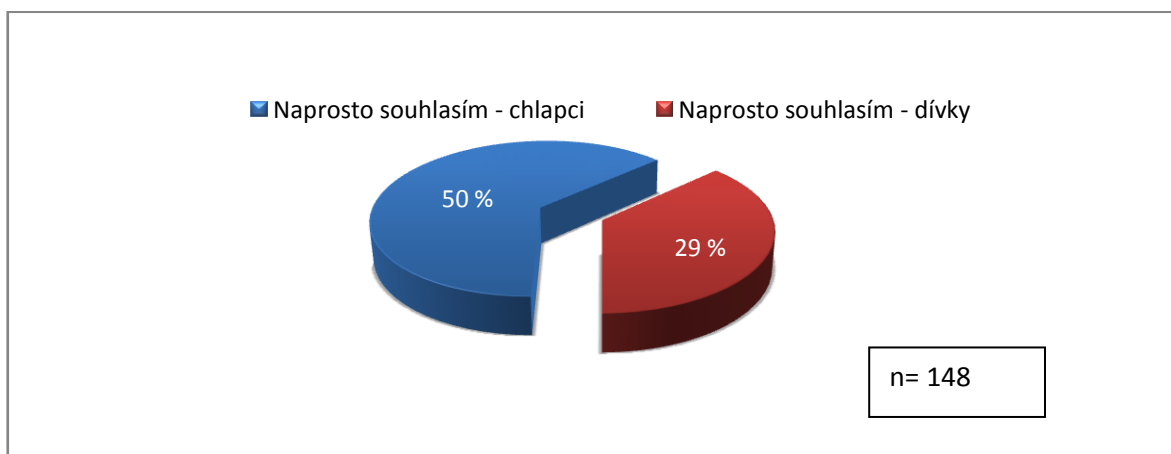
Tabulka č. 25: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	11	50,00	37	29,37	48
Spíše souhlasím	9	40,91	29	23,01	38
Nevím	2	9,09	34	26,98	36
Spíše nesouhlasím	0	0,00	19	15,08	19
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	7	5,56	7
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 25.

Nejčastěji zvolená odpověď byla u chlapců - naprosto souhlasím (50,00 %) a také spíše nesouhlasím (40,91 %). Dívky volily nejvíce možnost, naprosto souhlasím (29,37 %).

V následujícím grafu si blíže přiblížíme zjištěné odpovědi respondentů.

Graf č. 10: Otázka č. 1i) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení

Tabulka č. 26: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	27	51,92	34	68,00	22	47,83	83
Spíše souhlasím	10	19,23	5	10,00	11	23,91	26
Nevím	5	9,62	8	16,00	5	10,87	18
Spíše nesouhlasím	8	15,38	2	4,00	7	15,22	17
Naprosto nesouhlasím	2	3,85	1	2,00	1	2,17	4
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 26.

Z celkové četnosti respondentů volilo 83 z nich možnost - naprosto souhlasím. Druhou nejčastější vybranou odpovědí byla - spíše souhlasím – 26 respondentů. Lze říci, že nejdůležitější byla tato pracovní hodnota pro žáky ze středního odborného učiliště (68,00 %), poté následovali žáci ze střední zdravotnické školy (51,92 %) a nakonec žáci z gymnázia (47,83 %).

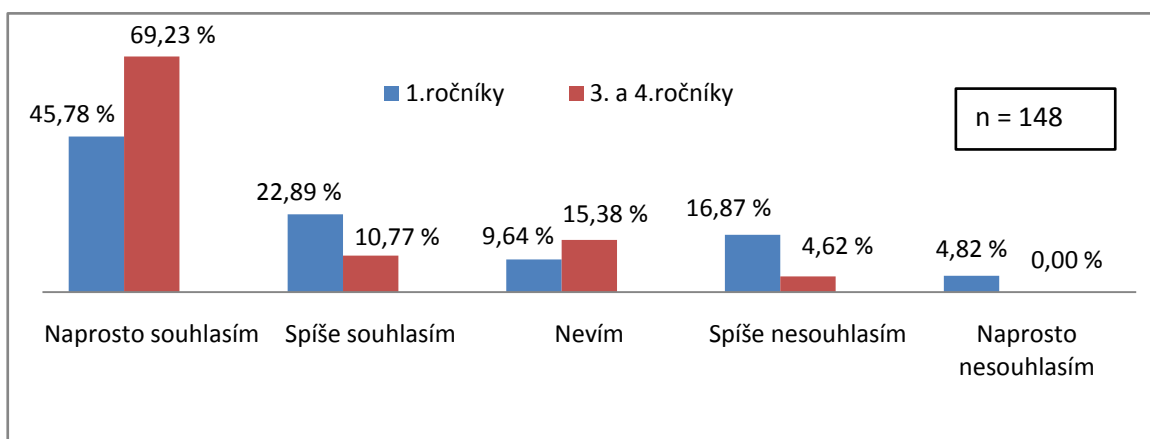
Tabulka č. 27: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	38	45,78	45	69,23	83
Spíše souhlasím	19	22,89	7	10,77	26
Nevím	8	9,64	10	15,38	18
Spíše nesouhlasím	14	16,87	3	4,62	17
Naprosto nesouhlasím	4	4,82	0	0,00	4
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 27.

Relativní četnost u žáků z prvních ročníků je u odpovědi - naprosto souhlasím 45,78 %. Z třetích a čtvrtých ročníků je to 69,23 % respondentů.

Pro přehlednost uvádíme grafické znázornění

Graf č. 11: Otázka č. 1j) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa

Tabulka č. 28: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	12	54,55	71	56,35	83
Spíše souhlasím	4	18,18	22	17,46	26
Nevím	3	13,64	15	11,90	18
Spíše nesouhlasím	1	4,54	16	12,70	17
Naprosto nesouhlasím	2	9,09	2	1,59	4
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 28.

Odpověď - naprosto souhlasím, byla preferována 54,55 % chlapci a 56,35 % dívek.

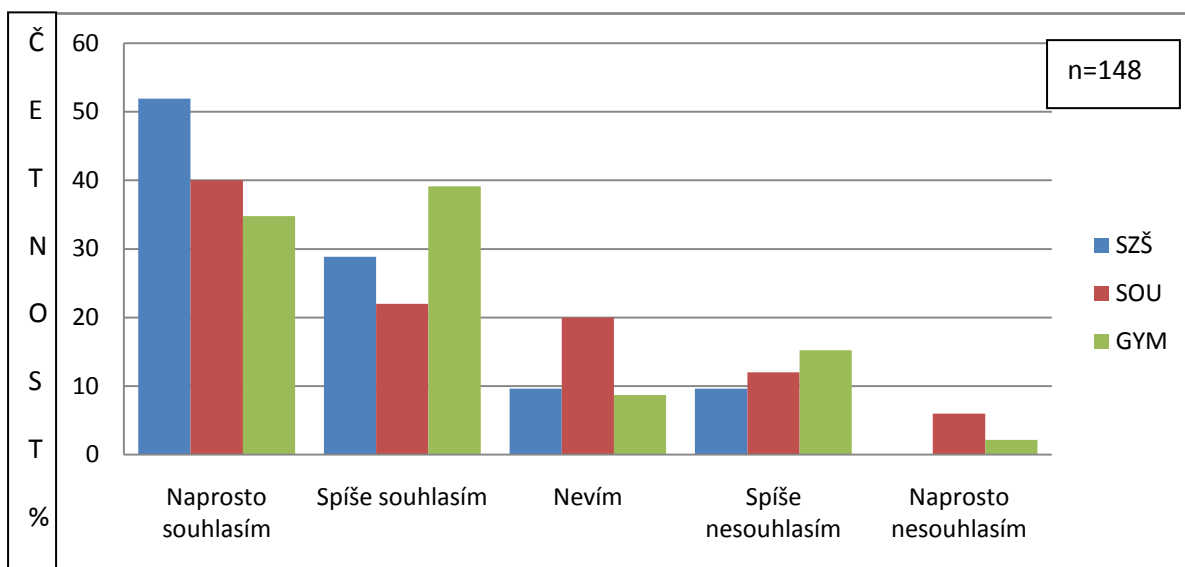
Tabulka č. 29: Odpovědi na otázku č. 1m) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	27	51,92	20	40,00	16	34,78	63
Spíše souhlasím	15	28,85	11	22,00	18	39,13	44
Nevím	5	9,62	10	20,00	4	8,70	19
Spíše nesouhlasím	5	9,62	6	12,00	7	15,22	18
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	3	6,00	1	2,17	4
Četnost celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 29.

Nejvyšší četnost lze spatřit v možnosti naprosto souhlasím. U respondentů ze střední zdravotnické školy (51,92 %). Následují respondenti ze středního odborného učiliště (40,00 %) a žáci z gymnázia (34,78 %).

Pro přehlednost uvádíme následující grafické zobrazení.

Graf č. 12: Otázka č. 1m) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu

Tabulka č. 30: Odpovědi žáků na otázku č. 1m) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na navštěvovaném ročníku

Důležitost hodnoty	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	33	39,76	30	46,15	63
Spíše souhlasím	22	26,51	22	33,85	44
Nevím	17	20,48	2	3,08	19
Spíše nesouhlasím	7	8,43	11	16,92	18
Naprosto nesouhlasím	4	4,82	0	0,00	4
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 30.

39,76 % respondentů z prvních ročníků preferovalo možnost - naprosto souhlasím a 46,15 % respondentů z třetích a čtvrtých ročníků SŠ zvolilo také tuto odpověď.

Tabulka č. 31: Odpovědi žáků na otázku č. 1m) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	10	45,45	53	42,06	63
Spíše souhlasím	5	22,73	39	30,95	44
Nevím	3	13,64	16	12,70	19
Spíše nesouhlasím	2	9,09	16	12,70	18
Naprosto nesouhlasím	2	9,09	2	1,59	4
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 31.

Celková četnost u možnosti - naprosto souhlasím, je 63 respondentů. U odpovědi - spíše souhlasím, je to celkem 44 respondentů.

Otázka číslo 2. Seřadte prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

... altruismus (snaha pomáhat druhým lidem ve svém povolání)

... estetičnost (možnost uplatnit v zaměstnání umělecké dovednosti - hudba, kresba apod.)

... tvořivost (možnost uplatnit v zaměstnání své nápady)

... rozvoj po intelektuální stránce (řešení nových situací a problémů v zaměstnání)

... seberealizace (získávání nových zkušeností v povolání)

Tabulka č. 32: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	32 (61,54)	13 (25,00)	4 (7,69)	1 (1,92)	2 (3,85)
Estetičnost	3 (5,77)	5 (9,62)	4 (7,69)	6 (11,54)	34 (65,38)
Tvořivost	1 (1,92)	5 (9,62)	13 (25,00)	25 (48,08)	8 (15,38)
Intelekt	2 (3,85)	8 (15,38)	23 (44,24)	14 (26,92)	5 (9,62)
Seberealizace	14 (26,92)	21 (40,38)	8 (15,38)	6 (11,54)	3 (5,77)

Komentář k tabulce č. 32.

Tabulka vyjadřuje řazení hodnot žáků ze střední zdravotnické školy. Na první místo nejčastěji řadili altruismus. Druhé místo nejčastěji obsazovala hodnota seberealizace. Třetí místo patřilo rozvoji po intelektuální stránce. Pracovní hodnota, kterou jsme si označili, jako tvořivost se umístila na čtvrté pozici. Nejméně důležitou pracovní hodnotou byla pro žáky estetičnost, tedy možnost uplatňování svých uměleckých vloh.

Tabulka č. 33: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SOU – typ škol

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	9 (18,00)	9 (18,00)	7 (14,00)	18 (36,00)	7 (14,00)
Estetičnost	3 (6,00)	5 (10,00)	13 (26,00)	7 (14,00)	22 (44,00)
Tvořivost	13 (26,00)	12 (24,00)	13 (26,00)	11 (22,00)	1 (2,00)
Intelekt	2 (4,00)	8 (16,00)	11 (22,00)	11 (22,00)	18 (36,00)
Seberealizace	23 (46,00)	16 (32,00)	6 (12,00)	3 (6,00)	2 (4,00)

Komentář k tabulce č. 33.

U řazení pracovních hodnot žáků ze středního odborného učiliště byla z hlediska důležitosti nejčastěji řazena na první a druhé místo seberealizace. Třetí pozici pak obsadily hodnoty jako tvořivost a estetičnost. Na předposledním místě se umístila hodnota altruismu a poslední umístění patřilo již dříve zmiňované estetičnosti. Rozvoj po intelektuální stránce byl pro žáky ihned po poslední pozici estetičnosti nejméně důležitou hodnotou.

Tabulka č. 34: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	15 (32,60)	10 (21,74)	9 (19,57)	5 (10,87)	7 (15,22)
Estetičnost	2 (4,35)	4 (8,69)	6 (13,04)	7 (15,22)	27 (58,70)
Tvořivost	11 (23,92)	6 (13,04)	12 (26,09)	16 (34,78)	1 (2,17)
Intelekt	6 (13,04)	14 (30,44)	10 (21,74)	10 (21,74)	6 (13,04)
Seberealizace	12 (26,09)	12 (26,09)	9 (19,56)	8 (17,39)	5 (10,87)

Komentář k tabulce č. 34.

Tabulka zobrazuje řazení hodnot žáky z gymnázia. Na první místo byla nejčastěji vybírána hodnota altruismu. Druhé místo obsadil rozvoj po intelektuální stránce. Třetí a čtvrtá pozice patří tvořivosti. Nejméně důležitou hodnotou je estetičnost.

Tabulka č. 35: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	33 (39,76)	19 (22,89)	10 (12,05)	13 (15,66)	8 (9,64)
Estetičnost	6 (7,23)	8 (9,64)	14 (16,87)	10 (12,05)	45 (54,21)
Tvořivost	11 (13,25)	17 (20,48)	19 (22,89)	30 (36,15)	6 (7,23)
Intelekt	5 (6,02)	16 (19,28)	26 (31,32)	17 (20,48)	19 (22,9)
Seberealizace	28 (33,74)	23 (27,71)	14 (16,87)	13 (15,66)	5 (6,02)

Komentář k tabulce č. 35.

Jako nejvíce důležitá hodnota byla pro žáky z prvních ročníků altruismus a seberealizace. O trochu méně důležitá byla označena tvořivost a intelekt.

Tabulka č. 36: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	23 (35,38)	13 (20,00)	10 (15,38)	11 (16,93)	8 (12,31)
Estetičnost	2 (3,08)	6 (9,23)	9 (13,85)	10 (15,38)	38 (58,46)
Tvořivost	14 (21,54)	6 (9,23)	19 (29,23)	22 (33,85)	4 (6,15)
Intelekt	5 (7,70)	14 (21,54)	18 (27,69)	18 (27,69)	10 (15,38)
Seberealizace	21 (32,30)	26 (40,00)	9 (13,85)	4 (6,15)	5 (7,70)

Komentář k tabulce č. 36.

Jako nejvíce důležitá je žáky z 3. a 4. ročníků považována hodnota seberealizace a altruismus. Nejméně důležitá je pro tyto žáky hodnota estetičnosti.

Tabulka č. 37: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci – pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	5 (22,73)	4 (18,18)	2 (9,09)	4 (18,18)	7 (31,82)
Estetičnost	0 (0,00)	0 (0,00)	3 (13,64)	10 (45,45)	9 (40,91)
Tvořivost	3 (13,64)	7 (31,82)	5 (22,73)	3 (13,64)	4 (18,17)
Intelekt	4 (18,18)	7 (31,82)	7 (31,81)	3 (13,64)	1 (4,55)
Seberealizace	10 (45,45)	4 (18,18)	5 (22,73)	2 (9,09)	1 (4,55)

Komentář k tabulce č. 37.

Nejvíce důležitá je pro chlapce hodnota seberealizace a altruismus. Nejméně důležitá je pro ně hodnota estetičnosti.

Tabulka č. 38: Řazení hodnot u otázky č. 2. – dívky – pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	51 (40,48)	28 (22,22)	18 (14,29)	20 (15,87)	9 (7,14)
Estetičnost	8 (6,35)	14 (11,11)	20 (15,86)	10 (7,94)	74 (58,74)
Tvořivost	22 (17,46)	16 (12,70)	33 (26,19)	49 (38,89)	6 (4,76)
Intelekt	6 (4,76)	23 (18,25)	37 (29,37)	32 (25,40)	28 (22,22)
Seberealizace	39 (30,95)	45 (35,72)	18 (14,29)	15 (11,90)	9 (7,14)

Komentář k tabulce č. 38.

Dívky jako nejvíce důležitou označovaly hodnotu altruismu. Jako nejméně důležitou pak estetičnost.

Otázka číslo 3. Seřadte prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

... prestiž (ocenění ostatními lidmi, váženost, respekt, dobré jméno)

... autorita (vyšší pozice v zaměstnání, mít podřízené)

... mzda (dostatečně vysoké finanční ohodnocení v zaměstnání)

... prostředí (okolí v místě zaměstnání, vybavenost místa pracoviště apod.)

... pocit dobře vykonané práce (dobré výsledky v zaměstnání, spokojenost)

Tabulka č. 39: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	1 (1,92)	9 (17,30)	12 (23,08)	18 (34,62)	12 (23,08)
Autorita	4 (7,69)	1 (1,93)	3 (5,77)	17 (32,70)	27 (51,91)
Mzda	17 (32,70)	11 (21,15)	15 (28,84)	6 (11,54)	3 (5,77)
Prostředí	3 (5,77)	23 (44,23)	12 (23,08)	9 (17,30)	5 (9,62)
Dobrý pocit	27 (51,92)	8 (15,38)	10 (19,23)	2 (3,85)	5 (9,62)

Komentář k tabulce č. 39.

Pro žáky ze střední zdravotnické školy je nejvíce důležitá hodnota pocitu dobře vykonané práce. Nejméně důležitá je pak autorita.

Tabulka č. 40: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SOU- typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	8 (16,00)	16 (32,00)	10 (20,00)	12 (24,00)	4 (8,00)
Autorita	1 (2,00)	7 (14,00)	9 (18,00)	12 (24,00)	21 (42,00)
Mzda	18 (36,00)	9 (18,00)	13 (26,00)	9 (18,00)	1 (2,00)
Prostředí	5 (10,00)	9 (18,00)	6 (12,00)	12 (24,00)	18 (36,00)
Dobrá pocit	18 (36,00)	9 (18,00)	12 (24,00)	5 (10,00)	6 (12,00)

Komentář k tabulce č. 40.

Nejvíce důležitá je pro respondenty ze středního odborného učiliště hodnota mzdy a pocitu dobře vykonané práce. Nejméně důležitá je hodnota autority a prostředí.

Tabulka č. 41: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	5 (10,87)	5 (10,87)	12 (26,09)	12 (26,09)	12 (26,08)
Autorita	1 (2,17)	4 (8,69)	8 (17,39)	14 (30,44)	19 (41,31)
Mzda	10 (21,74)	14 (30,44)	15 (32,61)	6 (13,04)	1 (2,17)
Prostředí	4 (8,69)	15 (32,61)	7 (15,22)	10 (21,74)	10 (21,74)
Dobrá pocit	26 (56,53)	8 (17,39)	4 (8,69)	4 (8,69)	4 (8,70)

Komentář k tabulce č. 41.

Nejvíce důležitá je pro žáky navštěvující gymnázium hodnota pocitu dobře odvedené práce. Nejméně důležitá pak hodnota autority.

Tabulka č. 42: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	5 (6,02)	15 (18,08)	20 (24,09)	28 (33,73)	15 (18,08)
Autorita	6 (7,23)	7 (8,44)	11 (13,25)	22 (26,50)	37 (44,58)
Mzda	23 (27,71)	23 (27,71)	20 (24,10)	12 (14,46)	5 (6,02)
Prostředí	7 (8,44)	24 (28,90)	18 (21,69)	16 (19,29)	18 (21,68)
Dobry pocit	42 (50,60)	14 (16,87)	14 (16,87)	5 (6,02)	8 (9,64)

Komentář k tabulce č. 42.

Pro žáky z prvních ročníků je nejdůležitější hodnota pocitu dobře odvedené práce. Nejméně důležitá je hodnota autority.

Tabulka č. 43: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 nejvíce Důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 nejméně Důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	9 (13,85)	15 (23,08)	14 (21,54)	14 (21,53)	13 (20)
Autorita	0 (0,00)	5 (7,69)	9 (13,85)	21 (32,31)	30 (46,15)
Mzda	22 (33,85)	11 (16,92)	23 (35,38)	9 (13,85)	0 (0,00)
Prostředí	5 (7,69)	23 (35,38)	7 (10,77)	15 (23,08)	15 (23,08)
Dobry pocit	29 (44,61)	11 (16,93)	12 (18,46)	6 (9,23)	7 (10,77)

Komentář k tabulce č. 43.

Pro žáky z třetích a čtvrtých ročníků je nejdůležitější hodnota pocitu dobře odvedené práce. Nejméně důležitá je hodnota autority.

Tabulka č. 44: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci – pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	4 (18,18)	5 (22,73)	1 (4,55)	8 (36,36)	4 (18,18)
Autorita	1 (4,54)	0 (0,00)	10 (45,45)	5 (22,73)	6 (27,28)
Mzda	11 (50,00)	5 (22,73)	5 (22,73)	1 (4,54)	0 (0,00)
Prostředí	1 (4,55)	8 (36,36)	2 (9,09)	5 (22,73)	6 (27,27)
Dobrý pocit	5 (22,73)	4 (18,18)	4 (18,18)	3 (13,64)	6 (27,27)

Komentář k tabulce č. 44.

Nejvíce důležitá je pro chlapce hodnota mzdy. Nejméně důležitá je pro ně hodnota autority, prostředí a dobrého pocitu z odvedené práce.

Tabulka č. 45: Řazení hodnot u otázky č. 3. – dívky - pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	10 (7,94)	25 (19,84)	33 (26,19)	34 (26,98)	24 (19,05)
Autorita	5 (3,97)	12 (9,52)	10 (7,94)	38 (30,16)	61 (48,41)
Mzda	34 (26,98)	29 (23,02)	38 (30,16)	20 (15,87)	5 (3,97)
Prostředí	11 (8,73)	39 (30,95)	23 (18,25)	26 (20,64)	27 (21,43)
Dobrý pocit	66 (52,38)	21 (16,67)	22 (17,46)	8 (6,35)	9 (7,14)

Komentář k tabulce č. 45.

Nejvíce důležitou hodnotou je pro dívky hodnota pocitu dobře vykonané práce. Nejméně důležitou hodnotou je autorita.

Otázka číslo 4. Seřadte prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

... nezávislost (samostatné rozhodování v zaměstnání)

... bezpečnost (jistota stálého zaměstnání)

... vztahy s nadřízenými (dobré vztahy s nadřízenými, slušné jednání v zaměstnání)

... vztahy v pracovním kolektivu (dobré vztahy s kolegy v zaměstnání)

... způsob života („být sám sebou“, nemuset se přetvařovat ve svém povolání)

Tabulka č. 46: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SZŠ – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	5 (9,62)	7 (13,46)	3 (5,78)	9 (17,31)	28 (53,83)
Bezpečnost	19 (36,53)	11 (21,16)	11 (21,16)	9 (17,30)	2 (3,85)
Nadřízený	5 (9,62)	11 (21,15)	19 (36,53)	12 (23,08)	5 (9,62)
Kolegové	11 (21,15)	15 (28,85)	11 (21,15)	10 (19,23)	5 (9,62)
Způsob života	12 (23,08)	8 (15,38)	8 (15,38)	12 (23,08)	12 (23,08)

Komentář k tabulce č. 46.

Nejvíce důležitou hodnotou je pro žáky ze středních zdravotnických škol jistota stálého pracovního místa. Nejméně důležitou hodnotou je nezávislost.

Tabulka č. 47: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SOU – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	10 (20,00)	8 (16,00)	3 (6,00)	7 (14,00)	22 (44,00)
Bezpečnost	19 (38,00)	6 (12,00)	12 (24,00)	8 (16,00)	5 (10,00)
Nadřízený	5 (10,00)	16 (32,00)	16 (32,00)	10 (20,00)	3 (6,00)
Kolegové	8 (16,00)	9 (18,00)	13 (26,00)	11 (22,00)	9 (18,00)
Způsob života	8 (16,00)	11 (22,00)	6 (12,00)	14 (28,00)	11 (22,00)

Komentář k tabulce č. 47.

Nejvíce důležitou hodnotou je pro žáky ze středního odborného učiliště jistota stálého pracovního místa. Nejméně důležitou hodnotou je nezávislost.

Tabulka č. 48: Řazení hodnot u otázky č. 4. – GYM – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	9 (19,56)	12 (26,09)	3 (6,52)	6 (13,04)	16 (34,78)
Bezpečnost	18 (39,13)	6 (13,04)	8 (17,40)	10 (21,74)	4 (8,70)
Nadřizovaný	4 (8,70)	7 (15,22)	17 (36,96)	10 (21,74)	8 (17,40)
Kolegové	3 (6,52)	12 (26,09)	9 (19,56)	13 (28,26)	9 (19,56)
Způsob života	12 (26,09)	9 (19,56)	9 (19,56)	7 (15,22)	9 (19,56)

Komentář k tabulce č. 48.

Nejvíce důležitou hodnotou je pro žáky z gymnázia jistota stálého pracovního místa. Nejméně důležitou hodnotou je nezávislost.

Tabulka č. 49: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	17 (20,48)	11 (13,25)	7 (8,44)	13 (15,66)	35 (42,17)
Bezpečnost	22 (26,51)	12 (14,46)	25 (30,12)	15 (18,07)	9 (10,84)
Nadřizovaný	10 (12,05)	23 (27,71)	23 (27,71)	19 (22,89)	8 (9,64)
Kolegové	13 (15,66)	19 (22,89)	19 (22,89)	19 (22,90)	13 (15,66)
Způsob života	21 (25,30)	18 (21,69)	9 (10,84)	17 (20,48)	18 (21,69)

Komentář k tabulce č. 49.

Respondenti z prvních ročníků považují za nejdůležitější jistotu stálého pracovního místa a také způsob života. Za nejméně důležitou hodnotu je považována nezávislost.

Tabulka č. 50: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 3., a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	7 (10,77)	16 (24,62)	2 (3,08)	9 (13,84)	31 (47,69)
Bezpečnost	34 (52,31)	11 (16,92)	6 (9,23)	12 (18,46)	2 (3,08)
Nadřizený	3 (4,62)	12 (18,46)	29 (44,61)	13 (20,00)	8 (12,31)
Kolegové	10 (15,38)	16 (24,62)	14 (21,54)	15 (23,08)	10 (15,38)
Způsob života	11 (16,92)	10 (15,38)	14 (21,54)	16 (24,62)	14 (21,54)

Komentář k tabulce č. 50.

Nejvíce důležitá hodnota je pro žáky ze třetích a čtvrtých ročníků jistota stálého pracovního místa. Nejméně důležitá je nezávislost.

Tabulka č. 51: Řazení hodnot u otázky č. 4. – chlapci - pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	7 (31,82)	3 (13,64)	0 (0,00)	7 (31,82)	5 (22,72)
Bezpečnost	9 (40,90)	2 (9,09)	3 (13,64)	5 (22,73)	3 (13,64)
Nadřizený	1 (4,55)	4 (18,18)	12 (54,54)	3 (13,64)	2 (9,09)
Kolegové	1 (4,55)	10 (45,45)	4 (18,18)	3 (13,64)	4 (18,18)
Způsob života	4 (18,18)	3 (13,64)	3 (13,64)	4 (18,17)	8 (36,37)

Komentář k tabulce č. 51.

Nejvíce důležitou hodnotou je pro chlapce jistota stálého pracovního místa. Nejméně důležitou hodnotou je způsob života.

Tabulka č. 52: Řazení hodnot u otázky č. 4. – dívky – pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	17 (13,50)	24 (19,05)	9 (7,14)	15 (11,9)	61 (48,41)
Bezpečnost	47 (37,30)	21 (16,67)	28 (22,22)	22 (17,46)	8 (6,35)
Nadřizený	12 (9,52)	31 (24,60)	40 (31,75)	29 (23,02)	14 (11,11)
Kolegové	22 (17,46)	25 (19,84)	29 (23,02)	31 (24,60)	19 (15,08)
Způsob života	28 (22,22)	25 (19,84)	20 (15,87)	29 (23,02)	24 (19,05)

Komentář k tabulce č. 52.

Nejvíce důležitá je pro dívky hodnota jistoty stálého pracovního místa. Nejméně důležitá je hodnota nezávislosti.

Otázka č. 5: Jaké je Vaše pohlaví? muž, žena

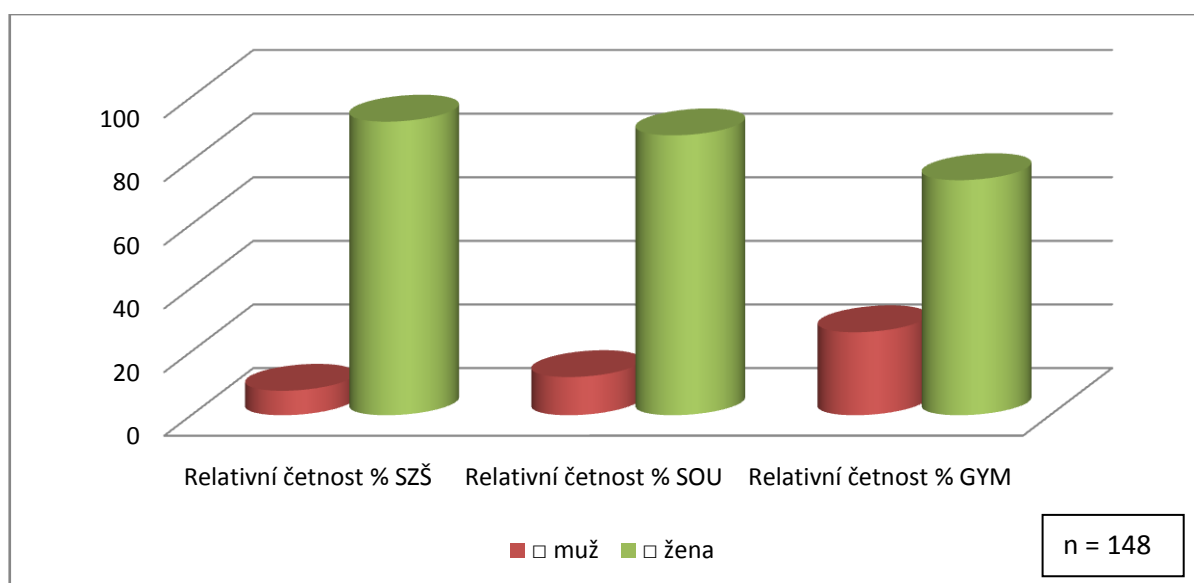
Tabulka č. 53: Odpovědi na otázku č. 5 – střední zdravotnická škola, střední odborné učiliště, gymnázium

Pohlaví	SZŠ Četnost	Relativní četnost (%)	SOU Četnost	Relativní četnost (%)	GYM Četnost	Relativní četnost (%)	Celková četnost
☐ muž	4	7,69	6	12,00	12	26,09	22
☐ žena	48	92,31	44	88,00	34	73,91	126
Celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 53.

Našeho výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 126 dívek a 22 chlapců. Ze střední zdravotnické školy to bylo 48 dívek a 4 chlapci. Ze středního odborného učiliště 44 dívek a 6 chlapců. Z gymnázia se zúčastnilo výzkumu 34 dívek a 12 chlapců.

Pro přehlednost uvádíme grafické znázornění.

Graf č. 13: Odpovědi na otázku č. 5

Otázka č. 6: Kolik je Vám let?

Tabulka č. 54: Odpovědi na otázku č. 6 - věk

Věk	Četnost celkem	Četnost SZŠ	Četnost SOU	Četnost GYM
15 let	37	7	13	17
16 let	46	20	12	14
17 let	14	0	14	0
18 let	32	15	11	6
19 let	19	10	0	9

Komentář k tabulce č. 54.

Věková kategorie respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu, byla 15 - 19let. Nejvíce respondentů spadalo do věkového období 16 let.

Otázka č. 7: Který ročník střední školy navštěvujete? 1. ročník, 3. ročník, 4. ročník

Tabulka č. 55: Odpovědi na otázku č. 7 – střední zdravotnická škola, střední odborné učiliště, gymnázium

Ročník	SZŠ Četnost	SOU Četnost	GYM Četnost	Celková četnost
1. ročník	27	25	31	83
3. ročník	0	25	0	25
4. ročník	25	0	15	40
Celková četnost	52	50	46	148

Komentář k tabulce č. 55.

Z celkového počtu respondentů jich nejvíce navštěvovalo první ročník střední školy. Počet respondentů byl 83 z prvních ročníků. Poslední ročníky střední školy pak navštěvovalo celkem 65 respondentů.

Otázka č. 8: Jaký typ střední školy navštěvujete? gymnázium, střední odborná škola (bez maturity), střední odborná škola (s maturitou)

Tabulka č. 56: Odpovědi na otázku č. 8 - typ školy

Typ střední školy	Četnost	Relativní četnost %
gymnázium	46	31,08
SOŠ (bez maturity)	50	33,78
SOŠ (s maturitou)	52	35,14
Celková četnost	148	100,00

Komentář k tabulce č. 56.

Našeho výzkumného šetření se zúčastnilo nejvíce respondentů ze střední zdravotnické školy. Celkem jich bylo 52. Ze středního odborného učiliště se zapojilo celkem 50 žáků a z gymnázia 46 žáků.

8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ, VÝZKUMNÝCH PŘEDPOKLADŮ A DISKUSE VÝSLEDKŮ

Následně se budeme věnovat analýze získaných dat z výzkumného šetření, které budeme dávat do souvislostí s našimi výzkumnými hypotézami:

H_1 : Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

Tabulka č. 57: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	GYM	SZŠ	Σ
Naprosto souhlasím	8 (7,98)	9 (9,02)	17
Spíše souhlasím	17 (14,55)	14 (16,45)	31
Nevím	10 (12,67)	17 (14,33)	27
Spíše nesouhlasím	9 (9,39)	11 (10,61)	20
Naprosto nesouhlasím	2 (1,41)	1 (1,59)	3
Σ	46	52	98

H_0 : Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium stejně důležitá prestiž a ocenění jako pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

H_A : Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

Jelikož je v tabulkách i očekávaná četnost, uvádíme také příklad jejího výpočtu:

Výpočet očekávané četnosti: Celková četnost v řádku · Celková četnost ve sloupci

Celková četnost žáků

Např. $(17 \cdot 52) : 98 = 9,02$; $(31 \cdot 46) : 98 = 14,55$; apod.

Hladina významnosti: 0,05

Při testování námi zvolených hypotéz jsme si vypočítali hodnotu signifikance. Hodnota signifikance nám určuje pravděpodobnost toho, že neoprávněně odmítáme danou nulovou hypotézu. Pokud je hodnota signifikance menší nebo rovna námi zvolené hladině významnosti, odmítáme nulovou hypotézu (Chráska, 2007).

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,987. Na základě výpočtu signifikance nemůžeme tedy odmítnout nulovou hypotézu. **H₁ tedy nebyla dokázána.**

H₂ : Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední odborné učiliště.

Tabulka č. 58: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	GYM	SOU	Σ
Naprosto souhlasím	8 (12,94)	19 (14,06)	27
Spíše souhlasím	17 (17,73)	20 (19,27)	37
Nevím	10 (8,14)	7 (8,86)	17
Spíše nesouhlasím	9 (5,75)	3 (6,25)	12
Naprosto nesouhlasím	2 (1,44)	1 (1,56)	3
Σ	46	50	96

H₀: Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium stejně důležitá prestiž a ocenění jako pro žáky studující střední odborné učiliště.

H_A: Při výběru povolání je pro žáky studující gymnázium důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední odborné učiliště.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,077. Na základě výpočtu signifikance nemůžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H₂ tedy nebyla dokázána.**

Výzkumný předpoklad 1: Pro žáky studující gymnázium je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota prestiže a ocenění.

Tabulka č. 59: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	5 (10,87)	5 (10,87)	12 (26,09)	12 (26,09)	12 (26,08)
Autorita	1 (2,17)	4 (8,69)	8 (17,39)	14 (30,44)	19 (41,31)
Mzda	10 (21,74)	14 (30,44)	15 (32,61)	6 (13,04)	1 (2,17)
Prostředí	4 (8,69)	15 (32,61)	7 (15,22)	10 (21,74)	10 (21,74)
Dobrý pocit	26 (56,53)	8 (17,39)	4 (8,69)	4 (8,69)	4 (8,70)

Na základě tabulky č. 59, která nám určuje řazení jednotlivých pracovních hodnot žáky navštěvující gymnázium lze říci, že pracovní hodnota prestiže a ocenění není pro žáky nejvíce důležitá. Jako nejvíce důležitou ji označilo pouze 10,87 % žáků z gymnázia. Jako nejméně důležitou ji vybralo 26,08 % respondentů navštěvující gymnázium. Nejvíce tuto hodnotu žáci řadili na třetí, čtvrtou a pátou pozici. Z výsledků tedy vyplývá, že pro žáky studující gymnázium tato hodnota není nejvíce důležitá. **Výzkumný předpoklad 1 se nám nepodařilo potvrdit.**

H_3 : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující gymnázium.

Tabulka č. 60: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	SOU	GYM	Σ
Naprosto souhlasím	20 (18,75)	16 (17,25)	36
Spíše souhlasím	11 (15,11)	18 (13,89)	29
Nevím	10 (7,29)	4 (6,71)	14
Spíše nesouhlasím	6 (6,77)	7 (6,23)	13
Naprosto nesouhlasím	3 (2,08)	1 (1,92)	4
Σ	50	46	96

H_0 : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště stejně důležité mít dobré pracovní vztahy s kolegy jako pro žáky studující gymnázium.

H_A : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující gymnázium.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,229. Pokud je hodnota signifikance větší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, lze odmítnout alternativní hypotézu. Na základě výpočtu signifikance nemůžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H_3 tedy nebyla dokázána.**

H_4 : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

Tabulka č. 61: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	SOU	SZŠ	Σ
Naprosto souhlasím	20 (23,04)	27 (23,96)	47
Spíše souhlasím	11 (12,75)	15 (13,25)	26
Nevím	10 (7,35)	5 (7,65)	15
Spíše nesouhlasím	6 (5,39)	5 (5,61)	11
Naprosto nesouhlasím	3 (1,47)	0 (1,53)	3
Σ	50	52	102

H_0 : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště stejně důležité mít dobré pracovní vztahy s kolegy jako pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

H_A : Při výběru povolání je pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější mít dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující střední zdravotnickou školu.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,172. Pokud je hodnota signifikance větší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, lze nulovou hypotézu přijmout. Na základě výpočtu signifikance nemůžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H_4 tedy nebyla dokázána.**

Výzkumný předpoklad 2: Pro žáky studující střední odborné učiliště je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota dobrých pracovních vztahů s kolegy.

Tabulka č. 62: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SOU – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	10 (20,00)	8 (16,00)	3 (6,00)	7 (14,00)	22 (44,00)
Bezpečnost	19 (38,00)	6 (12,00)	12 (24,00)	8 (16,00)	5 (10,00)
Nadřizovaný	5 (10,00)	16 (32,00)	16 (32,00)	10 (20,00)	3 (6,00)
Kolegové	8 (16,00)	9 (18,00)	13 (26,00)	11 (22,00)	9 (18,00)
Způsob života	8 (16,00)	11 (22,00)	6 (12,00)	14 (28,00)	11 (22,00)

Hodnota dobrých pracovních vztahů s kolegy je v tabulce č. 62 reprezentována pod pojmem kolegové. Můžeme říci, že jako nejvíce důležitou tuto hodnotu označilo 16,00 % žáků navštěvující střední odborné učiliště. Nejčastěji byla tato hodnota řazena na třetí pozici (26,00 %). Byla tedy žáky pokládána za středně důležitou. Jako nejméně důležitou označilo hodnotu dobrých pracovních vztahů s kolegy 18,00 % respondentů studující střední odborné učiliště. **Výzkumný předpoklad 2 se nám nepodařilo potvrdit.**

H₅: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující gymnázium.

Tabulka č. 63: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	SZŠ	GYM	Σ
Naprosto souhlasím	22 (16,98)	10 (15,02)	32
Spíše souhlasím	22 (22,28)	20 (19,72)	42
Nevím	1 (5,31)	9 (4,69)	10
Spíše nesouhlasím	5 (5,84)	6 (5,16)	11
Naprosto nesouhlasím	2 (1,59)	1 (1,41)	3
Σ	52	46	98

H₀: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu stejně důležité pomáhat ostatním lidem jako pro žáky studující gymnázium.

H_A: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující gymnázium.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,025. Pokud je hodnota signifikance menší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, lze nulovou hypotézu odmítnout. Na základě výpočtu signifikance můžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H₅ tedy byla dokázána.**

H₆: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující střední odborné učiliště.

Tabulka č. 64: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	SZŠ	SOU	Σ
Naprosto souhlasím	22 (13,76)	5 (13,24)	27
Spíše souhlasím	22 (23,45)	24 (22,55)	46
Nevím	1 (7,65)	14 (7,35)	15
Spíše nesouhlasím	5 (5,61)	6 (5,39)	11
Naprosto nesouhlasím	2 (1,53)	1 (1,47)	3
Σ	52	50	102

H₀: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu stejně důležité pomáhat ostatním lidem jako pro žáky studující střední odborné učiliště.

H_A: Při výběru povolání je pro žáky studující střední zdravotnickou školu důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující střední odborné učiliště.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,0002. Pokud je hodnota signifikance menší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, lze nulovou hypotézu odmítnout. Na základě výpočtu signifikance můžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H₀ tedy byla dokázána.**

Výzkumný předpoklad 3: Pro žáky studující střední zdravotnickou školu je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota altruismu.

Tabulka č. 65: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Altruismus	32 (61,54)	13 (25,00)	4 (7,69)	1 (1,92)	2 (3,85)
Estetičnost	3 (5,77)	5 (9,62)	4 (7,69)	6 (11,54)	34 (65,38)
Tvořivost	1 (1,92)	5 (9,62)	13 (25,00)	25 (48,08)	8 (15,38)
Intelekt	2 (3,85)	8 (15,38)	23 (44,24)	14 (26,92)	5 (9,62)
Seberealizace	14 (26,92)	21 (40,38)	8 (15,38)	6 (11,54)	3 (5,77)

Dle tabulky č. 65 můžeme říci, že altruismus je nejvíce důležitá hodnota pro žáky ze středních zdravotnických škol. Jako nejvíce důležitou ji označilo 61,54 % respondentů navštěvující střední zdravotnickou školu. Jako více důležitou, tedy na druhou pozici ji umístilo 25,00 % žáků střední zdravotnické školy. Jako nejméně důležitou ji vybralo pouze 3,85 % respondentů. **Výzkumný předpoklad 3 se nám podařilo potvrdit.**

H_7 : Při výběru povolání je pro chlapce důležitější dostatečně vysoké finanční ohodnocení, než je tomu u dívek.

Tabulka č. 66: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	Chlapci	Dívky	Σ
Naprosto souhlasím	11 (7,14)	37 (40,86)	48
Spíše souhlasím	9 (5,65)	29 (32,35)	38
Nevím	2 (5,35)	34 (30,65)	36
Spíše nesouhlasím	0 (2,82)	19 (16,18)	19
Naprosto nesouhlasím	0 (1,04)	7 (5,96)	7
Σ	22	126	148

H_0 : Při výběru povolání je pro chlapce stejně důležité dostatečně vysoké finanční ohodnocení jako pro dívky.

H_A : Při výběru povolání je pro chlapce důležitější dostatečně vysoké finanční ohodnocení, než je tomu u dívek.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,019. Pokud je hodnota signifikance menší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, lze nulovou hypotézu odmítnout. Na základě výpočtu signifikance můžeme tedy nulovou hypotézu odmítnout. **H_7 tedy byla dokázána.**

Výzkumný předpoklad 4: Pro chlapce je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota dostatečně vysokého finančního hodnocení.

Tabulka č. 67: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci - pohlaví

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Prestiž	4 (18,18)	5 (22,73)	1 (4,55)	8 (36,36)	4 (18,18)
Autorita	1 (4,54)	0 (0,00)	10 (45,45)	5 (22,73)	6 (27,28)
Mzda	11 (50,00)	5 (22,73)	5 (22,73)	1 (4,54)	0 (0,00)
Prostředí	1 (4,55)	8 (36,36)	2 (9,09)	5 (22,73)	6 (27,27)
Dobrý pocit	5 (22,73)	4 (18,18)	4 (18,18)	3 (13,64)	6 (27,27)

Hodnota dostatečně vysokého finančního ohodnocení je v tabulce č. 67 uvedena jako mzda. Z tabulky je patrné, že dostatečně vysoké finanční ohodnocení je uváděno chlapci jako nejvíce důležité v 50,00 %. Žádný z chlapců neuvedl, že by pro něj tato hodnota byla nejméně důležitá. **Výzkumný předpoklad 4 se nám podařilo potvrdit.**

H₈: Při výběru povolání je pro žáky z vyšších ročníků středních škol důležitější jistota stálého zaměstnání, než je tomu u žáků z nižších ročníků středních škol.

Tabulka č. 68: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost

Důležitost hodnoty	3. a 4. ročníky SŠ	1. ročníky SŠ	Σ
Naprosto souhlasím	45 (36,45)	38 (46,55)	83
Spíše souhlasím	7 (11,42)	19 (14,58)	26
Nevím	10 (7,90)	8 (10,10)	18
Spíše nesouhlasím	3 (7,47)	14 (9,53)	17
Naprosto nesouhlasím	0 (1,76)	4 (2,24)	4
Σ	65	83	148

H₀: Při výběru povolání je pro žáky z vyšších ročníků středních škol stejně důležitá jistota stálého zaměstnání, jako je tomu u žáků z nižších ročníků středních škol.

H_A: Při výběru povolání je pro žáky z vyšších ročníků středních škol důležitější jistota stálého zaměstnání, než je tomu u žáků z nižších ročníků středních škol.

Hladina významnosti: 0,05

Prostřednictvím počítačového programu Excel jsme určili očekávanou četnost u jednotlivých odpovědí. Dále jsme pomocí programu Excel a jeho statistické funkce CHITEST analyzovali hodnotu signifikance. Tato hodnota činila 0,004. Pokud je hodnota signifikance menší než námi zvolená hladina významnosti, v našem případě 0,05, nelze přijmout nulovou hypotézu. Na základě výpočtu signifikance můžeme tedy odmítnout nulovou hypotézu. **H₀ tedy byla dokázána.**

Výzkumný předpoklad 5: Pro žáky z vyšších ročníků je při výběru povolání nejvíce důležitá hodnota jistota stálého pracovního místa.

Tabulka č. 69: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník

Hodnoty	1 Nejvíce důležitá Četnost (Relativní četnost)	2	3	4	5 Nejméně důležitá Četnost (Relativní četnost)
Nezávislost	7 (10,77)	16 (24,62)	2 (3,08)	9 (13,84)	31 (47,69)
Bezpečnost	34 (52,31)	11 (16,92)	6 (9,23)	12 (18,46)	2 (3,08)
Nadřizený	3 (4,62)	12 (18,46)	29 (44,61)	13 (20,00)	8 (12,31)
Kolegové	10 (15,38)	16 (24,62)	14 (21,54)	15 (23,08)	10 (15,38)
Způsob života	11 (16,92)	10 (15,38)	14 (21,54)	16 (24,62)	14 (21,54)

Hodnota jistoty stálého pracovního místa je v tabulce č. 69 zastoupena jako bezpečnost. Z výsledků této tabulky tedy vyplývá, že bezpečnost byla označována 52,31 % respondentů z vyšších ročníků jako nejvíce důležitá a 16,92 % jako více důležitá. Jako nejméně důležitou ji označilo pouze 3,08 % žáků z vyšších ročníků. **Výzkumný předpoklad 5 se nám podařilo potvrdit.**

Závěrem této kapitoly bychom chtěli komparovat výsledky, které jsme zjistili s výsledky jiného výzkumného šetření. Jak je již dříve zmiňované v úseku 3.7.1., v rámci našeho výzkumu jsme využili modifikaci pracovních hodnot D. E. Supera, která byla použita T. Göbelovou v jejím realizovaném výzkumu. Tyto hodnoty jsme si upravili, kvůli výzkumnému vzorku, jež tvořili středoškolské studenty. Bohužel jsme nemohli přímo čerpat z D. E. Supera jako ústředního zdroje, a to z důvodu nemožnosti knihu zabývající se pracovními hodnotami získat k dispozici. I když jsme knihu D. E. Supera měli objednanou prostřednictvím Vědecké knihovny v Olomouci, již dlouhodobě, nepodařilo se ji doručit, a tudíž jsme k ní neměli přístup. Proto tedy budeme pouze srovnávat výsledky výzkumu, který realizovala T. Göbelová, avšak musíme zde zmínit, že její výzkum byl uskutečněn na výzkumném vzorku vysokoškolských studentů studujících obor učitelství pro 1. stupeň.

Vysokoškolské studenty považují za nejdůležitější pracovní hodnotu pocit dobře vykonané práce. V rámci našeho výzkumu jsme zjistili, že tato hodnota je nejdůležitější pro žáky navštěvující gymnázium. Na druhém místě byla za nejdůležitější hodnotu považována u vysokoškolských studentů hodnota altruismu. Tato hodnota byla zcela nejdůležitější pro žáky studující střední zdravotnickou školu. Pracovní hodnota seberealizace je v našem výzkumu nejdůležitější pro žáky ze středního odborného učiliště. Oproti tomu se tato hodnota v rámci výzkumu provedeného T. Göbelovou umístila až na dvanáctém místě z patnácti možných.

Dále jsme v našem výzkumu porovnávali nejen důležitost hodnot z hlediska typu školy, ale také z aspektu pohlaví a ročníku, jež žáci navštěvují. Z hlediska pohlaví jsme zjistili, že pro chlapce je nejdůležitější hodnotou dostatečně vysoké finanční ohodnocení, kdežto u vysokoškolských studentů se tato hodnota umístila až jako třetí nejméně důležitá. U posledních ročníků středních škol je nejdůležitější hodnotou jistota stálého pracovního místa. V rámci výzkumu provedeného T. Göbelovou je tato hodnota na deváté pozici z hlediska její důležitosti.

Jako nejdůležitější hodnoty byly tedy vysokoškolskými studenty a žáky středních škol označovány pocit dobře vykonané práce a altruismus. Tyto hodnoty se umístily v tomto srovnání na prvních pozicích jejich důležitosti.

ZÁVĚR

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit preferenci a důležitost jednotlivých pracovních hodnot v závislosti na respondentech studujících odlišné typy škol. Naším úkolem bylo zmapovat, zda odlišně vnímají důležitost pracovních hodnot žáci škol, které se zúčastnili našeho výzkumu.

Dalšími našimi dílčími záměry bylo zjistit, existují-li rozdíly mezi vnímáním důležitosti pracovních hodnot v závislosti na navštěvovaném ročníku střední školy a v závislosti na pohlaví. Výzkum byl realizován na 3 různorodých školách. Konkrétně šlo o střední zdravotnickou školu, střední odborné učiliště a gymnázium. Tyto školy se nachází ve Zlínském kraji. Pro sběr dat jsme využili metodu dotazníkového šetření. Náš výzkumný vzorek činil celkem 148 respondentů. Ve výzkumu bylo použito škálování a řazení námi stanovených pracovních hodnot. Jednotlivé odpovědi respondentů jsme rozčlenili dle typů středních škol, pohlaví žáků a navštěvovaném ročníku SŠ. Výsledky našeho výzkumu byly následující.

V hypotéze₁, že pro žáky gymnázia při výběru a výkonu povolání bude důležitější prestiž a ocenění než pro žáky studující střední zdravotnickou školu, můžeme říci, že tato hodnota je pro respondenty z hlediska jednotlivých typů škol stejně důležitá obdobně jako hypotéza₂, kde jsme porovnávali důležitost prestiže mezi žáky z gymnázia a ze středního odborného učiliště. Lze tedy říci, že v hypotéze₁ a hypotéze₂ nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu. Respondenti připisují hodnotě prestiže stejnou důležitost. V rámci výzkumného předpokladu 1 vycházíme z řazení hodnot a jejich důležitosti. V tomto případě se náš výzkumný předpoklad 1 nepotvrdil. Pro žáky z gymnázia není nejvíce důležitá při výběru a výkonu povolání hodnota prestiže a ocenění. Nejvíce důležitá jimi označovaná hodnota byl pocit dobře vykonané práce.

Dle hypotézy₃ - při výběru a výkonu povolání jsou pro žáky studující střední odborné učiliště důležitější dobré pracovní vztahy s kolegy než pro žáky studující gymnázium. Tato hodnota je pro žáky stejně důležitá, proto zde nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu stejně jako v případě hypotézy₄, kde jsme srovnávali důležitost dobrých pracovních vztahů s kolegy mezi respondenty ze středního odborného učiliště a střední zdravotnické školy. Ze statistického ověřování jsme zjistili, že vnímání důležitosti této hodnoty je stejné. Žáci z jednotlivých typů škol vnímají hodnotu dobrých pracovních stejně důležitě.

Z hlediska řazení se náš výzkumný předpoklad 2 nepotvrdil, tzn., že nejvíce důležitou hodnotou byla pro žáky ze středního odborného učiliště seberealizace.

Pokud se jedná o hypotézu₅, že pro žáky ze střední zdravotnické školy je při výběru a výkonu povolání důležitější pomáhat ostatním lidem než pro žáky studující gymnázium, můžeme říci, že se potvrdila hypotéza₅, tedy odlišnost ve vnímání důležitosti hodnoty altruismu. I v případě hypotézy₆, kde jsme srovnávali hodnotu altruismu mezi žáky ze střední zdravotnické školy a středního odborného učiliště jsme statisticky zjistili, že se výsledky mezi školami liší, proto zde také přijímáme hypotézu₆. Z výsledků výzkumu je patrné, že nejvíce důležitá je tato hodnota pro žáky ze střední zdravotnické školy. Dle řazení hodnot se nám výzkumný předpoklad 3 podařilo potvrdit. Nejvíce důležitá je pro žáky střední zdravotnické školy hodnota altruismu. Poslední dvě hypotézy jsou stanoveny v závislosti na pohlaví žáků a navštěvovaném ročníku SŠ.

Hypotéza₇, která zní, že při výběru povolání je pro chlapce důležitější dostatečně vysoké finanční ohodnocení, než je tomu u dívek, byla statisticky ověřena, a v tomto případě také přijata. Platí tedy to, že pro chlapce je důležitější hodnota dostatečně vysokého finančního ohodnocení než je tomu u dívek. Je zde tedy patrná odlišnost ve vnímání dané hodnoty v závislosti na pohlaví žáků. Výzkumný předpoklad 4, dle řazení hodnot můžeme potvrdit. Pro chlapce je dostatečně vysoké finanční ohodnocení označováno jako nejvíce důležité.

Dle hypotézy₈, že při výběru a výkonu povolání bude pro žáky z vyšších ročníků středních škol důležitější jistota stálého zaměstnání, než je tomu u žáků z nižších ročníků středních škol, můžeme přijmout hypotézu₈, tzv. hodnota jistoty stálého zaměstnání je důležitější pro žáky z vyšších ročníků než pro žáky z nižších ročníků SŠ. Výzkumný předpoklad 5 se dle řazení této hodnoty potvrdil. Pro žáky z 3. a 4. ročníků je nejvíce důležitá hodnota jistota stálého zaměstnání.

Z jednotlivých námi statisticky zkoumaných hypotéz můžeme říci, že vnímání důležitosti pracovních hodnot se odlišuje v závislosti na navštěvovaném ročníku a pohlaví. Dle jednotlivých typů škol se odlišovala pouze hodnota altruismu. Nejvíce tuto hodnotu preferovali žáci ze střední zdravotnické školy.

SOUHRN

Diplomová práce zaměřena na hodnotovou orientaci středoškolských studentů mapuje jejich pracovní hodnoty. Zabývá se tím, zda existují rozdíly ve vnímání důležitosti námi předkládaných pracovních hodnot v závislosti na typu školy, navštěvovaném ročníku střední školy a pohlaví žáků.

Výsledky našeho dotazníkového šetření ukazují, že můžeme spatřovat na základě námi stanovených hypotéz, jak podobnost, tak různorodost ve vnímání důležitosti a preference pracovních hodnot.

Z výzkumných předpokladů vyplývá, že pro žáky studující střední zdravotnickou školu je nejvíce důležitá hodnota altruismu. Pro žáky ze středního odborného učiliště je nejvíce důležitá pracovní hodnota seberealizace. Pro žáky z gymnázia je nejvíce důležitá pracovní hodnota pocitu dobře vykonané práce. Pro chlapce je nejvíce důležitá pracovní hodnota dostatečně vysokého finančního ohodnocení a pro žáky z vyšších ročníků je nejvíce důležitá hodnota jistota stálého zaměstnání.

Klíčová slova: hodnoty, hodnotová orientace, adolescence, pracovní hodnoty, faktory rozvoje hodnot, koncepty hodnot

SUMMARY

This thesis focuses on the value orientation of high school students, maps their work values. This thesis deals thereby, whether there are differences in perception of the importance of our presented work values depending on the type of school, visiting year of high school and gender of students.

The results of our questionnaire survey show, that can we see on based our set of hypotheses as similarity and diversity in the perception of the importance of working values and their preferences.

The research assumptions imply that for students studying nursing school is the most important value of altruism. For students of secondary vocational school is the most important work value of self-realization. For students from high school is the most important value sense of work well done. For boys is the most important work value of sufficiently high financial evaluation and for pupils of the higher grades is the most important value certainty of permanent employment.

REFERENČNÍ SEZNAM

1. BEDRNOVÁ, E., JAROŠOVÁ E., NOVÝ I. 2012. *Manažerská psychologie a sociologie*. Praha: Management Press. 615 s. ISBN 978-80-7261-239-0.
2. BROŽÍK, V. 1984. *Hodnoty a významy*. Bratislava: Pravda. 291 s. Bez ISBN.
3. CAKIRPALOGLU, P. 2009. *Psychologie hodnot*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 376 s. ISBN 978-80-244-2295-4.
4. CASIMIR, T. 1991. *Musikkomunikation und ihre Wirkungen. Eine systematische Kritik*. Wiesbaden: Deutscher Universitäts-Verlag.
5. ČÍŽKOVÁ, J. 2000. *Poznávání duševního života člověka*. Olomouc: Univerzita Palackého. 111 s. ISBN 80-7067-779-1.
6. DOROTÍKOVÁ, S. 1998. *Filosofie hodnot: problémy lidské existence, poznání a hodnocení*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 80-86039-79-X.
7. DVOŘÁKOVÁ, J. 2008. *Morální usuzování: vliv hodnot, osobnosti a morální identity*. Brno: Masarykova univerzita. 149 s. ISBN 978-80-210-4751-8.
8. FRANKL, V. E. 2006. *Lékařská péče o duši*. Brno: Cesta. 237 s. ISBN 8072950851
9. GIDDENS, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
10. GÖBELOVÁ, T. 2011. Výzkum profesních hodnot u studentů učitelství 1. stupně ZŠ – výsledky smíšeného modelu výzkumu. In T. Janík, P. Knecht, & S. Šebestová (Eds.), *Smíšený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita. s. 292-297. Bez ISBN.
11. GRÁC, J. (1979). *Pohľady do psychológie hodnotovej orientácie mládeže*. Bratislava: SPN. 338 s. Bez ISBN.
12. HARTL, P., HARTLOVÁ - CÍSAŘOVÁ, H. 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. 774 s. ISBN 807178303x.
13. HOFSTEDE, G., HOFSTEDE, G. J. (2006). *Kultury a organizace: Software lidské mysli*. London: McGraw Hill. 335 s. ISBN 80-86131-70-X.
14. HORÁK, J. 1996. *Kapitoly z teorie výchovy: problematika hodnot a hodnotové orientace*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. 75 s. ISBN 80-7083-196-0.
15. HRODEK, O. VAVŘINEC, J. et al. *Pediatric*. Praha: Galén, 2002. 767 s. ISBN 80-7262-178-5.
16. CHRÁSKA, M. 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
17. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

18. KRAUS, B. 2006. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido. 156 s. ISBN 80-7315-125-1.
19. KREJČÍ, J. 2002. Kontrastní hodnoty a multikulturní společnost. In: Sborník z mezinárodní konference. *Sociálně - kulturní pluralita a lidská práva 2002*. Praha: Filosofia. s. 128. ISBN 80-7007-162-1.
20. KUČEROVÁ, S. 1996. *Člověk, hodnoty, výchova: kapitoly z filozofie výchovy*. Prešov: Manacon. 231 s. ISBN 8085668343.
21. MATOUŠEK, O. 2003. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: Sociologické nakladatelství. 161 s. ISBN 8086429199.
22. NAKONEČNÝ, M. 1995. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia. 336 s. ISBN 8020005250.
23. NAKONEČNÝ, M. 1999. *Sociální psychologie*. Praha: Academia. 287 s. ISBN 8020006907.
24. NORD, W. R., BRIEF, A. P., ATIEH, J. M., & DORETHY, E. M. (1990). *Studying mening of work. Thé case of work values*. Lexington: Lexington Books.
25. NYTROVÁ, O., PIKÁLKOVÁ, M. 2011. Praha: Univerzita Jana A. Komenského. 384 s. ISBN 8074520145.
26. OSECKÁ, L. 2001. *Typologie v psychologii*. Praha: Academia. 161 s. ISBN 80-200-0854-3.
27. PELIKÁN, J. 1991. *Metodologie výzkumu osobnosti středoškolského profesora a jeho pedagogického působení*. Praha: UK. 147 s. ISBN 80-7066-398-7.
28. PETRUSEK, M. et. al. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. 879 s. ISBN 8071843113.
29. PROVAZNÍK, M. et al., 1989. Aktuálne problémy sociologie rodiny. Bratislava: Veda. 358 s. ISBN 8022400505.
30. PRUDKÝ, L. 2009. *Studie o hodnotách*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 236 s. ISBN 978-80-7380-266-0.
31. PRUDKÝ, L. et al. 2009. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. Praha: Academia. 341 s. ISBN 978-80-200-1751-2.
32. PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. 2003. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
33. PŘÁDKA, M. 1987. Aktuální otázky teorie výchovy: Určeno pro posl. fak. pedagog. Brno: Univerzita J. E. Purkyně. 88 s. Bez ISBN.
34. ROKEACH, M. (1968). *The role of values in public opinion research*. Public Opinion Quarterly, 32(4), 547 -559.
35. SAK, P. 2000. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč. 300 s. ISBN 80-7229-042-8

36. SPOUSTA, V. 1996. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. 81 s. ISBN 80-210-1275-7.
37. SVĚTLÝ, J. 1978. *Hodnoty a hodnocení*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 204 s. Bez ISBN.
38. SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. 2009. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál. 791 s. ISBN 978-80-7367-566-0.
39. ŠILEROVÁ, L. 2003. *Sexuální výchova – Jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. Praha: Grada Publishing. 103 s. ISBN 8024702916.
40. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. 2008. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 175 s. ISBN 978-80-244-2141-4.
41. VÁGNEROVÁ, M. 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. 528 s. ISBN 8071783080.
42. VÁŽANSKÝ, M. 2001 *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print – Typia. ISBN 80-86384-00-4.
43. VENDEL, Š. 2008. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-1731-9.
44. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* [online]. c2004, poslední revize 27. 2.2006 [cit. 2006-02-28]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/Files/HTM/Skolskyzakon_561_2004Sb.htm.

Seznam použitých zkratk a symbolů

Apod.	a podobně
Atd.	a tak dále
SZŠ	střední zdravotnická škola
SOU	střední odborné učiliště
SŠ	střední škola
GYM	gymnázium
Tzv.	takzvaně
Tzn.	to znamená

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Cílové a instrumentální hodnoty M. Rokeacha.....	21
Tabulka č. 2: Odpovědi žáků na otázku č.1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na typu navštěvované školy	45
Tabulka č. 3: Odpovědi žáků na otázku č. 1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na navštěvovaném ročníku.....	46
Tabulka č. 4: Odpovědi žáků na otázku č.1a) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem – v závislosti na pohlaví.....	47
Tabulka č. 5: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – typ navštěvované školy.....	49
Tabulka č. 6: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – navštěvovaný ročník	49
Tabulka č. 7: Odpovědi žáků na otázku č. 1c) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace – v závislosti na pohlaví	50
Tabulka č. 8: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením - v závislosti na typu navštěvované školy	51
Tabulka č. 9: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením - v závislosti na typu navštěvované školy – v závislosti na navštěvovaném ročníku	52
Tabulka č. 10: Odpovědi žáků na otázku č. 1d) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením – v závislosti na pohlaví.....	52
Tabulka č. 11: Odpovědi na otázku č. 1e) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na typu navštěvované školy	53
Tabulka č. 12: Odpovědi žáků na otázku č. 1e) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na navštěvovaném ročníku.....	54
Tabulka č. 13: Odpovědi žáků na otázku č. 1e) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce – v závislosti na pohlaví.....	55
Tabulka č. 14: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na typu navštěvované školy.....	56
Tabulka č. 15: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na navštěvovaném ročníku	57
Tabulka č. 16: Odpovědi žáků na otázku č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost – v závislosti na pohlaví.....	57

Tabulka č. 17: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na typu navštěvované školy.....	58
Tabulka č. 18: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na navštěvovaném ročníku	60
Tabulka č. 19: Odpovědi žáků na otázku č. 1g) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění – v závislosti na pohlaví	60
Tabulka č. 20: Odpovědi žáků na otázku č. 1h) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na typu navštěvované školy	61
Tabulka č. 21: Odpovědi žáků na otázku č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na navštěvovaném ročníku	62
Tabulka č. 22: odpovědi žáků na otázku č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu – v závislosti na pohlaví.....	63
Tabulka č. 23: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na typu navštěvované školy	63
Tabulka č. 24: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na navštěvovaném ročníku	64
Tabulka č. 25: Odpovědi žáků na otázku č. 1i) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení – v závislosti na pohlaví.....	65
Tabulka č. 26: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na typu navštěvované školy	66
Tabulka č. 27: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na navštěvovaném ročníku	67
Tabulka č. 28: Odpovědi žáků na otázku č. 1j) – Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa – v závislosti na pohlaví	68
Tabulka č. 29: Odpovědi na otázku č. 1m) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na typu navštěvované školy	69
Tabulka č. 30: Odpovědi žáků na otázku č. 1m) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na navštěvovaném ročníku	70

Tabulka č. 31: Odpovědi žáků na otázku č. 1m) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu – v závislosti na pohlaví	71
Tabulka č. 32: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy	71
Tabulka č. 33: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SOU – typ škol	72
Tabulka č. 34: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy	73
Tabulka č. 35: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	73
Tabulka č. 36: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	74
Tabulka č. 37: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci – pohlaví	74
Tabulka č. 38: Řazení hodnot u otázky č. 2. – dívky - pohlaví	74
Tabulka č. 39: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy	75
Tabulka č. 40: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SOU- typ školy	76
Tabulka č. 41: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy	76
Tabulka č. 42: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	77
Tabulka č. 43: Řazení hodnot u otázky č. 2. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	77
Tabulka č. 44: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci - pohlaví	77
Tabulka č. 45: Řazení hodnot u otázky č. 3. – dívky - pohlaví	78
Tabulka č. 46: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SZŠ – typ školy	79
Tabulka č. 47: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SOU – typ školy	79
Tabulka č. 48: Řazení hodnot u otázky č. 4. – GYM – typ školy	80
Tabulka č. 49: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 1. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	80
Tabulka č. 50: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 3., a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	81
Tabulka č. 51: Řazení hodnot u otázky č. 4. – chlapci - pohlaví	81
Tabulka č. 52: Řazení hodnot u otázky č. 4. – dívky – pohlaví	82
Tabulka č. 53: Odpovědi na otázku č. 5 – střední zdravotnická škola, střední odborné učiliště, gymnázium	82
Tabulka č. 54: Odpovědi na otázku č. 6 - věk	83
Tabulka č. 55: Odpovědi na otázku č. 7 – střední zdravotnická škola, střední odborné učiliště, gymnázium	84
Tabulka č. 56: Odpovědi na otázku č. 8 - typ školy	84
Tabulka č. 57: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost	85
Tabulka č. 58: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost	86
Tabulka č. 59: Řazení hodnot u otázky č. 2. – GYM – typ školy	87
Tabulka č. 60: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost	88
Tabulka č. 61: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost	89

Tabulka č. 62: Řazení hodnot u otázky č. 4. – SOU – typ školy	90
Tabulka č. 63: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost.....	90
Tabulka č. 64: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost.....	91
Tabulka č. 65: Řazení hodnot u otázky č. 2. – SZŠ – typ školy	92
Tabulka č. 66: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost.....	93
Tabulka č. 67: Řazení hodnot u otázky č. 2. – chlapci - pohlaví.....	94
Tabulka č. 68: Kontingenční tabulka – Pozorovaná četnost a očekávaná četnost.....	94
Tabulka č. 69: Řazení hodnot u otázky č. 4. – 3. a 4. ročníky SŠ – navštěvovaný ročník	95
Tabulka č. 70: Odpovědi žáků na otázku č.1b) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na typu navštěvované školy.....	115
Tabulka č. 71: Odpovědi žáků na otázku č. 1b) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na navštěvovaném ročníku	116
Tabulka č. 72: Odpovědi žáků na otázku č. 1b) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na pohlaví	117
Tabulka č. 73: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) - Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – v závislosti na typu navštěvované školy	118
Tabulka č. 74: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) – Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – v závislosti na navštěvovaném ročníku	119
Tabulka č. 75: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) – Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – pohlaví.....	119
Tabulka č. 76: Odpovědi žáků na otázku č. 1l) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na typu navštěvované školy	120
Tabulka č. 77: Odpovědi žáků na otázku č. 1l) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na navštěvovaném ročníku.....	121
Tabulka č. 78: Odpovědi žáků na otázku č. 1l) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na pohlaví.....	121
Tabulka č. 79: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na typu navštěvované školy	122

Tabulka č. 80: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na navštěvovaném ročníku	123
Tabulka č. 81: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na pohlaví.....	123
Tabulka č. 82: Odpovědi na otázku č. 1o) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na typu navštěvované školy	124
Tabulka č. 83: Odpovědi žáků na otázku č. 1o) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na navštěvovaném ročníku.....	125
Tabulka č. 84: Odpovědi žáků na otázku č. 1o) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na pohlaví.....	125

Seznam grafů

Graf č. 1: Ot. č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem.....	46
Graf č. 2: Ot. č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem.....	47
Graf č. 3: Ot. č. 1a) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem.....	48
Graf č. 4: Otázka č. 1c) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace	50
Graf č. 5: Ot. č. 1c) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením	53
Graf č. 6: Otázka č. 1e) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře odvedené práce - 1. ročník	55
Graf č. 7: Otázka č. 1f) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost.....	58
Graf č. 8: Otázka č. 1g) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění.....	59
Graf č. 9: Otázka č. 1h) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu	62
Graf č. 10: Otázka č. 1i) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení	66
Graf č. 11: Otázka č. 1j) - Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa	68
Graf č. 12: Otázka č. 1m) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl (a) součástí pracovního kolektivu	70
Graf č. 13: Odpovědi na otázku č. 5	83
Graf č. 14: Ot. č. 1b) Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, abych v něm mohl(a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.).....	116

Seznam příloh

Příloha 1. Dotazník pro žáky SŠ.

Příloha 2. Vyhodnocení výsledků a interpretace vybraných pracovních hodnot

PŘÍLOHY - Příloha 1. Dotazník pro žáky SŠ.

Anonymní dotazník pro žáky středních škol

Dobrý den, jmenuji se Michaela Jakšíková a jsem studentkou oboru: Učitelství sociálních a zdravotních předmětů pro střední a vyšší odborné školy na Univerzitě Palackého v Olomouci. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění mého dotazníku, který se vztahuje k pracovním hodnotám středoškolských studentů. Dotazník je anonymní. Jeho výsledky budou použity pouze pro účely mé diplomové práce a nebudou poskytnuty žádným dalším osobám.

U nabízených odpovědí od naprosto souhlasím, až po naprosto nesouhlasím zakroužkujte odpověď, která nejvíce odpovídá skutečnosti. U dalších položek pracujte podle konkrétních instrukcí.

Předem děkuji za poskytnuté odpovědi.

1) Všechny výroky v tabulce se vztahují k tomu, jakou práci byste chtěli vykonávat a naopak jaká práce by pro Vás nepřipadala v úvahu. Vaše odpovědi prosím kroužkujte.

<u>Jakou práci byste chtěli vykonávat či naopak s jakou prací byste se neztotožnili?</u>	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím
A) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost pomáhat ostatním lidem	1	2	3	4	5
B) Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl(a) uplatnit své umělecké dovednosti	1	2	3	4	5
C) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité uplatňovat v něm své nápady a inovace	1	2	3	4	5
D) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém se budu setkávat s novými situacemi a jejich řešením	1	2	3	4	5

E) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitý pocit dobře vykonané práce	1	2	3	4	5
F) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité samostatné rozhodování a nezávislost	1	2	3	4	5
G) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá prestiž a ocenění	1	2	3	4	5
H) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležitá možnost dosáhnout vyšší pracovní pozice a mít u ostatních autoritu	1	2	3	4	5
I) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít dostatečně vysoké finanční ohodnocení	1	2	3	4	5
J) Při výběru a výkonu povolání pro mne bude důležité takové, ve kterém budu mít jistotu stálého pracovního místa	1	2	3	4	5
K) Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání	1	2	3	4	5
L) Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom dobře vycházeli	1	2	3	4	5
M) Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, abych byl(a) součástí pracovního kolektivu	1	2	3	4	5

N) Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám(a) sebou	1	2	3	4	5
O) Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti.	1	2	3	4	5

2) Seřad'te prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

- a) altruismus (snaha pomáhat druhým lidem ve svém povolání)
- b) estetičnost (možnost uplatnit v zaměstnání umělecké dovednosti - hudba, kresba apod.)
- c) tvořivost (možnost uplatnit v zaměstnání své nápady)
- d) rozvoj po intelektuální stránce (řešení nových situací a problémů v zaměstnání)
- d) seberealizace (získávání nových zkušeností v povolání)

3) Seřad'te prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

- a) prestiž (ocenění ostatními lidmi, váženost, respekt, dobré jméno ve společnosti díky mému povolání)
- b) autorita (vyšší pozice v zaměstnání, mít podřízené)
- c) mzda (dostatečně vysoké finanční ohodnocení v zaměstnání)
- d) prostředí (okolí v místě zaměstnání, vybavenost místa pracoviště apod.)
- d) pocit dobře vykonané práce (dobré výsledky v zaměstnání, spokojenost klientů, nadřízených)

4) Seřad'te prosím následující položky podle toho, jak jsou podle Vašeho názoru důležité při výběru a výkonu povolání. Použijte číslování od 1 až po 5. Přičemž nejdůležitější položku označte číslem 1, nejméně důležitou, pak číslem 5.

- a) nezávislost (samostatné rozhodování v zaměstnání)
- b) bezpečnost (jistota stálého zaměstnání)
- c) vztahy s nadřízenými (dobré vztahy s nadřízenými, slušné jednání v zaměstnání)
- d) vztahy v pracovním kolektivu (dobré vztahy s kolegy v zaměstnání)
- e) způsob života („být sám sebou“, nemuset se přetvařovat ve svém povolání)

U následujících otázek Vámi vybranou odpověď prosím zakřížkujte.

Jaké je Vaše pohlaví?

- muž
- žena

Kolik je Vám let?

Který ročník střední školy navštěvujete?

- 1. ročník
- 3. ročník
- 4. ročník

Jaký typ střední školy navštěvujete?

- gymnázium
- střední odborná škola (bez maturity)
- střední odborná škola (s maturitou)

PŘÍLOHY - Příloha 2. Vyhodnocení výsledků a interpretace vybraných pracovních hodnot

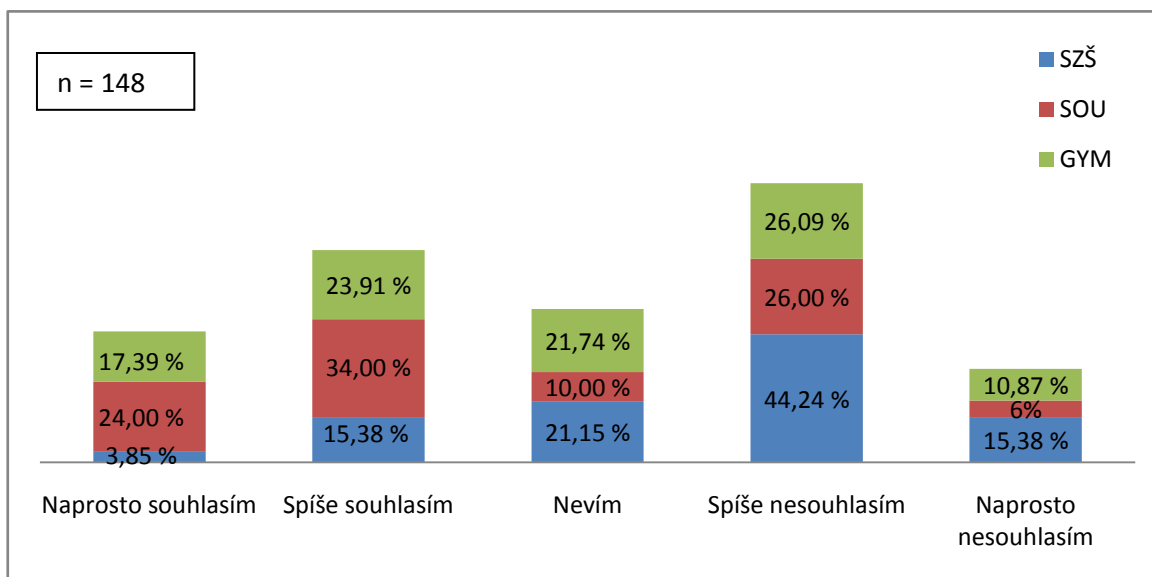
Tabulka č. 70: Odpovědi žáků na otázku č.1b) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	2	3,85	12	24,00	8	17,39	22
Spíše souhlasím	8	15,38	17	34,00	11	23,91	36
Nevím	11	21,15	5	10,00	10	21,74	26
Spíše nesouhlasím	23	44,24	13	26,00	12	26,09	48
Naprosto nesouhlasím	8	15,38	3	6,00	5	10,87	16
Celková četnost	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 70.

U otázky č.1b), která se vztahuje k odlišným typům škol, je patrné, že většina žáků při výběru a výkonu povolání nebude upřednostňovat své umělecké schopnosti. U střední zdravotnické školy převládá odpověď - spíše nesouhlasím (44,24 %). Totéž platí u gymnázia (26,09 %). Pouze u středního odborného učiliště je největší četnost zastoupena v odpovědi spíše souhlasím (34,00 %)

Pro zpřehlednění odpovědí uvádíme i grafické znázornění u jednotlivých škol.

Graf č. 14: Ot. č. 1b) Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, abych v něm mohl(a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.)

Tabulka č. 71: Odpovědi žáků na otázku č. 1b) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	19	22,89	3	4,62	22
Spíše souhlasím	21	25,30	15	23,08	36
Nevím	17	20,48	9	13,85	26
Spíše nesouhlasím	18	21,69	30	46,15	48
Naprosto nesouhlasím	8	9,64	8	12,30	16
Celková četnost	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 71.

Tabulka nám předkládá četnosti na otázku 1b) z hlediska nižších a vyšších ročníků střední školy. Obdobně jako v předchozí tabulce se setkáváme s odpovědí - spíše nesouhlasím. U prvních ročníků je to 21,69 % žáků. U třetích a čtvrtých ročníků je to 46,15 % žáků.

Tabulka č. 72: Odpovědi žáků na otázku č. 1b) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mne bude důležité to, abych v něm mohl (a) uplatnit své umělecké dovednosti (hudba, kresba apod.) - v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Celková četnost
Naprosto souhlasím	1	4,54	21	16,67	22
Spíše souhlasím	7	31,82	29	23,01	36
Nevím	5	22,73	21	16,67	26
Spíše nesouhlasím	3	13,64	45	35,71	48
Naprosto nesouhlasím	6	27,27	10	7,94	16
Celková četnost	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 72.

Z aspektu pohlaví lze říci, že dívky na otázku 1b) odpovídaly, že spíše nesouhlasí (35,71 %), zatímco chlapci spíše souhlasili (31,82 %).

Tabulka č. 73: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) - Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	29	55,77	37	74,00	30	65,22	96
Spíše souhlasím	20	38,46	13	26,00	15	32,61	48
Nevím	3	5,77	0	0,00	1	2,17	4
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 73.

Prostředí místa zaměstnání je dle relativní četnosti nejdůležitější pro žáky ze středního odborného učiliště (74,00 %). Dále pro respondenty z gymnázia (65,22 %) a následně pro žáky ze střední zdravotnické školy (55,77 %).

Tabulka č. 74: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) – Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	53	63,86	43	66,15	96
Spíše souhlasím	27	32,53	21	32,31	48
Nevím	3	3,61	1	1,54	4
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 74.

Respondenti z nižších ročníků preferovali možnost - naprosto souhlasím (63,86 %), obdobně jako respondenti z vyšších ročníků (66,15 %).

Tabulka č. 75: Odpovědi žáků na otázku č. 1k) – Při výběru a výkonu povolání budu klást důraz na to, abych se cítil(a) dobře v prostředí místa svého zaměstnání – pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní Četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	11	50,00	85	67,46	96
Spíše souhlasím	10	45,45	38	30,16	48
Nevím	1	4,55	3	2,38	4
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 75.

Stejně jako u chlapců, tak u dívek byly nejčastěji vybírány možnosti - naprosto souhlasím a spíše souhlasím. 50,00 % chlapců volilo odpověď: naprosto souhlasím. Tuto odpověď označilo také 67,46 % dívek.

Tabulka č. 76: Odpovědi žáků na otázku č. 11) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	31	59,61	37	74,00	32	69,56	100
Spíše souhlasím	19	36,54	11	22,00	10	21,74	40
Nevím	2	3,85	2	4,00	2	4,35	6
Spíše nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	2	4,35	2
Naprosto nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 76.

Důležitost pracovní hodnoty slušného zacházení ze strany nadřízeného se svými zaměstnanci je pro respondenty z hlediska celkové četnosti naprosto důležitá. Možnost - naprosto souhlasím, označilo celkem 100 respondentů. Nejvíce důležitá je tato hodnota pro žáky ze SOU (74,00 %).

Tabulka č. 77: Odpovědi žáků na otázku č. 11) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	55	66,27	45	69,23	100
Spíše souhlasím	21	25,30	19	29,23	40
Nevím	5	6,02	1	1,54	6
Spíše nesouhlasím	2	2,41	0	0,00	2
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 77.

Obdobně jako v předchozí tabulce můžeme říci, že tato hodnota je pro respondenty z nižších a vyšších ročníků SŠ velmi důležitá. Odpověď - naprostou souhlasím, preferovalo celkem 100 respondentů z celkových 148.

Tabulka č. 78: Odpovědi žáků na otázku č. 11) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité, aby se mnou můj nadřízený jednal spravedlivě, a abychom spolu dobře vycházeli - v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost (%)	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	11	50,00	89	70,64	100
Spíše souhlasím	8	36,36	32	25,40	40
Nevím	2	9,09	4	3,17	6
Spíše nesouhlasím	1	4,55	1	0,79	2
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	0	0,00	0
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 78.

50 % chlapců a 70,64 % dívek volilo možnost - naprosto souhlasím. Lze tedy říci, že pro chlapce a dívky je tato hodnota velmi důležitá.

Tabulka č. 79: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) - Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost (%)	SOU Četnost	SOU Relativní četnost (%)	GYM Četnost	GYM Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	27	51,92	29	58,00	29	63,05	85
Spíše souhlasím	18	34,62	15	30,00	10	21,74	43
Nevím	5	9,62	5	10,00	6	13,04	16
Spíše nesouhlasím	1	1,92	1	2,00	0	0,00	2
Naprosto nesouhlasím	1	1,92	0	0,00	1	2,17	2
Četnost celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 79.

63,05 % respondentů z gymnázia volilo možnost - naprosto souhlasím. Tuto možnost označovalo 58,00 % respondentů ze středního odborného učiliště a 51,92 % respondentů ze střední zdravotnické školy.

Tabulka č. 80: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	51	61,45	34	52,30	85
Spíše souhlasím	21	25,30	22	33,85	43
Nevím	7	8,43	9	13,85	16
Spíše nesouhlasím	2	2,41	0	0,00	2
Naprostou nesouhlasím	2	2,41	0	0,00	2
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 80.

Hodnota moci být sám(a) sebou a nemuset se přetvařovat je pro žáky ze středních škol velmi důležitá. S odpovědi - naprostou souhlasím, se ztotožnilo 61,54 % respondentů z nižších ročníků a 52,30 % respondentů navštěvující poslední ročníky SŠ.

Tabulka č. 81: Odpovědi žáků na otázku č. 1n) – Při výběru a výkonu zaměstnání pro mě bude důležité to, že se nebudu muset přetvařovat, ale budu moci být sám (a) sebou – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	10	45,45	75	59,52	85
Spíše souhlasím	7	31,82	36	28,57	43
Nevím	5	22,73	11	8,73	16
Spíše nesouhlasím	0	0,00	2	1,59	2
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	2	1,59	2
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 81.

Četnost dívek je nejvyšší u odpovědi - naprosto souhlasím (59,52 %). U chlapců je to u této možnosti 45,45 % z nich.

Tabulka č. 82: Odpovědi na otázku č. 1o) - Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na typu navštěvované školy

<u>Důležitost hodnoty</u>	SZŠ Četnost	SZŠ Relativní četnost	SOU Četnost	SOU Relativní četnost	GYM Četnost	GYM Relativní četnost	Četnost celkem
Naprosto souhlasím	19	36,54	27	54,00	20	43,48	66
Spíše souhlasím	20	38,46	15	30,00	14	30,44	49
Nevím	10	19,23	5	10,00	11	23,91	26
Spíše nesouhlasím	2	3,85	3	6,00	1	2,17	6
Naprosto nesouhlasím	1	1,92	0	0,00	0	0,00	1
Četnost celkem	52	100,00	50	100,00	46	100,00	148

Komentář k tabulce č. 82.

Většina respondentů zvolila možnost - naprosto souhlasím. S touto odpovědí se ztotožňovalo celkem 66 respondentů. Druhá nejčastější odpověď byla - spíše souhlasím. Pro ni se vyjádřilo 49 respondentů.

Tabulka č. 83: Odpovědi žáků na otázku č. 1o) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na navštěvovaném ročníku

<u>Důležitost hodnoty</u>	1. ročníky SŠ Četnost	1. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	3. a 4. ročníky SŠ Četnost	3. a 4. ročníky SŠ Relativní četnost (%)	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	39	46,99	27	41,54	66
Spíše souhlasím	26	31,33	23	35,38	49
Nevím	17	20,48	9	13,85	26
Spíše nesouhlasím	1	1,20	5	7,69	6
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	1	1,54	1
Četnost celkem	83	100,00	65	100,00	148

Komentář k tabulce č. 83.

V této tabulce můžeme spatřovat stejnou celkovou četnost respondentů jako v předchozí tabulce č. 82. Z hlediska relativní četnosti se pro odpověď - naprostou souhlasím, vyjádřilo 46,99 % respondentů z prvních ročníků. Z posledních ročníků tomu bylo u této možnosti 41,54 %.

Tabulka č. 84: Odpovědi žáků na otázku č. 1o) – Při výběru a výkonu zaměstnání budu klást důraz na to, aby má práce nebyla jednotvárná. Bude pro mě důležité získávat nové zkušenosti – v závislosti na pohlaví

<u>Důležitost hodnoty</u>	Chlapci Četnost	Chlapci Relativní četnost	Dívky Četnost	Dívky Relativní četnost	Četnost celkem
Naprostou souhlasím	7	31,82	59	46,82	66
Spíše souhlasím	9	40,91	40	31,75	49
Nevím	5	22,73	21	16,66	26
Spíše nesouhlasím	1	4,54	5	3,97	6
Naprostou nesouhlasím	0	0,00	1	0,80	1
Četnost celkem	22	100,00	126	100,00	148

Komentář k tabulce č. 84.

Z hlediska pohlaví chlapci volili nejčastěji odpověď - spíše souhlasím (40,91 %), tudíž lze říci, že pro chlapce není tato pracovní hodnota stejně tak důležitá jako pro dívky, které preferovaly možnost - naprosto souhlasím (46,82 %).

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Jakšíková
Katedra:	Antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	PaedDr. et Mgr. Chrásková Marie, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Hodnoty a hodnotová orientace SŠ studentů
Název v angličtině:	Value and value orientation of high school students
Anotace práce:	<p>Diplomová práce zaměřena na hodnotovou orientaci středoškolských studentů mapuje jejich pracovní hodnoty. Zabývá se tím, zda se odlišuje vnímání důležitosti pracovních hodnot v závislosti na typu střední školy, ročníku střední školy a pohlaví žáků navštěvujících střední školu.</p> <p>Výzkum prováděný metodou dotazníku zjišťuje důležitost pracovních hodnot pro žáky středních škol pomocí škálování a řazení těchto hodnot.</p>
Klíčová slova:	hodnoty, hodnotová orientace, adolescence, pracovní hodnoty, faktory rozvoje hodnot, koncepty hodnot
Anotace v angličtině:	<p>The thesis focuses on value orientation of high school students maps their work's values . It deals if different perception of the importance of work values depending on the type of high school, class of high school and sex of pupils attending secondary school.</p> <p>The research in the form of a questionnaire investigates the importance of working values for secondary school pupils by scaling and sorting of these values.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Values, value orientation, adolescence, work values, factors for the development of values, concepts of values

Přílohy vázané v práci:	2 přílohy
Rozsah práce:	126 s.
Jazyk práce:	Český jazyk